

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Kultura és kenyér.

Régen gondolkozom azon, hogy leírjam-e e cím alatt mindazt, ami már évtized óta foglalkoztat. Tíz-husz évvel ezelőtt megvesszőztek volna érte, ma legfeljebb lemosolyognak, de holnap már nekem lehet igazam. Történjen bármint, leírom gondolataimat a kultura és kenyér kapcsolatáról. Nem akarok sokat beszélni külön a kulturáról és a kenyérről, csak az összefüggésükről és már eleve ki kell jelentenem, hogy úgy a kultura, mint a kenyér ma válságban van. Ezt ma sokan megállapítják, csak a kérdésre nem felelnek: miért, honnan van ez a válság? Erre akarok megfelelni.

A kultura és kenyér válsága abban van, hogy a kulturát kenyérszerzésre használtuk. Ez pedig ellentétben van az Isten akaratával, kijelentett törvényével. Bármely tudományt nézzük, mindenik megegyezik abban, hogy Isten azért adta a kulturát hogy „világoljon a sötétben, hogy minél boldogabb emberi életet szerezzen e földön.“ És mit látunk? A kulturától már undorodunk és visszakivánjuk a régi, kevésbé kulturális időket. Azért van ez, mert az isteni céltől eltértünk, s a kulturát kenyérszerzésre használtuk s ezért következett el úgy a kulturának, mint a kenyérnek válsága. Bármint tiltakozunk, de tény, hogy mikor szülőink iskolába, tehát a kultura csarnokába vittek, azon gondolattal tették ezt, hogy mi tudásunkkal, kulturánkkal könnyebben szerezzük meg kenyereinket s a legboldogtalanabb apa volt az, aki fiát nem bírta taníttatni. Ez a számítás bevált a világháborúig. Ha itt ott történt is csalódás, de tény az hogy a kultura kenyeret adott. Ma azonban mindenkinek, ki nyitott szemekkel nézi a világot, látnia kell, hogy a kultura nem ad többé kenyeret. Nem. Mert a kenyérszerzésnek egész más módja van. Isten ezt így rendelte a Mózes I. k. III r. 19. v.: „Orcád veritékével egyed a te kenyeredet, miglen visszatérsz a földbe.“ A kenyérszerzés-

nek ez az egyetlen módja és semmi más mód nem adatott. A kulturát arra használtuk, hogy ezt az isteni parancsot kijátszuk és minél kevesebbet verejtékezzen arcunk a kenyérért. Ama isteni kijelentés ellen rugódoztunk s szerettünk volna legalább mi kivételek lenni.

Mikor e gondolatot papírra vetettem, számoltam az ellenvetések özönével. Az első ellenmondás: orcánk verejtékét ontottuk, mikor iskoláinkban szívtuk magunkba, gyűjtöttük az ismereteket. Ezt csak azok állíthatják, akik egy hamis ideológiának voltak áldozatai, akik tehetség és rátermettség hiányában kényszerítve voltak — rabokként — tanulni, ismeretet szerezni; másoknak ellenben öröm és boldogság volt ez a munka. Bármint volt a főhiba, abban volt, hogyha iskoláinkat elvégeztük, követeltük, hogy most már a jó fehér izes kenyér hulljon ölünkbe szakadatlan s ha elakadt valahol, mi voltunk és vagyunk a világ legboldogtalanabbjai. Bármennyire tiltakozunk ez ellen, nézzünk csak szét és igazat fog adni mindenki, ott látjuk ifjainkat kiképezve, felszerelve kulturával, de reményünkben csalatkozva, összetörten... kenyér nélkül.

Egy másik ellenvetés az, hogy a szellemi foglalkozás is munka, ha nem is verejtékes munka. Erről már sokat lehetne beszélni s talán vitatják is ezt a kérdést sokan. Én ha el is fogadom munkának, soha sem tartottam olyan munkának, amivel kenyeret lehessen keresni. Bizony, ha ismernők a verejtékezést, ha ismernők a verejtékes kenyérszerzést, akkor a szellemi foglalkozást nem neveznők munkának. A világ is napról napra arra tendál, hogy a szellemi foglalkozást szorítja háttérbe. Példa rá Amerika.

Ezzel szemben reá mutathat valaki a munkanélküliek millióira. Ennek is története és magyarázata van. Az ipari munkanélküliség nem új keletű. Az ipari pálya is régen zsufolva van. Ennek is az az oka, hogy az ember mindent elkövetett, mindenfelé fordult, csak hogy mentesüljön az isteni parancs alól s ne keresse kenyerét orcájának verejtékével, vagy legalább is minél kevesebb verejtékkal. Ez az őstörekvés vonzotta az embert a város felé s ez termelte ki az ipari munkanélküliséget, amihez még csak a mai gazdasági váltság kellett, hogy az katasztrófává dagadjon. Ezen a vonalon is látnunk kell a csalódást, sőt itt van a rettenetes eredmény, mondanom sem kell, hogy emberi életünk nyomorusága sok részben ennek eredménye.

Nekünk reformátusoknak és magyaroknak egy pillanatra sem szabad fejünket elveszitenünk. Az Uristen megadja a kive-

zető utat. Ha a kultúra nem ad kenyeret, megadja „orcádnak verejtéke“. Merem állítani, hogy azért annyira boldogtalan a mi világunk, mert kenyerünket nem verejtékkal, hanem a kultúrával és pedig a mai, ezen megromlott istentelen kultúrával szerezzük, amelynek a fővonása az, hogy másnak a verejtékével keressük kenyerünket s magunkat lehetőleg mentesítsük a verejtékezés alól. Ha nem akarunk hát csalatkozni, tanuljunk meg mi is s tanítsuk meg mieinket is arcunk verejtékével keresni kenyerünket.

Mondhatná valaki, hogy ha nem a kenyér a kultúra rugója, úgy a kultúra sokat veszítene, talán megsemmisülne. Tévedés. Sőt valódi kultúrát, amely megfeleljen isteni céljának csak kenyérmentesen tudom elképzelni. A kultúrát Isten adta, ajándékozta azért, hogy e földön az ember általa boldog lehessen. A kultúrát tehát önmagáért kell művelnünk. A kultúra az embert nem kenyérrel, hanem isteni tartalommal töli meg. Isten a kultúrával e földre az eget akarja lehozni. Ezen az alapon mennyire más lenne a világ ábrázata, mennyivel boldogabb lenne az ember, ha a tudomány célja nem a kenyérszerzés, hanem az ember boldogítása lenne.

Nem akarok foglalkozni egyes tudománnyal ebben a vonatkozásban, habár minden fáradságot megérdemelne. Csak a magunk és magam tudományáról szólok még egy keveset. A legtöbb prédikáció úgy ír a földről, mint pornak, szennynek honáról és kiérzik a vágyakozás valami ismeretlen tájak felé. Én sohasem tudtam megérteni ezeket a beszédeket, legfeljebb frázisoknak minősítettem. Minél többet foglalkozok az Isten kijelentésével és akaratával, mindinkább az a meggyőződés érlelődik meg bennem, hogy ez a föld s minden ami rajta van, tehát én is a jó Istené, aki e földi sárral nem bemocskolni, de tisztítani akar; mennél jobban belemerülök az Isten szemlélésébe, annál boldogabban vallom, hogy Isten e földön is ép úgy szeret, boldogságom s üdvösségem ép úgy akarja itten is, mint a siron túl. Nemcsak akarja, de megadta a módot, az eszközt is hozzá. E földön kijelölte helyemet, megmondta, miképp szerezhetem meg kenyerem, Mózes I. k. III. r. 19 v. lelkenek eledelül adta kijelentését, az Ő kulturáját, amely boldogít. Ebben minden megvan, amire az embernek e földön szüksége van.

Próbáltam én kultúrával is szerezni kenyeret, de az sehogyse izlet. Jó izletes kenyerem csak az volt, amibe orcámnak verejtéke hullott. Sokan megpróbálták ezt hivatásom terhére irni, de nem sikerült. Sőt úgy tapasztaltam, hogy a földdel való foglal-

kozás, arcomnak verejtékezése jobban megtermékenyíti, fogantossabbá teszi prédikálásomat, mint a sok irás és olvasás.

Válságos időket élünk. Kulturánk, kenyerünk válságban van. Figyeljünk Istenre : megmutatja a kivezető utat. Kulturáddal világolj a sötétbe és kenyered szerezd orcád verejtékével. Ez az Isten akaratja . . . Kemény, illetve ma még talán bolond beszéd ez ki hallgathatja . . . de holnap már bölcsesség lehet. Készüljünk a holnapra!

Dr Koronka Pál.

A lelkészi állás megüresedésének kérdéséhez.

Válasz a 8. számban felvetett kérdésre.

Az a kérdés van felvetve, hogy a lelkész nyugdíjazása esetén, melyik napon üresedik meg a lelkészi állás?

Az Et. II. tc. 4. § c pontja erre az esetre nem tartalmaz rendelkezést, ami a törvénynek mindenestre hibája s így addig, amíg új törvényünk e tekintetben rendelkezni nem fog, más jogforrások igénybevételével kell a kérdést eldöntenünk.

Nem tévedünk, ha azt állapítjuk meg, hogy nyugdíjazás esetén a lelkészi állás azon a napon üresedik meg, amelyik napon a lelkész nyugdíjazva lett.

Az érvényben levő egyházkerületi nyugdíj és özvegy- árva gyámintézeti alapszabály rendelkezésének alapul vétele mellett tehát azt kell megállapítanunk, hogy ha a lelkész nyugdíjazását kérte, melyik napon van nyugdíjazva?

Az alapszabály 14, 16, 17. § ai úgy rendelkeznek, hogy akár a 40 szolgálati év betöltése, akár a 14. § ban meghatározott tények az okai a lelkész nyugdíjazásának. A nyugdíjazást kérni kell. E kérelem felett a végrehajtó bizottság határozatot hoz s vagy elrendeli a nyugdíjazást, vagy elutasítja a kérelmet. Ha a bizottság a kérelmet teljesíthetőnek találja s a nyugdíjazást elrendeli, vagy meghatározza azt a napot, amelyen a nyugdíjazás jogi hatálya kezdődik, vagy nem. Ha meghatározza, úgy a lelkész nyugdíjazva van a határozatban megjelölt napon, ha nem határozza meg, — mivel a határozat ellen jogorvoslat nem használható, — nyugdíjazva van a határozat meghozatala alapján.

Ha a kérelmező a végrehajtó-bizottság elutasító határozata ellen felebbezéssel élt [alapsz. 16. §.] s az egyházkerületi közgyűlés a felebbezésnek helyt adott, a hozott határozat rendelkezése szerint nyugdíjazva van a kérelmező a határozatban megjelölt napon s ha nap megjelölve nem volna, a határozat meghozatala napján.

Az elmondottak alapul vétele mellett követendő szabályként megállapíthatjuk, hogy „a lelkész nyugdíjazása esetén megüresedik a lelkészi állás a nyugdíjazást kimondó jogerős határozatban megjelölt napon, amennyiben a határozat a nyugdíjazás napját nem jelölné meg a jogerős határozat meghozatala napján”.

Támogatja elfoglalt álláspontomat a magyarországi református egyház új törvénykönyvének II. tc. 26 § c) pontjában, VII. tc. 12. § utolsó előtti bekezdésben s 14. § első bekezdésben foglalt rendelkezés, mely ugyanezt az elvet valja.

A törvény megüresedett lelkészi állás betöltését rendeli el, amiből a fentiek figyelembe tartása mellett okszerűen csak az következik, hogy a nyugdíjazás folytán megüresedő lelkészi állás betöltésére a törvény által rendelt cselekmények csak a megüresedés után vehetőek foganatba s hogy a lelkészi állás megüresedéséig a pályázni kívánók a gyülekezetben megjelenhesse- nek s ott egyházi funkciót végezhetnek anélkül, hogy az a pályázatból való kirekesztését, vagy utólagos megsemmisítését vonná maga után.

Dr. Harcsár Géza.

IRODALOM

Leszereini! A béke regénye. Irták Tóth Zsigmond és Nagy József. 237 l. A szerzők kiadása. Kapható Érmihályfalván Tóth Zsigmond református tanítónál. Ára 60 Lei.

„Ezt a regényt azért irtuk, hogy megmutassuk a világháborút a maga véres, szennyes, embertelen valóságában. Hisszük, hogy bár csak gondolatban élük is át az itt leirt szörnyű valóságokat a mindig csak konferenciázók, végre mégis csak elhatároznak valamit az egyedül boldogító leszerelés, a szent világ-béke érdekében“. A könyv címlapján olvasható ez a néhány sor, mintegy előszó gyanánt és ebben benne van a cím magyarázata s egyszersmind a regény iránya és célja. A tartalom teljesen fedi a címet és magyarázatot. A mű a legnemesebb értelemben vett irányregény.

Eddig még egyetlen egy háborus regényt sem tudtam elolvasni. A háborútól való irtózásom, az anélkül is még mindig lelkemre nehezedeő gyötrelmes emlékek miatt nem volt hozzá erőm, hogy csak írásban is végigszemléljem, sőt valóságos irtózást és undort éreztem irántuk, mint a gyomrát elrontó ember a betegséget okozó étel iránt. Így nem áll módomban, hogy összehasonlítást tegyek a többi magyar és idegen háborus regények

és e munka között, de bevallom, hogy ezt a legnagyobb érdeklődéssel olvastam és hirdetem, hogy mindenkinek el kell olvasni és mindenkinek meg kell szerezni, aki csak a könyv csekély árát kulturális szükségleteinek kielégítésére képes fordítani. Aki végigszenvedte a háborút, olvassa el, hogy rádöbbenjen az egykori saját sorsára, aki pedig távol volt a háborútól, hogy ismerje meg, mert ez sokkal alkalmasabb, mint az eddigi hallott összes háborus történetek. De olvassa el különösen mindenki, aki legkevésbé is vágyik a békekesség után, hogy ez a vágya törekvéssé váljék.

A regény váza két barát: egy tanító és egy egyetemi hallgató viszontagsága és szenvedése a háboru és fogság borzalmaiban a mozgósítástól a szabadulásig. Ezeket a szörnyű élményeket olyan természetességgel és közvetlenséggel tárja fel, mint egy történetíró, de olyan lebilincselő és magával ragadó drámai erővel, mint a legérdekfeszítőbb regény. Megtaláljuk benne a mozgósítás által okozott felfordulást, a katonai copf sok ferdeségét, az alkohollekésedést, a harctéri nélkülözést, a przemysli éhséget és poklot, a fogság számtalan elképzelhetetlen kálváriáját, mit az ellenséges nemzetek egymásról való mestersegesen szitott gyűlöletes balhiedelme, valamint a zsarnoki elnyomás és katonai vadság a kibírhatalanságig fokozott. De megtaláljuk az egymásra utalt bajtársak és az egymást megismert nemzetek könnyekig ható testvéri szeretetét, valamint a háboru apró boldog epizódjait az idegenben egymásra talált szivek szerelmét.

A cselekmény menete mindenütt lüktető; hiven visszatüköri a háboru feltartóztatlanul előretörő és magávalragadó hatalmát. Az események leírása sok helyen valósággal megrázó erejű. Ebből a szempontból kiváló részei a Prsemysl melletti ütközetek leírása s a vesztett csata után a fogságba jutás története, valamint az orosz forradalom különféle hullámvásai között a foglyok szenvedései. Stílusa, párbeszédei elevenek, megkapók s a legrealisabb dolgok elbeszélésénél, vagy leírásánál is mentesek minden izléstelenségtől, vagy épen drasztikusságtól.

Ha valamit hibáztatunk, az mindössze csak annyi, hogy a mű tendenciáját sokszor kifejezi és a főszereplők ezt önmagukat ismételve, néha pathetikus szónoki módon mondják el, de ez mit sem von le a regény értékéből. Annál kevésbé, mert az egész igazi keresztyén lélek sugallta, az a lélek, mely Tóth Zsigmond írásait minden alkalommal jellemezte. Mi büszkék vagyunk értékes munkatársunkra de büszke lehet a tanítói kar és

minden református, hogy az író református egyházunk egyik hűséges és kiváló munkása.

D. I.

Megjelent dr. Tavasz Sándor: Református keresztyén dogmatika. 290 l. — Ismertetni fogjuk.

Lelkészértekezés.

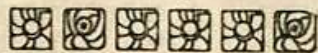
Érköztvényesen 1932. március 8-án tartotta a nagykárolyi ref. egyházmegye II. lelkészköre III. lelkészértekezletét. Az összegyűlt lelkészek reggeli áhitattal kezdték meg a napot, melyet a templomban nagy számu gyülekezettel együtt tartottak meg. Igét hirdetett Máté 16. r. 21—25. v. alapján Tárczy Géza berei lelkész, melyben megrázó erővel hívta fel a lelkeket, hogy adják át életüket Krisztusnak, mert csak ez az egyetlen módja, hogy azt megtarthassák. Utána lelkészi hivatalban lelkészi értekezés volt, melyen Isten ígéje — Ésaiás 40. r. 1—3. v. — alapján Kovács Lajos helybeli lelkész tartott rövid bevezetőt, majd Gargya Géza érendrédi lelkész értekezett „A hivek látogatási módjának áldásos és káros oldalairól.” Hosszantartó vita követte az előadást, az értekezés a késői ebédidőig tartott és Kovács József imájával és énekléssel ért véget. Délután istentisztelet volt a templomban, melyen Horváth Pál csomaközi lelkész I. Kor. 13. rész alapján a szeretet himnuszáról tartott építő Bibliamagyarázatot. Istentisztelet után négy különböző helyen, a lelkészi irodában és az iskolákban tartatott presbiteri értekezés, vasárnapi iskola, nőszövetségi óra és dalárdai előadás. A presbiteri értekezleten előadást tartott Veress Kálmán „A presbiter teendői a református öntudat felélesztésében.” A presbiterek majdnem teljes számmal részt vettek az értekezleten, nagy érdeklődéssel hallgatták végig, sőt ők maguk is hozzászóltak a tárgyhöz és meglepően nagy jártasságot tanúsítottak e téren. Nőszövetségi órán bibliát magyarázott: Lukács 10. r. 8—10. v. alapján Kovács József s. lelkész, előadást tartott Tárczy Géza „A ref. hitélet erősítésének alkata és eszköze.” Az iskolát zsufolásig megtöltő nőközönség áhitattal hallgatta az előadást. A vasárnapi iskolásoknak Borbély Sándor érdengelegi lelkész tartott órát, dalárdisták részére pedig Gargya Géza érendrédi lelkész tartott megbeszélést és előadást „Az ének és zene egyházépítő fontosságáról.” Este tartalmas gazdag műsorral vallásos estély volt a templomban, amelyen imádkozott Horváth Pál csomaközi lelkész. Bibliát magyarázott Veress Kálmán I. Péter 5. r. 6—7. v. alapján, szavalt Kovács Lajosné

helybeli lelkész neje és Gargya Géza lelkész, valamint Szalai Lajos és Kiss Imre helybeliek. Énekelt Radványi Mihályné helybeli tanító felesége, Radványi Mihály orgonakiséretével. Előadást tartott „Az üdvösség útja” címmel Borbély Sándor. Utóimát mondott Kovács Lajos, a „Miatyánk”-ot fennhangon elmondta az egész gyülekezet. A tágas érkörtvélyesi templomot színültig megtöltő gyülekezet reá a bizonyosság, hogy népünk szomjuhozza az ígét és vágyakozik az Istenházába s nekünk a pásztoroknak résen kell lenni, hogy a reánk bizott nyáját kies legelőkön vezessük. Istennek hála, ezen az összejövetelen is ott volt a lelkészi kör minden tagja s áldásokkal távozott el onnan. Az énekkarok úgy a délelelőtti, mint a délutáni istentiszteleten és az esti vallásos estélyen szép eredménnyel szerepeltek, melyért elsősorban a tanítókat illeti dicséret.

V. K.

HIREK

Lelkészjubiläum. A kisperegi ref. egyház presbitériumának és nőszövetségének együttes rendezésében április 10-én Szondy Géza lelkészének és egyházmegyei tanácsbírónak 50 éves szolgálatát bensőséges ünnepek keretében óhajtják Isten kegyelméből megünnepelni. Ez alkalomra külön meghívó nem lesz ki bocsátva, hanem a ma is teljes szellemi és testi erejében levő ősz lelkipásztor ismerőseit, barátait és tisztelőit e sorok által hívja meg az egyházközség. Az érkező vendégek Pécska vasutállomásról leendő beszállításáról, arra vállalkozott presbitereknél és más egyháztagoknál leendő elszállásolásáról és ellátásáról az egyházközség nevében és megbízásából a jubilaris ünnepséget rendező bizottság gondoskodik.

A Nagyvárad-réti Nőszövetség rövid fennállása alatt is nagyon szép és eredményes

munkát végzett úgy a lelki ébredés, mint a szociális és kulturális téren. Hetenkinti bibliaórákon harminctól hatvanig jelennek meg a tagok, vasárnaponkénti kulturális ünnepélyeken az érdeklődők zsúfolásig megtöltik a kulturtermet. Ezekben a kulturünnepélyeken a váradi iróvilág kitűnősegeit szólaltatta meg a vezetőség s módot nyújtott az ifjúságnak is arra, hogy magát kulturájában művelje. A Nőszövetség ezen kulturális munkássága mellett az egyház anyagi építésében is kivette részét. Az elmúlt évben az imaházban egy gyönyörű hangu orgonát vettek és szereltettek fel, amely azóta a hivek nagy öröme zengő hangon közvetíti az imát az Egek Urához. Most a kulturházat hozatták rendbe felszerelték a színpadot, szántiz lerögzíthető székekkel bebutorozták a termet. E szép és nemes munka eredményei mindennél

szebben beszélnek arról a ragaszkodásról, mellyel hivenk egyházukkal szemben viseltetnek.

A nagyváradi-olaszi-i nőszövetség az elmúlt évben minden hétfő este bibliaórát, minden szerdán munkadélután tartott, melyeken szegény iskolás gyermekek részére szvetereket kötöttek, ruhákat varrtak. A cselédleányok gondozásában szép eredményt értek és megindították a munkát egy cselédotthon létesítése iránt. Segélyezték a szegényeket s a természetbeni adományokon kívül 38,844 Leit fordítottak erre a célra, melyből 374 részesült segélyben. Eredményes kórház és fogház missziót végeztek. Végül megjavították a templompadokat és három művészi terítőt készítettek az urasztalára, katedrálára és papszékre.

A Kórházszorsjáték tiszta nyeresége 2 és fél millió lei volt.

Az ifjuság szociális munkásságának szép megnyilvánulása az, hogy a nagyváradi leánybibliakör naponta 40 szegény gyermeket látott el ebéddel s a múlt év novemb. 29-től virágvasárnapig összesen 3000 ebédet osztott ki. A szatmári Bethlen G. fiu. és Lorántffy Zs. bibliakörök pedig 7500 Leit adtak az ottani

három középiskola szegény tanulóinak tandíjsegélyére.

A nagyváradi H. uaház részére adakoztak: A pósalakai nőszövetség 71 kgr. lisztet, 100 kgr. krumplit, 57 kgr. paszulyt, továbbá búzát, tengerit, tojást, szappant, kendőt és 120 Leit, a máramarosszigeti nőszövetség 1000 Leit, a nagyváradi-olaszi-i nőszövetség 740 Leit adományozott.

A reformátusok száma a világon. A statisztikai adatok szerint az egész világon 49,000 református egyházközség és 20 millió lélek áll tiszta kálvinista alapon. Világrészenként, illetve országonként így oszlik meg a számuk. Európában 12,000 gyülekezet van 6500,000 lélekkel. Kínában 643 gyülekezet 11,000 lélekkel. Japánban Koreával és Jávával együtt 280 gyülekezet 130,000 lélekkel. Észak-Indiában 10 egyház 120 gyülekezettel, 146 lélekkel. Filippi szigeteken 231 gyülekezet 20,000 lélekkel. Egész Ázsiában 14 egyház 550 gyülekezettel, 1,000,000 lélekkel. Északamerikában van 15 egyház 2760 gyülekezettel, 85 millió lélekkel. Délamerikában 255 gyülekezet 60,000 lélekkel. A Nyugatindiai szigeteken 233 gyülekezet 60,000 lélekkel. Afrikában 17 egyház 170 gyülekezettel és 1,000,000 lélekkel.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

1208. szám. KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbéli elemi isk. hatóságnak, Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm a 31,058—1932. miniszteri határozat iskoláinkat érdeklő részét;

„Deciziune. Art. I. Organele de control, Revizorii și Inspectori școlari primari, vor funcționa după cum urmează: *Revizor școlari* Lazăr Antila, Timiș-Torontal și Caraș, Ioan Cioată, Severin, Arad și Bihor, T. Vâjdea, Sătmar și Sălaj. *Inspectori Generali*: I. Gh. Nicolaescu Banatul, Gh. Tulbure Ardealul.” Ez alkalommal ismételem, hogy a minisztérium megváltoztatott szervezeti törvényének értelmében a régebbi megyei revizorátusok helyett minden megyében egy subrevizorátus működik, a revizorok több megye, az inspektorok országrészek fölött gyakorolják a felügyeletet. Jelen miniszteri határozat a revizorok és inspektorok besorozását állapítja meg. Oradea—Nagyvárad, 1932 március 29. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

1191—1932. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* A Monitorul Oficial folyó hó 7-iki számában módosító törvény jelent meg, amely a tanítói képesítés rendszerét megváltoztatja. A törvény főbb rendelkezései a következők:

1. A tanítók lehetnek rendes tanítók, magasabb képesítésű tanítók [egyetemi végzettséggel] és helyettes tanítók.

2. A tanítói képesítő vizsga országrészenként egy közös bizottság előtt teendő le, amelyet a miniszter nevez ki. [Ezen pontra vonatkozólag kérdést intézlünk a két ref. tanítóképzőhöz, hogy mihelyt megkapják a felekezeti tanítóképzőkre vonatkozó intézkedést, közöljék velünk.]

3. A véglegesítési és előléptetési vizsgák és az I. osztályba való előléptetés megszűnik és ezeket egy-egy erre a célra alkotott bizottság által ajánlott előléptetés helyettesíti, kulturális érdem jutalma címén. Az eddigi szerzett jogok épségben maradnak.

4. Helyettes tanítók lehetnek kivételes esetekben liceumot végzett tanulók, egyetemi végzettségű egyének [tanítói diploma nélkül], végzett tanítóképezdészek, akiknek nincs joguk arra, hogy végleges tanítói kinevezést nyerjenek. [P. o. akik még katonai évüket nem szolgálták le, a képesítő vizsgán megbuktak stb.]

5. Végzett gimnáziumi tanulók [próbaéves tanítók, inv. stagiar] többé nem alkalmazhatók.

6. Végzett liceumi tanulók többé nem lehetnek rendes tanítókká, [tehát nem jelentkezhetnek gyakorlati évük alapján képesítő vizsgálatra]

Felkérem ezek alapján az esperes urakat és felszólítom a tanítóválasztó egyházközségeket:

1. További intézkedésig ne válasszanak meg, ill. ne erősítsenek meg gimnáziumot [alsó tagozatu középiskolát] végzett próbaéves tanítókat s a jelenleg alkalmazásban levőket már most figyelmeztessék, hogy az iskolai év lejártával további alkalmazásra nem számíthatnak.

2. Figyelmeztessék az alkalmazásban lévő liceumot végzett helyettes tanítókat, hogy ezen törvény értelmében képesítő vizsgálatra nem állhatnak s csak esetenként kivételesen alkalmazhatók helyettes tanítókul.

3. Figyelmeztessék az alkalmazásban lévő diplomájuk érvényét 2 évnél hosszabb működési megszakítás következtében elvesztett tanítókat, hogy ez a törvény rájuk nézve *intézkedéseket nem tartalmaz*, helyzetük tehát egyelőre nem változik, azaz a kitűzött időben képesítő vizsgára kell állaniok, egyébként helyzetük tisztázása végett a minisztériumhoz felterjesztést intéztünk. Oradea—Nagyvárad, 1932 március 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

1190—1932 szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* A minisztérium 34637—1932 szám a. elrendelte, hogy a tanítók terjesszék fel megjelent műveiket, iskolai és iskolán kívüli munkásságukra vonatkozó emlékirat kíséretében a minisztériumban alakított bizottsághoz a március 7-iki törvény által megállapított, kulturális érdem jutalmául szolgáló előléptetés elismerése végett, amely bizottságnak a döntése fogja pótolni az idézett törvény által eltörölt véglegesítési stb. vizsgákat. Miután a minisztérium a felekezeti iskolák véglegesítési és előléptetési vizsgáit annak idejében külön rendeletben szabályozta, azért ez az intézkedés a mi joghatóságunk alatt álló tanítókra nem vonatkozik. A mi tanítóink tehát, amennyiben ezekre a fokozatokra igényt tartanak, várják be hivatalos lapunkban erre vonatkozó felhívás és utasítás megjelenését. Oradea—Nagyvárad, 1932 márc. 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

Konfirmációi emlékkönyv

nagyobb alak 12 lei, kisebb alakban imákkal 10 lei

Emléklapok

darabonként 1 és 2:50 lei árban

Képes evangéliumok

kötve, konfirmációi ajándéknak 30 lei, — valamint

Zsoltárok

120, 170 és 300 leies árban — és

Bibliajelzők

—50, 1, 2, 2:50, 3, 4 és 5 leies árban kaphatók a

**Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület
központi iratterjesztésében.**

Nagyobb megrendeléseknél 10—20% engedmény.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Arad
Cermeiu—Csermő

Amációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház.
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett tiszletrésztőke
Lei 3,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibélet gyűjtéssel. *Le-
számítól váltókat. Folyósít jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerü üzletet
kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a triestli „Adriai”
biztosító-társaságot.**

A legújabb iskolai törvény rendelkezéseinek teljesen meg-
felelő, legjobb mintájú, államilag approbált

Aviz de școlar - Értesítő könyvecske

darabonként 8 Lei áron, Aviz - Értesítő-lap darabonként
1 Lei áron beszerezhetők

Béres Károly könyvkereskedésében

**Oradea—Nagyvárad, Str. Lazar Aurel (Nagy Sándor-
utca) 14. szám**

Iskolai nyomtatványokból állandóan nagy raktár.

Egyházaknak és iskoláknak 10 százalék árengedmény.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon
6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ör-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Földi és mennyei paradicsom.

Valahogyan kihalványodott a modern ember lelkéből a halhatatlanság reménye. Nem érzi égető szükségét az örökkévalóságnak. Egyre jobban hajlandó az ember azt hinni, hogy ha kissé okosabban rendezik be ezt a földi életet az arra hivatottak, minden emberi ambíciót képes lesz az kielégíteni, amit észszerűen táplálhat az ember. Ahelyett tehát, hogy becsmérelnék ezt a földi életet, mint őseredetileg gonosszal fertőzöttet, lekicsinyelik a másvilágot, mint irreális víziót. Sőt az hirdetik, hogy ennek a világnak minden baját sokkal gyorsabban meg lehetne gyógyítani, hogyha a jó emberek kevesebbet törődnének a tulvilági élettel. Még azoknak sem igen jelent a keresztyénség mást, mint testvéries lelkületet, kölcsönös szivességet, amik által földi paradicsomot lehet teremteni, akik magokat jó keresztyéneknek tartják.

Melyik állja most már meg a bizonyságok erejét jobban? Ez a nagy kérdés tornyosodik elénk manapság. A jelenlegi felfogás é, avagy a régieké? A modern keresztyénség mindenestre helyesen cselekedett akkor, amikor reámutatott arra, hogy az imák és áhitatok ősi kincstára — akármilyen dicsőséges dolgok legyenek különben, — egymagukban még nem képesek az ember lelkének összes szükségleteit kielégíteni. Mert nem veszi igénybe összes erőforrásait az Isten — Jézus Krisztus által ki nyilatkoztatott — országának.

A multban az egész lelki életnek kizárólagosan a tulvilági életre való koncentrációja eltérítette az emberek figyelmét attól, hogy Krisztus lelkének boldogító erejét e földi életben érvényesítsék. Nem értették meg tökéletesen, hogy a Krisztus evangéliuma át kell, hogy hassa kovász gyanánt az ember földi életének minden porcikáját.

Már a kezdet kezdetén János és Pál apostol csak nagy-

nehezen tudták megértetni a megkereszteltekkel, hogy az örök élet nem csupán csak a jövőendő életben rájuk váró dicső jutalom, hanem már a jelenvaló életnek is áldásteljes valósága az, amely minden emberi, világi kötelesség teljesítését a csodás lelkesedés himporával hinti be... Istennek dicsőségére.

Folytatódott ez a balvélemény a középkorban is, amikor pedig páratlanul ragyogó sikerrel alkalmazták a művészi mesterműveket Isten dicsőítésére. Akkor sem akadt senki, aki figyelmeztette volna az embereket, hogy minden emberi életpálya, — akármilyen világias legyen is az bár, — Isten elhivatása kell, hogy legyen a jó keresztyén számára, amelyben Krisztust követheti, Istennel lelki közösséget nyerhet. Nem értették meg akkor sem, hogy a földi élet örömeiről való rideg lemondás, az önkinzó ászkétizmus elvégre is nem jelenti még a mennyei paradicsom polgárságának az elnyerését.

Ez az erősen kihangsúlyozott ászkétikus másvilágiasság okozta azt a sajnálatos űrt, ami ma a földi élet rendes folyása és a vallás közt tátong. Az őskeresztyén ember igen gyakran elfelejtette, hogy ama mennyei paradicsom semmiképen sem nyerhető el a földi élet nélkül. Amannak ezt magában kell foglalnia, át kell alakítania.

Most aztán bezzeg megtanuljuk, nagyon keserves tapasztalatok árán tanuljuk meg, a lecke megfordítottját. Azt nevezetesen, hogy tartalmas földi paradicsom nem adatik azoknak számára, akik a mennyeit kifelejtik abból. Hogy a merőben földi üdvösség keresése katasztrófális pusztulásba vezet. Nem valami titokzatos isteni beavatkozás folytán, hanem tisztán a tények szigorú logikája következtében. Hiszen ez egész kereskedelmi és pénzügyi életünk — amin civilizációnk felépítve van, — a hitben nyugszik, kölcsönös bizalmon, megbízhatóságon. Másszóval gyökerében mégis csak erkölcsi és lelki fundamentumokon. Ezek pedig a lélek életével vannak egybeforrva és elhalnak az örökélet hitének elhalványodásával.

Hogyha az emberek végképen megszűnnek Istenben hinni, egymásban sem fognak hinni többé; ami elkerülhetetlenül marakodásra vezet. Eközben — egész tragikusan, de zordon logikusan — elpusztítják éppen azt a földi gazdagságot, amiért egymással ádáz módon marakodtak. Nemde ez a keserű kvintesszenciája a világháborúnak?!

Mihelyst ugyanis a változhatatlan, örök igazságok iránti lojális elenyészik, — miként megtörtént az ma egész világszerte — azonnal a helyébe lép annak holmi szükös nacionalizmus,

avagy osztályérzelem. Erre aztán — egyetemlegesen elismert Tekintély hijában — mindenik nemzet, avagy osztály elkezd elkeseredett erőszakkal védelmezni önmagát más nemzetek és más osztályok ellen. Mennél sikeresebben folyik ez a védekezés, annál rettenetesebb marakodás támad belőle és annál hajmeresztőbb pusztulása a világi javaknak; annál irtózatosabb nyomor követi azt.

Mert minden háboru legmarkánsabb jellemvonása a pusztulás; akár mérges gázok szörnyetege legyen az, akár ipari bérharc, akár vámháboru. Cseppet sem meglepő ennél fogva, hogy azok a népek, akik a maguk nacionalis dicsőségének rózsás ködétől elkábulva oly lángolóan küzdenek nagyobb világi kincsekért, nagyobb világi hatalomért, kínzó fájdalommal tapasztalják, hogyan enyészik el a csábosan csillogó pályabér a marakodás heve alatt; úgyhogy a végén mindenki koldusszegény marad. Sokkalta szegényebb, mint annakelőtte volt.

Nemde nem ez-é az a tragikus haladási elv, ami könyörtelen logikával átokként fejleszti ki magát a mai világban. Az a jellegzetesen modern bálványimádás a kiindulópontja annak, amely a nemzetet helyezi az Isten helyébe. Bizonyára a középkori Európa ítéletre jöhetne a mai Európa felett és méltán elítélhetné azt. Mert annak emberei tudták, hogy nekik bűnbánatra van égető szükségük, ők hitték, hogy felettük ugyanaz a menny terül el, ami más emberek felett.

Vajjon fejlődhetik-e azonban úgy a keresztyénség, hogy részeg ember módra, jobbra és balra düllöngőzik?! Óraingaképen inghat-é az a földi és mennyei paradicsom között?! Krisztus evangyélioma egész bizonyosan teljesen mást beszél. Isten szeretete nem időből, térből fakadt, nem is evolúció révén jött létre, nem is fog véget érni, mikor az emberi lehellet megszűnik e földön. Isten örökkévalóságából származott az és történjék akármi ezen a kis plánétán, sohasem fog elhanyagolni. Ugy nyilatkozott az ki Jézus Krisztusban, mint megváltó, idvezítő erő az ember életében. A kereszthalál és a feltámadás által, örök bizonyosságot tett Jézus arról, hogy az az önfeláldozást amelyik önként magára vállalja a földi kudarcot, az az eszköz, amellyel az idvezítést diadalmassá lehet tenni. Bárki fogadja el lelke vezéréül ezt az evangyéliomot, olyan erőt fog érezni maga mögött, amely új eget és új földet képes teremteni.

Tulvilági üzenet ez, de ennek az életnek is hathatós evangyélioma. Hogyha hiszünk benne, nem fogjuk akkor újra azt képzelni, hogy az emberi társadalom erkölcsi betegségét meg lehe

gyógyítani azzal, hogy reámutatunk annak rossz gazdasági és pénzügyi következményeire. Ez a módszer hatástalan, mert ennek éle: a félelemkeltés, az elriasztás. Már pedig a szeretet az, ami ténylegesen megmozdítja az emberi lelket diadalmas, teremtő erőfeszítésre.

A megfélemlítés nagyon megbizhatatlan hatással van az összes állatokra, beleértve az embert is. Erősen felfokozva épen úgy nyilvánulhat végletekbe menő erőszakban, mint teljes paralizisban, valamint józan óvatosságban. A középkori vallás kudarcának végoka a félelem motivumára való túlzott támaszkodás volt. A pokol tantételének története világosan bizonyítja, hogy milyen erőtelen a megfélemlítés ahoz, hogy az embereket a vétektől visszatartsa. Sátánnal dobálni ki a sátánt, sohsem volt jó politika, mert az ember akkor a legvadabb, legveszedelmesebb, mikor legjobban megrémül. A gonoszt csak jóval lehet legyőzni; a félelmet és annak az okát is a szeretet bizodalmaival lehet kiűzni.

Mindazonáltal igaz marad, hogy a szeretet bizodalma is csak úgy képes kiűzni a gonoszt és megváltani tőle a világot, hogyha az olyan szilárdan Istenen alapul, ha annyira erős, hogy képes szembe nézni a kereszttel is. A keresztyén ember másvilágiassága nem abban áll, hogy ő távol áll ettől a világtól, elkerülvén annak gyalázatait, hanem abban, hogy világmentő törekvéseiben hajlandó elvállalni a látszólagos leverettetést és mégis hinni és reményleni Istenben.

Bokor Sándor.

Kálvinista szégyen.

Nem tudnám másnak nevezni, mint szégyennek, ha a Kálvin könyvnyomda részvénytársaság kezdeményezése kudarcra, vagy csak félsikerrel járna és mert Kálvin nevével és kálvinisták között indult meg az akció, teljes mértékben kálvinista szégyen, a kálvinisták szégyene lenne. Pedig, amint tudom, közel vagyunk hozzá, hogy azzá legyen.

Voltak tiszteletreméltó egyháztagok, vezető egyéniségek és lelkipásztorok, kik hozzájárultak a részvényjegyzéshez, de őszintén meg kell mondanunk, hogy az eredmény a legszerényebb várakozásnak sem felelt meg. Egyfelől a részvényjegyzők között sokan vannak, kik csak egy részvényvel vettek részt, holott minden megerőltetés nélkül többet is jegyezhetek volna, másfelől még többen vannak egyesek és egyházak, kik teljesen távortartották magukat, pedig módjukban van résztvenniök,

Nézzük csak közelebbről a lehetőségeket. 1060 L t kellett kifizetni egy félesztendő alatt. Az előfizetési felhívás dec. 1-én kelt s a részvényjegyzés alkalmával csak 10% volt fizetendő; a felhívás keltéhez számított két hónapra: febr. 8-ra tervezett alakuló gyűlésig további 20%, a megalakulástól számított 30, 60 és 90 napra, tehát három hónap alatt további 20, 25, 25%. Ez eddig öt hónap. Mivel azonban az alakuló gyűlést már időközben elhalasztották, a legszűkebb számítás szerint is bő félesztendő állott rendelkezésre.

Ilyen feltételek mellett 400 drb részvénynek kellett volna tulajdonost nyerni. Vajjon nagyon merész álom, vagy lehetetlen utópia ez? Sokan azt mondhatják, hogy a mai gazdasági viszonyok s a rettentő pénztelenség idején az. Én pedig állítom, hogy még ma sem az. Tegyük csak egy kis számítást. Vegyünk kerekszám 180 lelkipásztort. Hetvenet olyannak számítok, aki egy leuval sem képes hozzájárulni, tehát csak 110-et veszek alapul. Közöttük van 50 olyan, ki 1 drb, 30, ki 2 drb és 30, ki 3 drb részvényt még ma is jegyezhet minden nagyobb áldozat nélkül. Így már együtt lehet 200 drb részvény. Ha az egyházakat is ugyanígy osztályozom, megvan a másik 200 drb. Számításom reális voltát senki sem tagadhatja, mert merem állítani, hogy több lelkipásztor van — hála Istennek — ki háromnál is többet jegyezhet, az egyházak között pedig még több, amelyik — beleszámítva az egyháztagok jegyzését is — 10–20 drbbal is résztvehet.

Ahol az egyház pénztára nem tudná fedezni a jegyzéssel járó kiadást, ott vannak az egyház kebelében működő egyesületek, melyek fedezhetik egy-egy részvény értékét. Vannak bibliakörök, melyek már megtették ezt, de megtehetik az énekkarok és mindenekelőtt a nőszövetségek. Az erdélyiek a kórház-sorsjátékot a nőszövetségekre alapították és nem csalódtak bennük. Ha ezt a nemes ügyet alkalmas módon tárjuk fel a mi asszonyaink előtt, mi sem csalódnunk, mert ők is megteszik kötelességüket. Nem egy gyülekezetben történt meg, hogy az asszonyok sikerre vitték azt is, amire a férfiak képtelenek voltak és egy-egy asszonyos módszerrel [pl. tojásakció] szép eredményt értek el.

A Kálvin nyomda részvénytársaság megindításának nem szabad szégyenben maradnia! Már ugyanis van egy szomorú szégyene. Egyik cikkemben felvettem azt a gondolatot, hogy a részvénygyűjtést terjesszük ki az erdélyi egyházkerületre és milyen szép bizonyítéka lesz a testvéri összetartásnak, ha Erdély-

ben lesz egy közös erővel megépített kórház, nálunk pedig egy szintén közös összefogással létesített református egyházi nyomda. A felvetett gondolat alapján az alapítók megkeresték az erdélyi egyházkerület igazgatótanácsát és 200 drb részvényjegyzési ívet megküldve arra kérték, hogy ezeket a tehetősebb gyülekezetekhez, egyháztagokhoz a maga ajánlásával juttassa el és általában ismert sulyával és tekintélyével az egész ügyet támogassa. A kérésre már harmadnap itt volt a válasz, elutasító, testvérietlen válasz, mely szerint nincs módjukban a kért támogatást megadni, mert egyházkerületük a Minervánál van lekötve és úgy az egyházkerületnek, mint lelkészeiknek és a királyhágó-mellékiekénél sokkal szegényebb egyházközségeiknek anyagi helyzete nem olyan, hogy ilyen kiadásokat tudnának tenni a mai időben. — Az aláírási íveket érintetlenül visszaküldték. Hát ezt a választ nem vártuk és a kérésnek ilyen rideg, sőt testvérietlen elutasítását még csak gondolni sem mertük. De nyugodt lélekkel elmondhatjuk, hogy nem is érdemeltük, legkevesbbé akkor, midőn az ugyanabban az időben lezáruló kórházsorsjáték sikerének előmozdításán szívvel lélekkel és minden áldozattal buzgólkodtunk, mert egyetemes református ügynek tekintettük. Pedig nálunk sem nagyobb a gazdagság, mint Erdélyben, sőt a határszéli vidék mindig szegényebb. Nekünk is vannak saját szükségünk, nehezen fenntartott iskoláink, szegény tanulóink, árváink, kiknek eltartására nincs kerületi árvaházunk sem. Támogattuk a kórház ügyet, pedig minden valószínűség szerint nagyon minimális számmal fognak benne hiveink gyógyulást keresni. Tettük ezt anélkül, hogy egyházkerületünknek bármilyen jogot biztosítottunk volna. Tettük igazi testvéri érzéstől indítva és fájdalmas csalódást jelent ennek testvérietlen viszonzása.

Éppen azért mindent el kell követnünk, hogy ebből az ügyből újabb szégyen ne érjen bennünket és a református egyházi nyomdát egyedül, s magunk erejéből is megvalósítsuk. Ha a mostani Kálvin-nyomdát át nem vesszük, akkor az egész vállalat idegen kézbe kerül és nem fog rendelkezésre állani többé református kézben levő nyomda, melyen lapjainkat, tankönyveinket megjelentessük, mert egészen bizonyos, hogy gazdát fog cserélni és nem református ember lesz a tulajdonosa. Tehát nemcsak a kezdeményezés kudarca, hanem az is szégyen lesz, hogy tőlünk teljesen idegen vállalkozásnak fog kiszolgáltatni bennünket a saját szükkeblőségünk, hanyagságunk és közönyöségünk.

Debreczeni István

IFJUSÁG
Felelősségünk egyházunk ifjusága iránt.

Ifjusági imahét befejező előadása. Hiányzik a reménység lelke.
Zsolt. 31: 25., Gal. 5: 5, Róm. 8: 24, 25, 28. 15: 13., Zsid. 6: 18—19.

Testvéreim, megfigyeltétek e jól azt a hangot, mely a felolvasott igékből kicsendül? Vajjon úgy érinti-e a ti lelketeket is, mint az enyémet? Érzitek-e, hogy milyen furcsán, idegenül, megdöbbenően és sokat ígérően hangzanak ezek a szavak a mi számunkra, akik egy órára idemenekültünk Isten házába egy olyan világból, melyben egészen más természetű hangok zugása tölti meg a fülünket naponta? Ha odakint a világban hallgatózunk, efféle beszédek ütik meg fülünket:

Ebben a nehéz helyzetben mindenki elveszti bátorságát, mert látja, hogy nem várhat semmi jót. Nem érdemes tervezgetni, mert holnap már megváltozhat minden, amivel ma még számolhatunk. Az ember nem tudja, érdemes e taníttatni a gyermekeit, mikor annyi tanult és szakképzett ember van munkanélkül. Ki merne ma örülni valaminek, hiszen a holnap már elveheti, amit a ma még megadott?! Ki tudna ma a másikon segíteni, mikor maga is szükségét lát s mindennap le kell valamiről mondania?! Lépten-nyomon hallhatunk ilyen beszédeket, sőt mi magunk is szoktunk így beszélni, nem csoda, ha idegenül és megdöbbenően csengnek fülünkbe a felolvasott igék, melyeknek alaphangja a bizakodó, törhetetlen reménység. Ez a hang, mintha egészen kiveszett volna a mi világunkból. Sok nehéz korszaka volt már az emberiség történetének, de a reménytelenség és csüggedés még tán sohasem volt olyan általános, mint most.

Van az angol irodalomban egy könyv, mely a biblia után talán legolvasottabb műve az angolul beszélő embereknek. Címe: A zarándok utja, és írója John Bunyan.

A zarándok utját Angliában minden gyermek és ifju ismeri. Általánosan elterjedt, úgy hogy a biblián kívül alig van könyv, melyet több nyelvre fordítottak volna le. Élénk fantáziával megírt szimbólikus történet ez, melynek főhőse Christian, a keresztyén lélek megszemélyesítője, aki az Evangélista biztatására kiemerkül a romlás városából, súlyos teherrel a hátán és megindul kalandos zarándok útján, hogy megkeresse az örök életet. Szomszédai: Makacsság és Engedékenység utána mennek, hogy lebeszéljék szándékáról, de hiába, ő csak megy a maga útján előre, szemét valami távoli fényességre irányítva. Közben nem figyel a legközelebbi dolgokra s belezuhan a Csüggedés mocsarába. Itt küzködik tehetetlenül, mind mélyebbre süllyedve az iszapba a hátán levő teher miatt, de le nem véve szeméit a távoli világosságról. Végre egy ember közeledik a vergődő szerencsétlenhez. Segítség a neve. Odanyújtja kezét a már-már elmerülő zarándoknak és kihuzza a biztos partra. Hosszu volna

követnünk a zarándokot utjának többi állomásain, a Megváltás falai közt vezető országuton a Szépség palotája s a Gyönyörűség hegyei felé, nincs időnk arra, hogy megismerkedjünk utitársaival a Hívóvel és Reménykedővel s vezetőivel, a Tudás, Tapasztalat, Figyelem és Őszinteség nevű pásztorokkal, nem láthatjuk örömét, mikor megérkezik az örök világosság országába, meg kell állanunk itt a Csüggedés mocsaránál, mert mi még csak odáig jutottunk el a mi üdvösség felé vezető zarándokutunkon.

Hiszen ez a mai világ tagadhatatlanul belezuhant a csüggedés nagy mocsarába s minden erőlködése, hogy kivergődjék belőle, csak arra jó, hogy mind mélyebbre süllyedjen benne. Mert akár csak a zarándok, ez a világ is terhet visel a hátán, bűneinek terhét s az igazi Segítő addig nem nyújthatja ki feléje kezét, míg ettől a tehertől meg nem szabadult.

De hol késik ez az igazi segítő? merre keressük, hova üzenjünk utána? Testvéreim, érzitek e, mekkora kiváltság lehet tudni, hogy ez a segítség nem késhetik, itt van közöttünk, üzenünk sem kell utána, mert ő maga jön hozzánk azzal az örömuzenettel, mely minden igéjéből s a felolvasottakból is oly biztatóan hangzik felénk! De érzitek-e azt is, hogy ez a kiváltság kötelez?! Kötelez elsősorban Isten iránt s másodsor azok iránt, akik utánunk következnek, az ifjuság iránt.

Az ifjuság utrakészen áll az élet kapui előtt s élesen figyeli, mit csinálunk mi, akik már a kapukon belül vagyunk. Ők is meg akarják tapasztalni, mi van azokon túl, ők is élni akarnak. A maguk életét akarják élni s azt akarják, hogy ez az élet szép, igaz, gazdag élet legyen. Ettől a mai csuf, hazug és nyomoruságos élettől ki akarják csikarni minden szépségét, igazságát és gazdagságát, amit nem tehetett tönkre, amit bizonyosan csak rejteget valahol. El akarnak indulni, hogy megkeressék, ki akarják ásni, ha el van temetve, újra akarják építeni, ha romokban hever, minden elhervadt virága helyett száz friss virággal akarják ékesíteni. Ugy érzik, hogy mindezt megtehetik, végtelen lehetőségek szunnyadnak bennük, egy óriás vágyai feszülnek a lelkük mélyén s ki akarnak élni minden lehetőséget, minden vágyat. Érezzük-e mindnyájan azt a felelősséget, amit én érzek, ha arra gondolok, hogy milyen veszedelmek környezik az ifjuságot, ha úgy indul meg erre a vállalkozásra, hogy nincs mellette egy segítő kéz, mely megnyitva a kapukat, irányt mutatson?! Mert ebben áll az egyház felnőtt tagjainak felelőssége ifjuságuk iránt, hogy irányt mutatnak az élet nagy, kockázatos útjára csak most induló csapatnak.

Az irányításnak legközvetlenebb, de legnehezebb módja a példaadás. Fájó szívvel kell bevallanunk, hogy mi, akik már túl vagyunk a kapukon, sőt egy tulsó, ismeretlen és félelmes kapu felé közeledünk, nem mutatunk valami követésre méltó példát a magunk megtépázott, kifosztott, anyagi gondok terhe alatt vonszolt, szomorú, csüggedt életével. Az ifjuság az ilyen életet nem akarja, ezt látva, nem indulhat meg a nyomunkban. Valahogy

meg kell mutatnunk nekik, hogy mi sem ezt akartuk, amikor elindultunk. Meg kell vallanunk előttük, hogy mi már csak a lelkünk mélyén őrizzünk annak az igazabb, szebb, jobb énünknek a képét, akik talán lehattunk volna s hogy úgy látszik, mi eltévesztettük az utat valahol. De nekik nem szabad eltéveszteniök az utat! A mai ifjuságon egy egyház és nemzet jövője, egy új világ kibontakozása fordul meg. A mai ifjuság sorsdöntő napokban indul az élet útjának, ezt senki sem vitathatja el, mindenkinek kötelessége tehát segíteni abban, hogy ők az igazi reménység tiszta légkörében találják meg lelküknek „bátorságos és erős horgonyát“, mindenkinek óvnia kell őket, mert nekik nem szabad belezuhanniok a csüggedés mocsarába.

Az elmúlt hét minden napjának egy-egy csendes óráját az egész világon mindenfelé arra használták fel, hogy imádságban Isten elé hívják egyházunk ifjuságát és érte élő felnőtteit. Itt nálunk ez a mozgalom is, mint minden más megmozdulás, szármalmas közönnyel találkozott. A mi ifjuságunk méltán elcsüggedhetne azon, hogy az egyház felnőttei közül milyen kevesen érdeklődnek dolgai iránt. De nem fog elcsüggedni. Mert tudja, hogy a világkonferencián Isten már 50 különböző nemzet fiait gyűjtötte össze és tartotta együtt szeretetben. Tudja, hogy ő is tagja ennek a szeretetközösségnek s nem lenne magára hagyva még akkor sem, ha a mi szívünk úgy elfásulna is, hogy még ennyire sem tudnánk törődni velük. És mi sem félünk attól, hogy ez bekövetkezzék, sőt inkább mi is meg akarjuk tölteni a lelkünket annak a reménységnek édes biztatásával, melyet a felolvasott igékben Isten kegyelme ajándékozott nekünk, mi is magunkkal visszük ma este a zsoltár szavait:

„Legyetek erősek és bátorodjék a ti szívetek mindnyájan, akik várjátok az Urat“.

Ajtay Béláné.

HIREK

Részoételünk a vasárnapi iskolai világkiállításon Rio de Janeiroban 1932 július 25-161. Dr. Kelly James, a vasárnapi iskolai Világszövetség főtitkára azzal a kéréssel fordult a világszövetség erdélyi [romániai] tagozatához, hogy e folyó évi július hó 25ével kezdődő vasárnapi iskolai világkongresszussal kapcsolatban rendezett nevelésügyi kiállításon lehetőleg erdélyi [romániai] szövetségünk is részt vegyen. Szóba jöhetnek a vasárnapi iskolával kapcsola-

tos irodalmi termékek, akár vasárnapi iskolásgyermek, akár tanítók, vagy lelkészek számára. Ha néhány fényképet küldhetnének szövetségük végrehajtó bizottságáról, vagy egy nagyobb konferenciáról, tanfolyamról, esetleg a ker. nevelési törekvésekkel kapcsolatos serdülő és ifjusági mozgalmakról [cserkészek, bibliakörök, ifjusági egyletek, stb.] szintén igen alkalmas volna. A Rio de Janeiroba küldött kiállítási anyagot nem küldik vissza. Minthogy a kiállítás

tisztán nevelésügyi célt szolgál, semmit sem adnak el. Kérjük mindazokat, akik idevágó kiállítási anyaggal tudnának az ügynek szolgálatára lenni, hogy sziveskedjenek mielőbb közölni dr Imre Lajos reform.

teológiai tanár úrral, Cluj—Kolozsvár, Calea Victoriei 38., aki a kiküldés ügyét intézi. NB. Fényképekhez pontos leírás melléklendő arról, hogy az illető fénykép mit ábrázol.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárada.

1359—1932 I. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nt. Lelkeszi Hivatalnak.* A Protestantizmus védelmére 1923 évben alakult Nemzetközi Szövetség a folyó év szeptember havában és pedig annak 10—15. napjain immár az 5-ik gyűlését fogja tartani. Ennek színhelyéül Stokholmot választotta a Szövetség, mikor is kegyelettel fogja megünnepelni a protestáns világ egybegyűjtjeinek sokasága Gusztáv Adolf, svéd királynak, az evangéliumi vallás védelmezőjének halála 3 évszázados fordulóját is. Tulajdonképpen az egész stokholmi ülésezés ennek a kegyeletes emlékezésnek a jegyében fog lefolyni, mint ahogy annak megküldött napirendje is, homlokán a következő sorokat viseli: „*In memoriam Gustavi Adolphi, Sueciae Regionis Regis, Evangelicae Religionis Defensoris † 1632.*” A programnak egyik pontja Gusztáv Adolf sirján rendezendő ünnepély a megfelelő emlék beszédekkel és a hős király sirjának megkoszoruzásával. Ez szeptember 11-én vasárnap délután fog megtörténni nyomban az ülés ünnepélyes megnyitása után, mikor is Gusztáv Adolf jelentőségét az evangéliumi keresztyénségre nézve külön előadás keretében fogják méltatni.

A Szövetségi ülésnek igen fontos és aktuális tárgyai lesznek. Egyike ezeknek például „a Protestantizmus közös magatartása a vegyes házasságok kérdésében,” másika „A reformáció történetének magyarázata és meghamisítása,” továbbá „Bolsevizmus és keresztyén kultúra, A svéd reformáció különleges sajátosságáról, Tekintély és szabadság” stb. A programnak többi részét ünnepélyes Istentiszteletek, a kiküldött bizottságok tanácskozásai, határozatai, javaslatai, a szövetség tagjainak a tiszteletére rendezett ünnepélyes összejöveteleik, fogadások, estélyek, lunch-ök, azonfelül a svéd protestantizmus nevezetesebb emlékeinek megtekintése, az ülés végén teendő kirándulás töltik ki.

Egyházkerületünk ennek a Szövetségnek bejegyzett tagja s a Szövetség fel is kérte egyházkerületünket hogy a stokholmi üléseken képviseltesse magát. Legmélyebb sajnálatunkra egyházkerületünk a mai súlyos viszonyok között nem gondolhat arra, hogy bárkit is kiküldjön a Szövetség stokholmi ülésére a maga képviselőjében. De ha kerületünk világi urai, vagy hölgyei közül valakinek szándéka volna részt venni a konferencián és

pedig kerületünk kiküldöttként, az egyházkerület elnöksége készséggel és köszönettel fogja megbizni őt, vagy őket a maga képviselőjével és a saját küldöttje gyanánt bejelenti az illetőket a rendezőségnél. Méltóztassanak tehát Nt. Lelkész Urak, természetesen ott, ahol ez iránt az ügy iránt érdeklődés remélhető, e szövetségi ülést a gyülekezet tudomására hozni s amennyiben arra résztvevők jelentkeznének, azok teljes címét *püspöki hivatalommal legkésőbb május hó 20. napjáig* közölni hogy a püspöki hivatal a további megfelelő értesítéseket az előirt időben megtehesse.

A kiküldöttek bizonyos kedvezményben részesülnek, amennyiben Stokholmban ingyen szállást kapnak és egyebekben is, mint a körirat mondja, bizonyos utazási előnyöket is élveznek. A Szövetség német csoportja azonfelül nemcsak a kiküldötteknek, de a Szövetségen megjelenőknek is általában, Berlinen való keresztül utaztukban, ingyenes éjjeli szállást biztosít. Különben pedig Berlintől Stokholmig társas utazás van tervbe véve. Az ülésen való részvétel 5 svéd koronában van megállapítva. Bővebb tájékoztatást a Protestáns Védelmi Szövetség Vezetőtitkári hivatala [General sekretariat Berlin W. 10. Friderich Wilhelm Strasse 2-a] nyújt az érdeklődőknek. Oradea-Nagyvárad, 1932 április 6. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, sk. püspök.

Konfirmációi emlékkönyv

nagyobb alak 12 lei, kisebb alakban imákkal 10 lei

Emléklapok

darabonként 1 és 250 lei árban

Képes evangéliumok

köve, konfirmációi ajándéknak 30 lei, — valamint

Zsoltárok

120, 170 és 300 leies árban — és

Bibliajelzők

— 50, 1, 2, 250, 3, 4 és 5 leies árban kaphatók a

**Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület
központi iratterjesztésében.**

Nagyobb megrendeléseknél 10—20% engedmény.

M st. Oficiului Parochial Reformat
Nagy Református Lelkészi Hivatalnak

Jud. Arad

Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak ei.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-
számítol váltókat. Folyósít jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a triezsi „Adriai”
biztosító-társaságok.**

Konfirmációi emléklap

17×21 centiméter méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben 1— Lei
21×34 cm. méretben, nagyon szép kivitelű, három szinnel nyomtatva 2-50 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, több mint két ív terjedelmű füzet finom papíron, nagyon szép
Konfirmációi Emléklappal II. kiadás 10— Lei. — Beszerezhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Str. M. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

50 példányig való rendelésnél 10 %, 50 darabon felüli rendelésnél 20 %
árengedményt nyújtunk.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján

Vissza . . . Egyiptomba!

Még a legreményteljesebb, legkecsegtetőbb vándorlásban is van egy pont, ahol a lelkét csüggedés szállja meg. Ernyedt reménytelenség a vándorlás végcélja iránt.

Ilyen kritikus pontig érkeztek az izraeliták. Csudálatosképpen éppen az ígéret földjének a határán.

Akkor történt ez, amikor a kiküldött kémek azzal a rémhírral tértek volt vissza, hogy olyan rettentő óriások laknak Kanaánban, hogy ők azok mellett csak elenyésző férgek. Ez az elsáppasztón leverő kilátás bátorságuk legkisebb virágát is elfonnyasztotta.

Micsoda balgák voltunk mink, — emésztődtek magukban — hogy Egyiptomot elhagytuk; Kanaánt meg soha el nem érjük! A szabad, független hazának egész csábos gondolata nemcsak ügyes csalétek volt-é a mi számunkra? — Egyiptom durva volt, de biztos és kielégítő. „Nem jobb volna-é nekünk megtérnünk Egyiptomba?” (IV. Mózes 14, 2)

Az igaz hitnek az élete olyan véghetetlenül nehéz. A kifinomodott lelkiismeret folytonosan vádol. Ott is nehéz köd üli meg lelkünket, ahol más gondtalan jókedvvel visz véghez vétkeket.

A szeretet útja nagyon rögzös. Végtelenül nehéz könnyörülőnek, megbocsátónak lenni. Mennivel egyszerűbb és célravezetőbb az erőszaknak útja!

Csüggetegség száll meg ilyenkor bennük. Nem jobb volna é nagy eszmék nélkül élni. Nem törődve senkivel, élni a ma ösztöneinek.

„Nem jobb volna-é nekünk megtérnünk Egyiptomba?”

Az az ölü mérge ennek a szomorú lelki állapotnak, hogy elbátortalanodunk, nembánomság veszen erőt rajtunk. Hátat fordítunk a világosságnak.

Két dolog veendő figyelembe ekkor.

1. Minden komoly vándorlásban van egy ilyen kritikus pont. A kísértő elér bennünket elkerülhetetlenül. Ezen átal kell esni, mert ez a lelki kvalitások nagy próbaköve.

2. Nagy a hajlam bennünk megszépíteni Egyiptomot a visszanezéssel. Az izraeliták is azt cselekedték. Mennyi enni és innivalójuk volt ott — sóhajtották. Biztonságban éltek; felelőtlenül. A suhogó korbácsot, az eltipró baromi munkát, a szabadság után epedő vágyat mind elfelejtették.

Igy óhajtjuk meg mi is néha a hitetlen, lelkiismeretlen, pogány életet. Az olcsó regények hirdette életet. Ez az élet termi meg a brillians atheistát, aki megtagadta Istent és a végén súlyos neurozisba esik; a huszéves korukban már blazírt, életunt ifjakat; az alacsony gyönyöröktől megrészegedett bárgyu tömegeket.

Belőlről Egyiptom nem olyan vonzó hely.

Manapság új alakban jelenik meg előttünk ez a kísértő. Sívárogozva vágyakozunk vissza a „rég jó időkbe“. Milyen könnyű volt akkor az élet — sóhajtuk — és milyen rettenetesen nehéz manapság!

Akármilyen könnyű volt akkor az élet, sohasem mehetünk bele többé vissza. Abogyan Jézus eszméi feloldódtak az emberi társadalomban, miként a só a tenger vizében s azt onnan kivonni többé egészen sohasem lehet, úgy a kultúra vívmányait sem lehet megsemmisíteni többé. Nincsen is rá szükség. A haladás útja előre viszen. Nem a könnyebb életbe, hanem a nehezebbe. A haladás új világa egyre többet és többet kíván tőlünk. Több türelmet, több önmegtartóztatást, több szeretetet.

Ez a világ a jó Isten világa. Csak akkor haladunk előre abban, hogyha Isten útján járunk. Krisztus diadalainak legbiztosabb jele az, hogy minden új lépés egyre több és több olyasmit kíván tőlünk, amit egyedül csak Ő adhat meg nekünk.

Visszafelé csak egyetlen helyes út van. Az, amelyik Jézushoz vezet. Minden új előretörés a világtörténelemben ezzel kezdődött volt.

Bokor Sándor.

A világmisszióra való adakozás statisztikája. Az 1929. évről csak most készítették el azt a statisztikát, amely a világ összes protestánsainak a világmissziójára való áldozatkészségéről tesz bizonyosságot. Az összbevétel 213 millió német márka [1 márka 36 Lej]. Ez óriási összegnek több, mint 55 % -át Amerika adta, 22 % -át Anglia s a többit a Kontinens országai. Amennyiben Európa országaiban az áldozatkészség csappant, Amerikában annyival növekedett. Ez a statisztika beszédes kifejezése annak, hogy még mindig vannak protestáns keresztények, akik áldozni is tudnak az Istenországának eljöveteleért.

A leszerelés és az Egyház.

Mire ezek a sorok napvilágot látnak, akkorra valószínűleg ismét együtt lesz a momentán szünetelő leszerelési konferencia, hogy folytassa a maga felmérhetetlen fontosságú feladatát.

Meglepő, sőt megdöbbentő az a hideg közöny, mellyel az embervilág életének legégetőbb problémáját: a leszerelés kérdését — lezajlott első periódusában kísérte. Ugy néz ki az emberiség, mintha teljesen elfásult volna; mintha elvesztette volna hitét, reményét egy emberhez méltó jövő iránt.

A leszerelési konferenciával kapcsolatban nagyobb megmozdulást eddig csak a nők részéről tapasztaltunk, akik egy sok ezer aláírással ellátott memorandumot terjesztettek a genfi leszerelési konferencia elé. Tüntető felvonulást rendeztek a világháború koldusokká nyomorított emberroncsai is, hogy saját magukon mutassanak élő példát az emberiség legnagyobb szegénységéről: a világháborúról.

És itt aztán vége is van a megmozdulásnak; más téren sem egyéni, sem társadalmi nagyobb akció nem indult meg, hogy a kongresszus korszakalkotó lépésének súlyt és megfelelő hátteret adjon.

Valóban úgy tűnik fel a dolog, mintha a leszerelés nem az erre lelkiileg megérett emberiség, hanem csak kevesek jámbor óhaja volna. Mintha a világ nem is akarna megszabadulni attól a szörnyű lidérnyomástól, amely az emberiségre a militarizmus képében feküdt.

Hol van mindenekelőtt az Egyház, melynek a hivatása a béke és a szeretet világát megteremteni ezen a földön?! Hol van a sajtó, mely a barbárság elleni küzdelem jelszavával indult el hóditó útjára?! Hol vannak az irodalmi és a tudományos társaságok, az akadémiák: ez az egész évezredek alatt kitermelődött emberi kultúra, hogy felemelje követelő, sőt parancsoló szavát: Kezdődjön meg már végre ezen az ósállapotba konzerválódott földön az igazi emberi kultúra!

Csak a lelki vak nem látja, hogy a nyers, állati erőszak: a háború — anyagi, gazdasági téren sem oldja meg a problémákat. Csak az állatember nem éri fel, hogy a brutális erőnek sohasem építő, hanem mindig romboló hatása van. Hiszen még élénken emlékezetünkben van a világháború megdöbbentő példája. Eltekintve a háború demoralizáló hatásától — magasabban állottunk-e gazdaságilag, mint állottunk a világháború előtt?!

Érdemes volna felállítani a nagy háború mérlegét, hogy a

csalhatatlan számok kijózanítanak még azokat az emberszabásu szörnyetegeket is, akik még ma is a háboru deliriumában szenvednek. S ha az erkölcsi romlást a számokon keresztül szintén érzékeltetni lehetne, akkor látszana meg a háboru igazi képe, s hogy a gazdasági krízisnél még sokkal szörnyűbb a háboruban szétzüllesztett lelkek krízise.

Az ember és a kultura korszaka ezen a földön a leszereléssel fog megkezdődni. Ami eddig volt, az nem volt ember és nem volt kultura, bárhogyan osztogatják is historikusok a föld s az ember történelmét. Az lesz majd az első emberi gesztus, ha az ember kiküszöbölti élete módszerei közül a nyers erőszakot s a háborus gépeket munkagépekké szereli át.

A biblia szerint elveszítette az ember a paradicsomot s arra lett kárhoztatva, hogy sok fáradsággal szerezze meg a maga mindennapi kenyerét. A gépek lehetővé tették azt, hogy az ember ismét paradicsomkertté varázsolja ezt a földet, de az ember nem ezt tette a gépekkel, hanem embergyilkoló szerszámokat gyártott belőlük s pokollá torzította ezt a kimeríthetetlen gazdagságu földet.

Ha az emberek a háborus gépeket munkagépekké alakítanák át; igazságosabban osztanák el a javakat, munkát és a kenyeret: egycsapásra megoldódnék a gazdasági és lelki krízis, ami irtó háborukkal sohase fog megoldódni.

Az új és új gépek és energiák segélyével micsoda óriási lehetőségei vannak a gazdasági jólétnek és az emberi kulturának, melyeknek a kifejlődését az elferdült gazdasági élet kínai falai teszik lehetetlenné.

Hát ugyan, hogy lehessen az ember kulturlény s egyben vérengző vadállat is?! Csoda-e, ha egy ilyen világháboru után megbomlik a gazdasági és a lelki egyensúly s szakadékok széleire siklik az emberi élet?! Csoda-e, ha ezt az egyensúlyt többé még statáriális uton sem lehet helyreállítani!?

De hát, hogy is teremthet és várhat konszolidációt az állam, mikor maga neveli az emberekbe a militarizmussal a vadságot s a tanügy minden pártolása mellett sem engedheti a humanizmus teljes kifejlődését, mert adott esetekben szüksége van az emberek barbárságára.

Csoda, hogy a nevelés ezen kettős és durva kollíziója mellett még olyan egyensúly is van, amilyen van s hogy nem pusztul egy fenekestől felfordult anarchiába az egész embervilág.

De nagyon könnyen bekövetkezhet ez egy jövő, még durvább eszközökkel megharcolt világháboru után...

Fel kell hát adni a passzivitás kényelmes, de veszedelmes, sőt végzetes álláspontját. Aktuális a leszerelés problémája, álljon hát sorompóba a sajtó, az irodalmi és a tudományos társaságok, az akadémiák, a gazdasági szaktekintélyek, de főként az egyetemes Egyház: ez az egész évezredek alatt kitermelődött emberi kultúra és követelje, hogy gyurják át az emberirtó gépeket munkagépekké, hogy annyi tragédia és elferdült ut után meginduljon végre ezen a földön egy igazi emberi élet és egy igazi emberi kultúra: mert ez lesz az első igazi emberi érték, amit fiainkra, a következő generációra örökíthetünk.

Tóth Zsigmond.

Ismeretlen ref. énekek a XVI. századból.

A minden téren nagy átalakulással járó reformáció a középkori énekkulturát is megfrissítette azzal az újításával, hogy az éneket a nép lelkéhez közelebb vitte, mint az előző kor. A reformált egyház alapelvei között ugyanis mindjárt az első helyen áll az a követelmény, hogy a közénekelésben a híveknek minél nagyobb tevékenységet kell biztosítani. Ebből az is következett, hogy a gyülekezeti énekek szövegei a nép nyelvén, tehát nemzeti nyelven szólaljanak meg. Ezért van, hogy a reformátori munka egyik lényeges alkotója mindjárt kezdetben az énekköltés. Ha mellőzük is Luther, Kálvin, Béza és a többi idegen reformátor idevágó munkásságának kiemelését, a magyar reformátorokról futólag mégis meg kell emlékeznünk. Ismeretes, hogy Sztárai Mihály a maga reformátori munkájának gyors sikerét nagyrészt magaköltötte magyar nyelvű énekeinek és kiváló énekhangjának köszönhette. Ugyanezt mondhatjuk általában Szegedi Kis Istvánról, Batizi Andrásról, Gálszécsi Istvánról és a többiről. Debrecennek is megvolt a maga énekköltő predikátora, Radán Balázs, akinek dicséretét a gyülekezet ma már ismeretlen dallamon a predikációk előtt szokta volt énekelgetni.

Az átmeneti idő azonban kezdetben sok nehézséget támasztott. Szövegíró még csak könnyen került, mert a verseléshez több kevesebb rátermettséggel mindenik reformátor értett, de dallamköltésre már nem mindenik volt alkalmas. Am ebből se támadt nagyobb fennakadás, mert ott voltak az előző kor szebbnél-szebb ének dallamai s ott voltak az egyház által szüntelen üldözött, de az üldözés ellenére is élő virágénekköltészet bájosabbnál bájosabb termékei. Az ismeretes és közkedvelt dallamnak csak megfelelő szöveget kellett írni s mindjárt református

ének lett belőle. Ezidőtájt ugyanis az egyházi és világi énekköltészet még csak szövegi tekintetben különbözik egymástól, dallamai hangulat tekintetében azonban köztük minden határmesgye elmosódik. Közös a ritmus, közös a hangnem [egyházi, vagy rendszeren lágy hangnem]. S a határmesgyén van is oly élénk értékcsere, hogy egyházi szöveg gyakran világi dallamon, viszont világi szöveg egyházi dallamon cserél területet. E dallamszinkretizmustól még a konzervatív római katolikus templomi énekköltészet se tud teljes sikerrel védekezni, különben nem hoznának már az Árpádok alatt olyan végzéseket a magyarországi zsinatok, hogy a templomokban csak olyan dallamokat szabad énekelni, melyeknek használatát legalább százéves gyakorlat igazolta. A virágénekek szövegeivel a reformátori gondolkodás se tudott megbékülni, de azért dallamaikat templomi énekszöveggel szívesen veszi. Számos református régi és még ma is használatos, főleg halotti éneknek dallamát, ha nem is változatlan egészében, de csirájában, rendszeren a kezdő sorokban, számos világi zenei emléküinkben (pl. Tinódinál) megtaláljuk.

Ezeket pedig annak igazolására bocsátottuk előre, hogy a XVI. század református énekköltője akár egyházi, akár világi dallamminta után nyul, többé kevésbé mindig magyar lélekből fakadt, vagy a magyar lélekhez már átsimult dallammal találkozik s ha pedig ujat alkot, arról meg éppen semmi kétségünk nem lehet, hogy a kor magyar vallásos dallamköltészetének hűséges kifejezője.

Örök kár, hogy a legrégibb magyar református énekdallamok nagyrészt ma már századok avarja takarja s alig van reményünk, hogy valamikor is még hiánytalan teljességükben napvilágra kerüljenek. Hanem hát feledésbe kellett menniök, mivel századokon át csak ajakról ajkakon éltek. Ami dallamot az apák megszerettek, azokra megtanították a fiaikat s mindössze ennyi volt, ami a dallam tovaplántálódását biztosította. Mikorára pedig a XVIII. század közepe táján az addig is sűrű egymásutánban megjelenő, de dallamjegyzésnélküli énekeskönyvek már a dallamjegyzést is szükségesnek látják, az előző kor dicséreteinek szövege elvesztvén aktuálitását [sok volt bennük a polémia], az énekeskönyvek újabb kiadásaiból lassanként kiszorulnak s velük együtt feledésbe merül sok szép régi dallam is. Így jártak nagyrésztben dicséretei annak az énekeskönyvnek, mely valamikor az egész Alföld református magyarságának annyira szívéhez nőtt, hogy vele népszerűség tekintetében egész a XVIII. század közepéig még a később annyira közkedvelté vált Szenczi-féle

zsoltárfordítások és dallamok se tudtak versenyezni. Ezek a dicséretetek pedig Szegedi Gergely, debreceni lelkipásztornak először 1562-ben, majd másodszer 1569-ben megjelent énekeskönyvének és az ebből kinőtt s először 1592-ben kiadott Gönczi-féle énekeskönyvnek dicséretei.

Nemcsak a református, hanem az egyetemes magyar himnológiai irodalomnak is nagy vesztesége, hogy e négyszázéves dallamok jórésze — a fentebb érintett okokból — az apákkal együtt elmult. Ám annál kegyeletesebb elismerést érdemel az a debreceni kollégiumi ismeretlen diák, aki a „Debreceni Schola estvéli könyörgésé”-nek 1672-ben kinyomatott s a Kollégium könyvtárában H497. sz. alatt őrzött egyik példányával összefűzött hét oldalas papírfüzetkébe dallamjegyzéssel megörökített néhány — szám szerint 38, — olyan régi himnusz, melyet a diákok akkortájt az iskolai istentiszteleteken énekelgettek. A bejegyzés — természetesen — a kor zenei ismeretének megfelelően primitív. Vonalrendszere négysoros s benne kulcs hangnemjelzés, ütembeosztás sehol. De ha a bejegyzést megfejti az ember, az alája írott szöveg nyomán a különböző énekeskönyvekkel összeveti, rájön, hogy ezek a bejegyzések ma már teljesen ismeretlen református énekdallamokat őriznek, még a XVI. századból.

Feladatunk éppen ezeknek a dallamoknak a bemutatása a régi hangnem stílusában átírt négyszólamu előadásban.

A bejegyzett dicséreteteket mindenekelőtt három csoportba osztjuk. Egy külön csoportba tartozókról, mivel még ma is élnek, szükségtelen részletesen szólnunk.

Debrecen.

(Folyt. köv.)

Dr Nagy Sándor,
főgimn. vallásnár.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Boros Lajos élesdi segédlelkész, április 19-én, 26 éves korában, tüdőgyulladás következtében meghalt. Holttestét szülőföldjében, Nagyszalontán helyezik örök nyugalomra. Az Úr szolgálatára szorgalmasan készülő ifju korai halálán fáj a szívünk. Szerettük őt, ismertük tusakodásait, láttuk, hogy vágyakozik ő maga is alázatos szívvel közelebb Ahoz, akihez lelkeket vezetni volt élete boldog célja. És a szolgálat kezdetén megtörött a teste... Amíg közöttünk járt, Nagyszalonta gimnáziumi éveiben és a kolozsvári theológián, munkája kezdetén az avasujvárosi esperesi hivatalban, majd az élesdi segédlelkészi állomáson, ar-

ról tett bizonyosságot, hogy a hit harcát küzdi végig... Hitben halt meg... azzal a reménységgel, hogy találkozni fog Mesterével. Ez a hit vigasztalja elvesztésén siró szüleit, hogy Krisztusban él s az örök életben találkozunk...

 | IRODALOM |

Református élet. Előadások. Irta *Vásárhelyi János*. Kolozsvár, Minerva kiadása 1931. 164 l. Ára 50 Lei.

E könyvben, mint az előszóban írja, az utóbbi évek alatt tartott előadásainak egy részét foglalta össze a szerző. Különböző helyeken, különböző tárgyokról tartotta, de a lényegben mind megegyezik abban, hogy református életünk problémáival foglalkozik, bennünk és életünk nagy kérdéseire hitünk alapján keresett feleletet.

Husz, különböző terjedelmű előadást találunk könyvében, melyeket gyűléseken, tanítói tanfolyamokon, vallásos ünnepeken, konferenciákon tartott. Tárgyai Kálvintól Szabolcska Mihályig, a diadalmas Jézustól az új egyházi törvény református követelményéig, vagy akár szociális kötelességeinkig nagyon változatos, de a nézőpont és az alap, melyről tárgyaival foglalkozik, egy: református keresztyénség, mely mindenütt hatalmas erővel nyilvánul meg ez előadásokban.

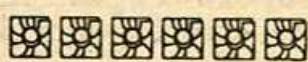
Nagyon szerényen igényteleneknek nevezi őket. Nekem pedig az a véleményem, hogy Vásárhelyinek eddig — beszédei között — ez a legértékesebb könyve. Ő az előadásaiban a leghatásosabb és ezekben jár a legeredetibb ösvényen. Nagy olvasottság, széleskörű ismeret, pompás logika, megragadó erő árad mindegyikből. Élvezetes, mint olvasmány és értékes, mint segédeszköz. A csekély 50 Leiért pedig még ma is ajándék. Adassék elismerés érte az írónak és kiadónak egyaránt.

László Marcella: Az öreg tanító háza. Ifjusági és gyermekszindarab. A királyhágómelléki iratterjesztés kiadása. Ára 20 Lei.

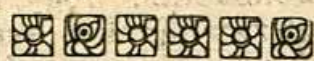
Ez a harmadik füzet ezekből a gyermekszindarabokból, melyeket e tehetséges református író nő egyházkerületünk iratterjesztése számára írott. Tárgya egy tanító jubileumi ünnepségének előkészítése, célja a tanítói munka megbecsültetése. Valóságos kis propaganda darab. Alkalmas különösen évről ünnepélyeken való előadásra. Sok, kedves, megható jelenet van benne s az egész fordulatos, gyors cselekvényű és igazi református levegőjű. Az összes eddigi hasonló között ez a legsikerültebb.

Megjelent: A béli református egyházközség története. Írta Major László Károly. — Ismertetni fogjuk.

HIREK

Lelkészmeghívások. Az Oláh Sándor Nagybányára történt meghívásával megüresedett szamoskrassói lelkészi állásra egyhangulag Váradi József domokosi lelkipásztort, — a Mándi Szabó Miklós elhunytával megüresedett királydaróci lelkészi állásra szintén egyhangulag Szendrey Dénes szatmárnémeti i. s. lelkészt hívta meg a gyülekezet. Az Úr áldása legyen az új pásztorok munkáján.

Lelkészuválasztások. A szaniszlói egyházközség a Takács Ferenc nyugalombavonulásával megüresedett állásra 10 pályázó közül a leadott 68 szavazatból 55 szavazattal Szabó Tibor nagykárolyi s lelkészt választotta meg lelkipásztorává — Erdőhegyre pedig Bottyán Pál elhalálozása folytán megüresedett lelkészi állásra Nagy Zoltán belényesujlaki lelkészt hívták meg

Református előadás a rádióban. A budapesti stúdióban folyó hó 24-én, vasárnap délután 5 órakor dr. Nagy Sándor debreceni vallásnár ismertetni fogja az általa felfedezett régi egyházi énekei-

ket, melyeket debreceni kiváló énekesekből alakított énekkar fog bemutatni. Az előadás szövegét sikerült megszerezniünk és lapunk jelen és jövő számában közöljük. A rádió előadásra pedig felhívjuk olvasóink figyelmét.

Szondy Géza kisperegi lelkész 50 éves jubileumának április 10-én leendő megünnepléséről szóló közleményre vonatkozólag az érdeklődők szíves tudomására hozzuk, hogy közbejött akadályok miatt a jubileum egy későbbi időpontra halasztatott el, melyet annak idején lapunk olvasóival tudatni fog a rendező-bizottság.

Csereajánlat. Királyhágómelléki kerületben levő lelkész cserélni óhajtana. Fizetése egyháztól: 1000 lei pénz, 30 kat. hold jóminőségű föld, mintegy 60 hektóliter termény és 3000 lei fapénz. Ajánlat ref. lelkészi hivatalhoz Dindești, via Carei, jud Sălaj küldendő. Ugyanott egy jó harmónium eladó.

Társszerkesztők: Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 1553—1932-II. szám KÖRRENDELET. *Alant elsorolt egyházak iskolaszéki elnökeinek.* Többszörös sürgetésünkre sem küldték be mostanáig jelentésüket, amelyben a 2442—1931. sz. körrendelet értelmében [Ref. Lapja 1931—294. oldal.] kiküldött

„Arany János élete és munkássága” című jutalomkönyvről elszámolnak az ugyanott jelzett módon. Ezzel megakadályoznak bennünket, hogy magunk részéről az adományozó egyesülettel elszámoljunk s esetleg újabb jutalomkönyveket eszközöljünk ki. Amennyiben folyó 30-ig ezen mulasztásuknak eleget nem tesznek, a jelentést az iskolaszéki elnök urak költségére táviratilag fogom megsürgetni. Biharpüspöki, Hegyközüjlak, Hegyközcsatár, Paptamási, Siter, Asszonyvására, Székelyhid, Atya, Avasujváros, Sárköz, Berend, Szatmár, Érendréd, Érkörtvélyes, Nagykároly. Oradea—Nagyárad, 1932 április 19. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, sk. püspök.

1399—1932-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebeli elemi iskolai hatóságnak.* Tudomásulvétel és mihez tartás véget közlöm az 5238—1932. számú oktatásügyi miniszteri határozatot. „Ministerul Instrucțiunii al Cultelor și Artelor, Casa Școalelor și a Culturii Poporului No. 5238. din 10 Februarie 1932. Deciziune. Noi, Ministru, Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunii al Cultelor și Artelor, având în vedere că legea pentru organizarea și funcționarea acestui Minister prevede în art. 186. punctul 4 ca să se repartizeze tuturor comitetelor școlare din comună fie de stat, fie particulare cotele prevăzute în bugetele comunelor. Considerând că atât școalele de stat cât și cele confesionale își pot indeplini mistunea lor cu rezultate culturale și patriotice convergente. Decidem: Art. 1. Cota de 14% din venitorile comunelor, pe care comunele sunt datoare în baza art. 13 din legea comitetelor școlare să o acorde comitetelor școlare din comunele rurale, se va repartiza de aceste comitete tuturor școalelor primare de stat sau confesionale din comună după nevoile ficărei școale. Art. 2. Comitetul școlar comunal va fi completat pentru repartizarea cotei de 14% cu directorii școalelor primare de stat și confesionale. Art. 3 și cel din urmă. Domnul director general al Casei Școalelor și al Culturii Poporului este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a deciziunii de față. Dată azi 3 Februarie 1932 Ministru: [ss] N. Iorga, No. 5238 “

Fordítás: Oktatás, vallás és művészetügyi minisztérium iskolák és népművelődés háza 5238—1932. február 10. szám. Határozat. Mi, miniszter, az oktatás, vallás és művészetügyi tárca államtitkárja tekintettel arra, hogy ezen minisztérium szervezeti törvényének 186. feje. 4. pontja elrendeli, hogy a községek költségvetésébe beállított tételeket az összes községbeli, akár állami, akár magán iskolaszékek közt el kell osztani. Figyelembe véve, hogy úgy az állami, mint a felekezeti iskolák hivatásukat összhangzó kulturális és hazafias eredménnyel tölthetik be. Elhatározzuk: 1. feje. A községek jövedelmének 14%-os tételét, amelyet az iskolaszéki törvény 13 feje. alapján kötelesek megadni a falusi községek iskolaszékeinek, ezeknek az iskolaszékeknek szét kell osztani az összes községbeli állami és felekezeti elemi iskolák közt minden egyes iskola szükségletei szerint.

2. fej. A községi iskolaszéket a 14 % os tétel szétoztása céljából ki kell egészíteni az állami és felekezeti iskolák igazgatóival. 3. és utolsó fejezet. Az iskolák és népművelődés háza vezérigazgatóját megbizzuk jelen határozat végrehajtásával. Kelt ma 1932. február 3-án. Jorga N. sk. miniszter. 5238 szám. Ezt a határozatot másolatban megkapták az összes megyei iskolaszékek. Oradea— Nagyvárad, 1932. április 8. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, sk. püspök.

Tanügyi: 6514—1931-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Tudomásulvétel és alkalmazkodás céljából közlöm a közoktatás és vallásügyi miniszter urnak 191.540. sz. következő rendeletét: „Van szerencsénk értesíteni, hogy a minisztérium tekintettel arra, hogy október 31-ike a reformáció évfordulója, jóváhagyja, hogy a református iskoláknál a takarékosági ünnep október 30 án tartassék.” Felvilágosítás képen megjegyzem, hogy ezen takarékosági ünnep az összes iskolákban megtartandó, ezen alkalommal meg kell ismertetni a gyermekekkel azt az erőt, amit a kis tőkék gyűjtése a gazdasági életre nézve jelent, propagandát kell csinálni az iskolai takarékpénztáraknak és a postatakarékpénztárnak. Iratterjesztésünknel az iskolai takarékpénztárakat ismertető füzet a kellő időben kapható lesz. Oradea—Nagyvárad, 1932. április 8. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, sk. püspök.

Konfirmációi emlékkönyv

nagyobb alak 12 lei, kisebb alakban imákkal 10 lei

Emléklapok

darabonként 1 és 2.50 lei árban

Képes evangéliumok

kötve, konfirmációi ajándéknak 30 lei, — valamint

Zsoltárok

120, 170 és 300 leies árban — és

Bibliajelzők

—50, 1, 2, 2.50, 3, 4 és 5 leies árban kaphatók a

**Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület
központi iratterjesztésében.**

Nagyobb megrendeléseknél 10—20 % engedmény.

M st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Arad Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Flók: Fugyvásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetél gyűjtéssel. *Le-
számítól váltókat. Folyósít* jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.

**Képzeli a triesztli „Adriai”
biztosító-társaságot.**

Konfirmációi emléklap

17×21 centiméter méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben 1— Lei
21×34 cm. méretben, nagyon szép kivitelű, három szinnel nyomtatva 2-50 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, több mint két ív terjedelmű füzet finom papíron, nagyon szép
Konfirmációi Emléklappal II. kiadás 10— Lei. — Beszerezhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Str. A. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

50 példányig való rendelésnél 10%, 50 darabon felüli rendelésnél 20%
árengedményt nyújtunk.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon
6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A lelkipásztor kenyere.

A kenyér problémája örök egyidős az emberrel — a lelkipásztor kenyere is mindig problematikus volt. Különböző időkben különböző módokon oldották meg e kérdést, hosszabb-rövidebb időre nyugvó pontra jutott, ma megint ott állunk, hogy a lelkipásztor kenyere problémává lett. Nálunk és szerte a világon, Egyetemes kérdés lesz belőle, amely szemünk láttára nő mind fenyegetőbb magasságra, mint a tavaszi vizek árja. Emberek kellene a gátra! És jó volna, ha nem csupán egy-két évre tudnók mentesíteni magunkat a veszedelemtől, hanem alapos, jól átgondolt, komoly és rendszeres munkával legalább is emberöltőkre szabályozhatnók

A lelkipásztor kenyerét úgy a pogány, mint a zsidó, valamint a keresztyén vallásokban évezredekre visszamenően mindig biztosították. Az oltár, az áldozati barom, a tized, a párbér, a föld adták a lelkipásztor kenyerét. Az ősi, legelső keresztyén egyházban pedig, maguknak az apostoloknak is önkéntes, szivből jövő adományok biztosították megélhetésüket. Az igehirdetés, Isten szolgálata, a lélek javának munkálása mindenkori méltónak tartatott arra, hogy munkása éhezés és testi verejtékezés nélkül láthassa el szent szolgálatát. Bizonyára volt idő, amikor a dézsmafizetés súlyos teherként nehezedett a népre, sőt egyéb szolgálmányokkal együtt egyenesen elviselhetetlenné vált, lázadásra vezetett. Itt a papság hatalom vágya, fényüzése tette problémává a lelkipásztor kenyerét. A protestantizmus története azonban ilyet nem ismer, itt igazi kenyér-kérdés volt mindig a lelkipásztor kenyere.

Hosszu évtizedek, sőt századok bizonytalansága, nyugtalan-sága után jutott bizonyos nyugalmi helyzetbe a kérdés, amikor megoldásra került a lelkészi elmozdíthatatlanság, majd jóval később az államsegély ügye. De a legbizonytalanabb, legnehezebb

időkben is a lelkipásztori munkára lehetőséget nyújtó létminimumot adott a paróchia. Az más kérdés, hogy minden időkben voltak u. n. agrár-papok, mert ilyenek valószínűleg mindig is is lesznek. De az megint szentigaz, hogy azokban az elmúlt nehéz évtizedekben éltek a csöndes paróchiák falain belül olyan lelkipásztorok is, sokan pedig, nagyon sokan, akik tudományban, úgy papi, mint világi tudományokban, tehát kulturában előljáró tűzszlopok voltak, vagy legalább is egy bizonyos körben világitólámpások valának. És ez a kulturális és lelkipásztori munkájuk megérdemelte és el is nyerte a kenyér-biztonság nyugalmat anélkül, hogy fizikai munka vizgyöngyeit csillogtatták volna hiveik elé homlokukon.

Ma ismét problémává lett a lelkipásztor kenyere. Az állami segítség csaknem a semmivel egyenlő s talán csak hetek-hónapok kezében van a nagy radirgummi, amely letörli az 1-es, 3-as, 8-as számokat, hogy ne maradjon más, csak a 0. A stolaris jövedelmet maga a lelkipásztori kar némely tagja mondja elfogadhatatlanul megalázónak, no meg a hiveink egyrésze meg-megfizethetetlenül magasnak. Hiveink fizetni nem akarnak. Marad tehát pusztán a pusztta föld!

Ime a lelkipásztori kenyér problémája! Menjen vissza a földhöz, az ekéhez, ökörhöz, a verejtékhez? Hétfő hajnaltól szombat estig kapáljon, kaszáljon, gyűhózzon és hullassa a ádami verejtékcsöppeket a kenyér megérdemlése címén? És a kulturáját, amelyet akár robotos fejtöréssel, akár játszi és vidám könnyedséggel szerzett meg, vegy elő vásárnapi szagos szappanként, hogy ne érezzék kezén az ammóniák dus és termékenyítő illata?! Hát valóban igazuk van a világ sorját kubik-gödörben döntögető Istentelen Jánosoknak, hogy a szellemi munka nem munka, mert csak az a munka, ami feltöri a tenyeret és megfájdítja a derekat, amitől sós nedvet bocsátanak ki a pórusok? És mindaz, aki nem így szerzi meg a kenyerét, nem is érdemi meg, az mind naplopó, here, terhe a földnek? Óh ti szegény Archimedes, Galilei, Semmelweis, Pasteur, Marconi, Erlich, Edison s ki tudna felsorolni benneteket ti nem verejtékező méltatlan kenyérpusztítók s veletek együtt mindnyájan, kik nem a verejték szent fürdőjével mossuk le az átkos kultura tétlenségporát, bujjunk a föld alá, mert kenyérhez csak annak van joga, aki maga termeli két keze keserves munkájával! Mert így mondta ki az Ur akaratát Ádám büntetését 6000 esztendővel.

De vajjon azóta az Ur nem szólott soha semmit? Az örökké alkotó, folyton teremtő Isten amaz első elrendezés betü-

görcseibe béklyózta a világ mindenkori emberét? Az azóta történt fejlődés mind az Ő tudta és akarata nélkül történt? A titkok feltárása, a kultúra előre rohanása, a tudomány fájának ezer ágba lombosodása, az universumnak elspecializálódása talán nem az Úr bölcs és jóságos akarata volna? Épen abban látom én hitem nagyszerűségét, hogy a végtelen fejlődés útján, az egymás után kitáruló csodák és lassanként kézzelfoghatóvá váló isteni mysteriumok által odavezet magához az Egyetlenhez, akiben nyilvánvalóvá lesz minde rejtelem és érthetővé válik a Mindenség mélyfurásu titka. Épen ezért nem hihetem, hogy az Isten vissza akarná lökni az embert az élet ős periodusában kivágott verejtékszagú börtönbe, holott évezredek át emelte onnan fel a könnyebb, tisztább levegőjű szellemi élet magaslataira, ahol még a kifejezetten fizikai munkát végző ember sem kénytelen ma már baromi erőkifejtést produkálni, mert — hála a szellemi munka felséges eredményeinek! — bámulatos segítőeszközök állanak rendelkezésére, amelyek erejét megszázsorozzák és megezerszerelik. Ez letagadhatatlan igazság és érvényes mindenkire, tehát a lekipásztorra is. Én az evolúció Istenében hiszek és nem a revolúcióéban! A lekipásztor szellemi és kulturális munkája igenis kell, hogy megteremje számára a mindennapi kenyeret és pedig kifejezetten ez a munka kell, hogy megteremje! A verejtékezés parancsát túlhaladta a mi Mesterünk, amikor azt mondta: „Ne szerezzetek aranyat, se ezüstöt, se rézpénzt a ti erszényetekbe, se utitáskát, se két ruhát, se sarut, se pálcát: mert méltó a munkás az ő táplálékára.” [Máté X. 9—10.] „Ugyanazon házban maradjatok pedig, azt evén és iván, amit ők adnak: mert méltó a munkás az ő jutalmára. Ne járjatok házról-házra.” [Lukács X. 7.] Ez az a fundamentom, amelyen épül a keresztyén lekipásztor háza. És ebben kifejeződik Jézus felfogása a munkáról is, mert ime „munkának” minősíti azt, amit tanítványaira s így a lekipásztorokra bizott.

Igaz, ma van egy párt, igen erős párt, amelyik azt, amit a lekipásztor végez, nem tekinti munkának, épen ezért a lekipásztort nyíltan ingyenélőnek nevezi és ki akarja irtani a világból. Sőt nem rosszindulatu és nagy intelligenciával bíró, széles látókörű férfiak állapítják meg lépten-nyomon, hogy a lekipásztor munkája nincs arányban az érte kapott dotációval. Szabó Dezső „A protestantizmus problémái” című harang-félreverésében azt mondja, hogy a lekipásztornak a nap 24 órájából 25 szabad órája van, amellyel nem tud mit kezdeni.

A lekipásztor kenyerének problémáját egyfelől itt kell meg-

fogni. Munkát lelkeszi munkát, kulturális munkát adni neki, amely méltó legyen a jutalomra. Törpe gyülekezeteinkből köröket kell megszervezni egy lelkipásztor munkássága alatt, ahol legyen tere, alkalma munkássága kifejtésére, el egészen a — verejtékezésig! Ki kell venni a méregfogát annak az ellenünk acsarkodó kigyónak, amely a munkátlanul ingyen élés, társadalmi pióca élet undok vádját köpködi felénk.

De ugyanakkor az anyaszentegyháznak egy bátor és krisztusi mozdulattal meg kell kezdeni és végre kell hajtani a szelektálás művét. És ez a másik csücske a fennforgó problémának. Nem mindenki református, aki annak született s akinek vallási rovatába ez van beírva. Lássuk meg, ki az, aki annak vallja magát önként és ennek a következményeit levonja és viseli önként! A krisztusi munkát végezni, valaki mellett jézusi szolgálatot teljesíteni, valakinek a lelkét megmenteni, szépíteni, az örökkévalóság részére előkészíteni: nem jogom, amelyet rákényszeríthetek az illetőre, hanem szent kötelességem, amelyet boldogan teljesítek mindazok mellett, akik azt óhajtják igénybe venni. És épen ezért lelkipásztori munkámért a kenyeret nem csendőr és végrehajtó útján akarom megkapni, nem akarok „házról-házra járni“, amint ezt meg is tiltotta Jézus, hanem azt óhajtom, hogy azok, akik hallgatják tanításomat, elfogadják vigasztalásomat, szívesen veszik intésemet, lelkükön érzik simogató, munkáló kezemet, azok adjanak nekem abból, amit ők esznek és isznak. Mert nékem sem aranyom, sem ezüstöm nincsen, sem két erős karom nincsen, sem ravasz eszem nincsen, amelyekkel szerezzek magamnak izzadva, könnyökölve, harapva — nekem csak az van, amit az én Uramtól vettem, hogy vigyem el másokhoz.

Tudnunk kell tehát, ki van velünk és ki van ellenünk. Előbb-utóbb föl kell állítanunk ezt a katasztert, mert talán nincs is messze az idő, mikor az állam elereszti kezünket s nem törődik vele: tudunk e a magunk lábán megállani és járni, vagy nem. Sőt ennél rosszabb is jöhet. Erre kell felkészülnünk. De hitem szerint nem a röghöz való sülyedéssel, hanem a legtisztább és legmagassabb kulturával: a Krisztusért és Krisztussal végzett szellemi munkával!

Boruzs Lajos.

A zürichi Neumünster kénytelen volt diakonissza és betegápoló intézetét ujjaépíteni s ehhez az államnak egy milliós frank segítségét kérni. A parlament népszavazást rendelt el. 100,000 mellette, 20,000 ellene szavazott, Ezzel is megmutatván a svájci nép, hogy az ilyen ker. szeretetmunkáért, ha kell, ma is tud áldozni.

Ismeretlen ref. énekek a XVI. századból.

(Folytatás.)

Az első csoportba azokat soroljuk, melyeknek szövege a XVI. század énekeskönyvei óta ugyan megszakítás nélkül folyton él, de az 1778-iki énekeskönyvben, melyben idevonatkozóan először lép fel kóta is, már a kéziratától eltérő dallammal jelenik meg s ez az új dallam, — noha más szöveggel — kevés változtatásban ma is használatos.

Ilyen mindenekelőtt az 1778-iki énekeskönyv 297. számú dicsérete, mely más szöveggel („Magasztallak én, téged...”) a ma használatos református énekeskönyv 167. sz. dicséretében ma is él, de e dallam kifermálódásához nyilvánvalóan a bejegyzésben őrzött dallam vezetett el. Ez a következő:

Dicsérlek, Uram, téged, Hogy az elmúlt éjjel
Életem megőrizted Hatalmas kezekkel.
Sötétségnek tőriből, Mely környülvett vala,
Imé engemet kivől, Óh mindennek Ura. (Karének.)

Ugyancsak ebbe a csoportba kell sorolnunk azt a másik dicséretet, mely a mai református énekeskönyv 207. dicséretében a bejegyzéssel egyező dallamon, de a régi énekeskönyvektől eltérő szöveggel fordul elő. Ennek bejegyzésszerű szövege és dallama ez:

Szenháromság és csak egy Istenség,
Kit emberi elme meg nem foghat,
Csak hűveknek hűek téged vallhat
Egy Istenben három személynek. (Karének.)

A második csoportba azokat a dicséreteket osztjuk, melyeknek szövege énekeskönyveinkben csak 1810-ig elt, dallama azonban már az 1788-iki énekeskönyvben megváltozik. A kézírásos dallam tehát e kort jóval megelőző időkből való, némelyike éppen a fentebb említett, tehát az 1562-ből való Szegedi-féle énekeskönyvből.

Itt mindenekelőtt arról az énekről emlékezünk meg, mely a Szegedi-féle 1569-iki énekeskönyv 147. oldalán ilyen cím alatt található: „Notaia ez eneknec Jer mi kerünk Szent Lelköt.” A kézirat dallama és az 1778-iki kiadásban közölt dallam között alaptevéő különbség van. Szövege a következő:

Hallgass meg minket, nagy Uristen
E mostani nagy szükségünkben.
Es tekints meg minket mi életünkben,
Hogy ne essünk e földön hitetlenségben,
Ordóg kezében. (Karének.)

E csoport következő énekének szövege a legrégebb énekeskönyvekben szintén megtalálható és az 1778-iki énekesben a

kéziratétől elűtő dallamon fordul elő a 235. szám alatt mint pünkösdi ének. Az 1810-es kiadású énekeskönyvvel a közhasználatból végképpen leszorul. Szövege ez:

Pünkösdi napon a Szentlélek Uristen mennyből küldeték
Együtt imádkozó apostolokra, Kiket ékesíté ajándékával,
Nyelvek értelmével. (Karének.)

A kézirat dallamai közt leértékesebbek azok, amelyeket a harmadik csoportba osztunk. Ezek szövege, vagy a Szegedi vagy a legrégebbi Gönczi-féle, tehát a XVI. század második feléből származó énekeskönyvekben megtalálható, de az 1778. énekeskönyvben már új melódiákon jellennek meg. Bizonyos eszerint, hogy ekkorára a régi melódiák elhallgattak, nyomtatást se értek s nem is ismernők, ha a kézirat meg nem őrzi. Közülök pár dallamot az 1778-i énekes után adunk elő, hogy nyomban utána a kézirat dallamát szólaltassuk meg. Így tűnik ki különbözőségük.

E csoport egyik énekének szövege ez:

Oh Uristen tekiats hozzánk,
Magas mennyből nézz mireánk.
Es könyörülj te népeden,
Nyomorult keresztyéniden.
Mert elfogytak a te szentid,
Már nincs e földön igaz hit
Az emberek fiai közt.

Ez ének dallama az 1778-i énekeskönyv nyomán [76. sz. a.] található.

Ugyanezen a szövegen a dicséret, mely Szegedi Gergelynél a XII. psalmus, a kéziratban az előzőtől még hangnemben is változó dallamot követ.

Ugyancsak ezeket mondhatjuk arról a dicséretről, mely karácsonyi énekként az 1778-iki énekeskönyvben 197. szám alatt fordul elő. Szövege ez:

Dávidnak a városában Születteték Bethlehemben
Mi váltságunk, a szent Jézus.
Dicsértessék mennyben az Isten.

A következő három dicséret bemutatásánál az összevetést már mellőzzük, csupán a kéziratot dallamot adjuk elő.

Egyik kathekizmusi énekszövege ez:

Menjetelek el békességgel Uristennek áldotti,
Mindenkoron dicsérjétek Szent Atyátokat.

Következő dicséret szövege és dallama Krisztus kinszenvedéséről énekel, következőleg:

Atyának bölcsessége, Bizony Istensége, Krisztusember fogaték,
Vecsernyének idején Az ő tanítványaitól hamar elhagyattaték,
Sídóknak árultaték, Igen megkinoztaték.

Utolsó énekünk, mely az 1778-iki énekeskönyvben a 164. szám alatt nemcsak új dallammal, hanem a kéziraténál szélesebb keretű szöveggel lép fel, a következő szövegű és dallamu:

Reménységed emberekben, Semminémű rendben
 Ne légyen bőszen, erőshen, Sem fejedelmekben.
 Mert nincs idvesség ezekben, Hanem csak Istenben.
 Azért bizzál Felségében, Hogy élhess mennyégben. (Karének.)

Kétségtelenül egyszerű, szinte naiv énekecskéek ezek. de épen ebben van a különösebb bájoságuk, mert az áhitatban buzgó vallásos lélek nem is szereti a mesterkéeltséget sem gondolatokban, sem dallamban. Érzik azonban rajtuk a négyszáz év előtti magyar múlt levegője. Nagyon valószínű, hogy hozzájuk hasonló koru és jellegű ének még nagy számmal rejtőzhet egyes könyvtárak sötétségében. Vajha napvilágra kerülnének ezek is s még inkább: vajha visszaidézhetnők velük az áhitatos magyar ősök vallásos lelkét, mely valamikor ily egyszerű dallamokon át is megérezte a kiapadhatatlan erőforrás mélységeit.

Debrecen.

(Vége.)

Dr Nagy Sándor,
 főgimn. vallásstanár.

Tanítóegyesületi gyűlések.

A **Nagykárolyi Egyházmegyei Tanítóegyesület** ápr. 18-án tartotta Nagykárolyban közgyűlését. A gyűlés énekkel és Gönczy Sándor esperes imádságával vette kezdetét. Utána Ottmayer Gyula egyesületi elnök üdvözölte az esperest, mint az egyházmegye új esperesét és megköszönte azt az anyagi támogatást, amellyel az egyházmegye hozzájárult egy pályadíjnak a felemeléséhez. Üdvözlés után esperes beszédében kimélyíteni kívánja azt a jó viszonyt, amely a lelkész és tanítói kar közt eddig volt. A mai nehéz viszonyok közt egyházunkat, iskoláinkat, magyar népünket csak a lelkész és tanító közös, egyetértő s minden áldozatra kész munkája vezetheti át a válságon. Örömeinek ad kifejezést, amikor látja az egyesület munkáját, melyre Isten áldását kéri.

Beszédek után tanítást tartottak Ottmayer Gyula a számtanból, Gyórfi Endre a román nyelvből, melyet széles és alapos vita követett. Elnöki jelentés megemlékezik az egyesületnek régebbi, a kántori fizetés tárgyában hozott s a Főtiszt. Egyházkerülethez felterjesztett kérelméről, amelyben azonban még döntés nem történt. Szomorúan állapítja meg a „Tanítók Lapja”-nak megszűnését, valamint a gyámintézet vajudó ügyét. Ezt követőleg Szaleczky Miklós a bíráló bizottság nevében előterjeszti

„Az akarat nevelése az iskolában“ c. pályamunka eredményét és a 700 Lei pályadíjnak odaitélését, Első helyen Ottmayer Gyula, második helyen Bartha István tanítók munkáját jelölte, egyenlő arányban osztva meg a díjat, míg Szikszay Dénes és Czirják Ferenc munkája jegyzőkönyvi dicséretet nyertek.

Egyházmegyei tanítói gyámintézet ügye sok vitára adott alkalmat, míg végre a többség úgy döntött, hogy a gyámintézet működése feltétlenül beindítandó. Gyámintézeti elnökké választott Bartha István, pénztárossá Dancs Sándor.

A lemondott tisztikar újból megválasztott. A pénztári jelentést Tyukody Ilona terjesztette elő, amelynek állapotán is meg látszik a gazdasági válság. Mintatanításra vállalkoztak Bőjthe János, Bene András, szabadelőadásra Bartha István. A közgyűlés pedig „A tanítók szociális kötelességei“ címmel újabb pályatételt tűzött ki, mely 500 és 300 Lei díjjal fog jutalmaztatni.

Indítványok során a tanítók 1—1½ évi fizetési hátralékokról panaszkodtak, amiért az egyesület felterjesztéssel élt az egyházmegyéhez, kérve a hátralékok behajtásának szorgalmazását. Az egyházi tanítók fizetésének az egyes egyházak által a leszállítást, fizetés csökkentést célzó kísérletezését — mivel a fizetések jóval alul vannak az állami tanítók fizetésénél — elítéli és ellene úgy egyházi, mint polgári bíróságnál keres jogorvoslást.

A gyűlés énekkel végződött, amit tanítói konferencia követett.

*

Az Érmelléki Ref. Tanítóegyesület és Gyámintézet április 20-án tartotta tavaszi rendes közgyűlését Székelyhidon az egyházmegyei közgyűléssel egyidőben. Jelen volt a tagok kétharmad része. Erős várunk nekünk az Isten... eléneklése után Csóka Lajos elnök a nehéz gazdasági körülmények, egyházainkat és iskoláinkat, különösen tanítóinkat szomorúan érintő idők nyomasztó hatása alatt nyitotta meg a gyűlést, ezidő szerint, mint tanítóértekezletet. A névsorolvasás és igazolások után Horváth Géza tartott mintatanítást magyar nyelvtanból a mondat tárgyáról, melyet tanulságok levonása céljából rövid eszmecsere követte. Kemecei György „Fogalmazás tanítása az elemi iskolában“ címen olvasta fel teljesen gyakorlati alapon épített értekezését, mely osztatlan tetszést aratott s megtanulás végett a következő gyűlésre a gyűlés mintatanítás tartására kérte fel előadót. Polgári Vilma mintaszavalata következett. Reményik Sándor: „S a szívem is elhagyott engem“ című költeményét mély érzéssel adta elő a költővel együttérző, figyelmes hallgatók előtt.

A pedagógiai műsor után egyesületi ügyek következtek.

Miután az eddigi tisztikar megbízatásának ideje lejárt, szünet után általános tisztújítás vette kezdetét. Kocsis József korelnök a volt tisztikart ajánlotta újbóli megbízatásra, azonban volt elnök véglegesen elhárítván magáról a megtiszteltetést, elnöknek egyhangulag a vonakodó Tóth Zsigmondot választotta meg a gyűlés. Az új tisztikar a következőképen alakult: Elnök Tóth Zsigmond, alelnök Kemecei György, főjegyző Kósa Károly, aljegyzők Jakab Lajos, Polgári Vilma, pénztáros Szabó Lajos, választmányi tagok: Csóka Lajos, Kocsis József, Szántó Béla, Kántor Péter, Ádám Lajos; póttagok: Péter Béla, Csóka Barna. Gyámintézeti tagok: Kósa Károly elnök, Csóka Lajos, Kemecei György tagok, Varga Mihály pénztáros.

Az indítványok során az egyesület volt elnökét Csóka Lajost, ki több mint 22 éve tevénykedik az egyesület terén, díszelnökké választja meg a közszeretet. Megemlékezett a gyűlés Szebeni József öreg kartársunkról, ki folyó év április 24-én ünnepi nemzetnapszamoskodásának félszázados évfordulóját s jegyzőkönyvi megörökítés mellett, anyagi tehetségünk szerint emléktárggyal is megajándékozzuk őt.

Végül Kósa Károly a gyámintézet ügyeit ismertette. Az ifju intézet tőkéje 1931 december 31 én 129.787 Lej, a tagok száma 43. A gyámintézet tőkéjének egyrészét ingatlanba fekteti, hogy állandóságát biztosítsa. Tőkegyarapítás céljából megállapodás jött létre egy könyvkereskedővel, ki az összes iskolák számára tankönyveket szállít s ebből 7% ot a gyámintézet pénztárába engedményez. Végül közgyűlés felhatalmazást s megbízást adott a választmány részére református elemi iskolai tankönyvek szerkesztése ügyében, hogy a következő gyűlésre tervezetet készítsen a megvalósítás részleteiről.

Foglalkozott még a gyűlés a megválasztandó tanító tanácsbíró személyével s más a tanítóságot közelről érintő ügyekkel.

A gyűlés a délutáni órákban ért véget s a tagok a hallottakból, az egymással találkozásból reménységet merítettek, újabb erőt, biztatást gyűjtöltek a bizonytalanra vált jövőhöz vezető ut keresésére.

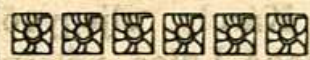
AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Szell István, a debreceni egyház ny. énekvezére 78 éves korában április 8-án Debrecenben elhunyt. 50 évig volt a debreceni egyház énekvezére, elnöki tisztet töltött be az orsz. énekvezér egyesületnél.

Ózo. Pálur Rafáelné, szül. Joó Zsuzsánna élete 77-ik évében április 11 én csendesen elhunyt. Temetése Gencsen ment végbe. Az elhunytban Pálur Miklós és Pálur István lelkipásztorok édes anyjukat gyászolják.

Az Úr kegyelme üdvözitse az elhivottakat és vigasztalja az ittmaradtakat.

HIREK

Püspökszentelés Miskolcon. Apr. 14 én szentelte fel és iktatta be a tiszáninneri egyházkerület közgyűlése új püspökét: Farkas Istvánt Miskolcon. Cziáky Endre esperes imádsággal nyitotta meg a gyűlést, majd Dónus Ernő főgondnok megnyitó beszédet mondott. A püspökszentelő beszédet dr. Baltazar Dezső tartotta, utána következett a felszentelés az esperesek által. Ennek megtörténte után az új püspök predikált Csel. 10, 28—39. alapján. Az istenitisztelet végeztével a tanács-teremben folytatott közgyűlés keretében Farkas István püspöki székfoglalóját olvasta fel, mely után a küldöttségek hosszú sora következett. Legelsőnek dr. Ravasz László mondott klasszikus üdvözlést az egyet. konvent nevében. Minden felekezet képviseltette magát, csak a róm. kath. nem, pedig az új püspök a felekezeti béke közismert ápolója.

A bihari református egyházmegye nőszövetségének közgyűlése. Április 18 án délelőtt tartotta első közgyűlését a bihari egyházmegye nőszövetsége. Gyülekezeti ének elhangzása után Kádár Miklós pusztajlaki lelkész tartott mélyen szántó bibliamagyarázatot. A közgyűlést Vadai

Béláné elnöknő nyitja meg lelkes szavakkal, majd Farkas Jánosné titkár olvassa fel terjedelmes jelentését az 1931-ik esztendőről. Örömmel láttuk, hogy alig egy-két gyülekezet van a megyében, ahol még nem indult meg ez az áldásos munka és a többi helyeken milyen nagyszerű eredményeket ért el. Foglalkozott a közgyűlés egy Nagyváradon létesítendő cseléd otthon fenntartásával, továbbá a nagyvárad-i árvaház intenzivebb támogatásával. Mindkét esetben mindent elkövet a cél megvalósításáért. Vadai Béla esperes buzdító szavakkal zárja be a közgyűlést. Szavának hatása alatt úgy éreztük, hogy az Isten, aki velünk volt az elmúlt esztendőben, velünk lesz az elkövetkezendőben is és vigyázni fog drága magyar sionunkra. Gyülekezeti ének elhangzása után testvéri szeretetben távoztunk, hogy készüljünk az 1932-ik esztendő megharcolására.

Csereajánlat. Királyhágómelléki kerületben lakó lelkész elcserélné a vasúthoz 2 kilométerre levő paróchiáját, Fizetése: 32 kat. hold jó minőségű föld, mintegy 10 köböl buza és 20 méter fa. Ajánlatokat a szerkesztőség továbbítja.

50 éves énekkari jubileum.

A szatmári Reform. Iparos Dalegylet pünköst másodnapján ünnepi ötvenéves jubileumát nagyszabású több részből álló ünnepség keretében

Lelkészmeghívás. A szalárdi gyülekezet a megüresedett lelkeszi állásra ápr. 17-én dr Gyenge Jánost hívta meg lelkeszéül.

Lelkészelkutatások Budapesten. A Göde Lajos Nagykőrösre történt távozásával megüresedett kálvintéri u. n. püspöki másodlelkeszi állásra meghívott Muraközi Gyula, volt kecskeméti lelkesz beiktatása ápr. 10-én történt meg. A beiktatást Szabó Imre budapesti esperes végezte. A kecskeméti énekkar éneke után az

új lelkipásztor tartotta meg mély hatást keltő beköszöntő beszédét. — Április 24-én dr Victor János budapesti theol. tanárt iktatta be a belsőlipóterésvárosi gyülekezet este 6 órakor a Hold utcai német református templomban. Ezt a gyülekezetet és lelkipásztori állást most szervezték a budapestiek, midőn az eddig egy budapesti egyházat külön egyházközségekre bontották és a budapesti egyházmegyét megalkották. A lelkeszi állásra egyhangulag dr Victor Jánost hívták meg. A beiktatást szintén Szabó Imre esperes végezte.

Társszerkesztők: Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

Konfirmációi emlékkönyv

nagyobb alak 12 lei, kisebb alakban imákkal 10 lei

Emléklapok

darabonként 1 és 2:50 lei árban

Képes evangéliumok

köve, konfirmációi ajándéknak 30 lei, — valamint

Zsoltárok

120, 170 és 300 leies árban — és

Bibliajelzők

— 50, 1, 2, 2:50, 3, 4 és 5 leies árban kaphatók a

Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület központi iratterjesztésében.

Nagyobb megrendeléseknél 10—20% engedmény.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Loco,
Calea Victoriei [Kolozsvári u.] 61.

Kéklamát a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyoásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-
számítol váltókat. Folyósít* jelzálog-
kölcsonőket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a triezsi „Adria”
biztosító-társaságot.**

Konfirmációi emléklap

17×21 centiméter méreiben, kék színnyomással, csinos kivitelben 1.— Lei
21×34 cm. méreiben, nagyon szép kivitelű, három szinnel nyomtatva 2-50 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, több mint két ív terjedelmű füzel finom papíron, nagyon szép
Konfirmációi Emléklappal II. kiadás 10.— Lei. — Beszerezhető

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Str. A. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

50 példányig való rendelésnél 10%, 50 darabon felüli rendelésnél 20%
árengedményt nyújtunk.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon
6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbébb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Megnyitó beszéd

a nagykárolyi egyházmegye gyűlésén elmondta:

dr Nagy Sándor e. m. gondnok.

Érdekesen rajzolja meg egyik tudósunk Európa s az európai társadalom fejlődésének történelmi meghatározóit. Európa viszonylagos kis területén, hosszú vajudással, tengernyi küzdelemmel évezredekig tartó forrongással fejlődött ki a kultúra oly magas nivóra, hogy végül megindult az meghódítani az egész földet.

Pedig a világtörténelem folyamán nem mindig Európa volt a legmagasabb kultúra hazája. A művelődés hajnalán Kína, Mezopotámia, Egyiptomban magas műveltséget találunk, mikor Európa még a kőkorszak durva korát éli. De a babér mégis Európáé: mert itt született meg és itt bontja ki szárnyait a keresztyénség, itt ölt testet a Krisztusi tanítás először. Ez tette a kontinensek vezérévé Európát s ezzel lett minden emberi haladás örök forrásává. Mert találóan állapítja meg Goethe lángelméje: „Mikép az emberi szellem tágulhat, ahogy épen akar, de a keresztyénség magaslatára és erkölcsi természete felé, amint az az evangéliumokban csillog és világít, soha sem emelkedhetik fel.“

De viszont ez az elbizakodott s szinte az önteltségig telített emberi tudás tette, hogy erről — a nem is igazi kontinensről — nem csak áldás, de átok is áradt a többi világrészek népei felé. A keresztyén vallás, a művelődés, az emberszeretet lángja, innen sugározza be az egész földet. De innen indul ki a legkiméletlenebb önzés, a pokoli ravaszsággal kigondolt fegyverek vészes hatalma, mely gyors egymásutánban pusztítja ki a művelődésben elmaradt, ellenállásra képtelen őslakosokat.

Pedig, ha egy napon azt mondaná az Úr: igazság legyen irgalom helyett a földön, nem lángoknak kellene e összezsapni

fejeink felett, amik mindent megemésztenek? Az Ur nem a külszinre, de a szivekbe néz. Elítéli ő a templom ajtóban alalmazni osztogató kapzsit, azon bűnért, mit lelkében gondosan eltakart és felemeli a törtszivü bönöst, ki elbukott a kísértés alatt.

A felszínesen igazságnak látszónak élre állítása, az egyéni önzés által fűtött, csillogó köntösbe öltöztetett anyagi boldogulásnak, a materialista haszonelmélet bálványának tömjénezése, logikai szükségszerűséggel taszította Európa népeit ahoz a lejtőhöz, melynek meredélyén szédülő fejjel felfelé kénytelen tekinteni az irgalom után, hogy elkerülhesse a végső katasztrófát.

Az evangélium örök érvényű igazságait Isten fia ültette a földre s halt azokért kinos kereszthalált.

Eltért tőle az emberiség a sátáni szóra.

Az anyagi boldogulás nagy gondolkodóinak társadalmat fentartó tanításai sem hangzottak el anélkül, hogy ne akadtak volna az önös haszonnak sátáni alapostolai, kik eltérítették a kijelölt irányból az évezredek lepergése után is még mindig kiskorú embert.

A lelki és anyagi élet sodró örvényébe kellett így jutnia a népeknek, riadtan állva annak kérdőjelei előtt.

És itt ismeri fel a keresztyénség krisztusi hivatását! A múlt hónapban zajlott le Bernben a „Svájci Evangélikus Egyházsövetség” ülése. Eredményeit „Az Egyház és a munkanélküliség” című kiadmányában foglalta össze, ismertetve abban az Egyháznak a munkanélküliség leküzdésére irányuló főbb irányvonalait. Gyűjtési akció, a javadalmak egy részéről önkéntes lemondás a munkanélküliek javára, szükségmunka, természetbeni és pénzbeli adományok, a karitatív mező sok sok ága, kurzusok tartása, patronáge szerű beszervezések, pályaválasztás körüli tanácsadás és az egyéni modern szociálpedagógia különböző vonalain eligazítással, s általában úgy az egyes egyházközségeknek, mint a hiveknek egymással minden irányban kapcsolatok felvételével.

Most pedig — épen a mai napon is — Bazelben tartják a munkanélküliség leküzdésére összehívott nemzetközi konferenciát, a Genfben székelő „Praktikus Keresztyénség Egyetemes Tanácsa” rendezésében, melyen nemzetgazdászok, munkaadók, munkások képviselői, pénzügyi szakemberek, theologusok vesznek részt a világ minden részéből.

A keresztyénség élő organizmus, mely nem tűr megállást, nem viselhet el megmerevedéseket. Kezét az élet ütőerén tartja

állandóan, figyeli a vérnyomást, s a rendellenes pulzust visszateríti a normális irányba, hiszen ez a hivatása kicsendül már abból, hogy hirdeti az örök életet.

A misszió néven ismert ezt a munkamezőt a magyarországi ref. egyház új törvényei meg is rögzítik, az egyház missziói munkájáról szóló III. ik. — bár elég rövid és vérszegény tc.-ben.

Ennek fejlesztésére törekszik a nyár folyamán zsinati teljes ülés elé kerülő alkotmány törvényjavaslatunk, midőn úgy az egyházmegyék, mint az egyházkerületeknél, lelkészi, tanári, tanítói, presbiteri értekezletek tartásának bevezetését rendeli.

Bár ez értekezletek hasznos javaslatokat terjeszthetnek a belmissziói előadók útján kerületi és egyházmegyei gyűlések elé s így az egyöntetű kiviteli intézkedések lehetősége meglesz, mégis a kérdés óriási horderejére tekintettel, kívánatos lenne, a nagy munkamezőnek önálló törvénycikkben leendő felölélése és mindenestre részletesebb alapon, mint történt az a magyarországi III. tc. ben.

Ez irányban kíván működni minden bizonnal a „Református Férfiak Szövetsége” is, melynek szabályzata hozzászólás véget egyházmegyénkhez letétetvén, foglalkozunk azzal mai ülésünkön. Az erdélyi kerületben már megalakult e szövetség, szabályzata kormánymegegerősítést nyert, működése megkezdésének mi sem áll tehát útjában. Adja a jó Isten, hogy úgy a hit, mint a szociális élet terén regenerálólag hasson és érezhesse minden református testvérünk áldó hatását kerületünkben is mielőbb.

Nagyiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Az általános helyzetképnek ezen élénkebben lüktető színeit, a gyász színével vagyok kénytelen felcserélni, midőn kötelességszerűleg emlékezem meg azon veszteségről, mely egyházmegyénket Mándi Szabó Miklós királydaróci lelkész, egyházmegyénk lelkészi főjegyzőjének elhunytával érte. Ideális, puritán lelkületű pásztor, az özvegyek és árvák érző szivü szószólója volt. Bizonyára megemlékezés fog történni felőle gyűlésünk folyamán, s indítványoztatik emlékének megörökítése jegyzőkönyvünkben. Az elnöki székéből is hangot adok mégis a bennünket elvesztése miatt lesújtó fájdalomnak s ígérem, hogy lelkész egyesületi minőségében sokszor hangoztatott irányelveit elnökségünk kegyelettel követi mindenkor.

Nagyiszteletű Közgyűlés! Az Istenországában csak egy arisztokracia van: a szolgálaté, a munkáé. Azonban a közélet munkájára csak az önzetlenség üti reá az Isteni szolgálat pecsétjét.

Dolgozzunk. De így dolgozzunk. Hittel, kitartással, örök szeretettel.

Az egyház szociális önvédelme.

Szombati Szabó István javaslatai a nagyváradi nagyhéten.

Az átfogó, világjelentőségű nagy programfeladatok és kötelességek mellett szólanom kell azonban az önvédelemnek arról a szűkebb frontjáról, amelyen par excellence a mi viszonyainkra alkalmazva kell az önvédelmi akciót elodázhatatlan sürgősséggel megindítani: Mit tudhatunk tenni mi a mi viszonyaink, kicsi kereteink között?

1. Az eladósodottság örvényében vergődő népünket ki kell ragadni a tekintet nélkül minél nagyobb haszon után törő kiuzsorázó bankok polip-karjai közül. E célból a jelen gazdasági helyzetben elérhető minden lehetőség felhasználásával meg kell tenni a kísérletet egy református altruista pénzügyi intézet megalakítására, amely egyházközségeink és betétes hiveink bizalmára és betéteire támaszkodva, olcsó kamat mellett hosszú lejáratú amortizációs kölcsönökkel siet református magyar népünknek a teljes gazdasági összeroppanástól való sürgős megmentésére.

2. A csaknem minden magyar községben meglévő és általában jó prosperitású értékesítő fogyasztási és hitel szövetkezeteket ki kell vonni jelenlegi szervezetük keretei közül és református népszövetkezetekké kell átszervezni, melyeknek működése egyházi főhatósági ellenőrzés alá vonandó. Az áruforgalom minden vonalán ugyancsak református egyházi szövetkezetek alakítandók a kolozsvári ref. kollégiumi tanszövetkezet már meglévő mintája szerint. E szövetkezetek hasznai az áruolcsóbbításra és altruista népsegélyezési célokra fordítandók.

3. A munkanélküliség enyhítésére, bár ennek óriási és elfajult arányain csak egy általános gazdasági regresszió segíthet gyökeresen, az egyháznak is mindent el kell követnie oly képen, hogy elrendeli a paróchiális munkaközvetítés egyházközségenkénti sürgős megszervezését, a munkanélküli egyháztagok nyilvántartását és a munkaalkalmak bejelentését. Ennek különösen városi gyülekezetekben van meg nemcsak a jelentősége, hanem a lehetősége és az alkalma is. A falvakban kínálkozó s képzett szakiparost igénylő munkaalkalmak a legközelebbi városi gyülekezet paróchiális munkaközvetítésének kötelezőleg bejelentendők, hogy minden, a népünk részéről kínálkozó munkaalkalom népünkhöz tartozó iparosok és munkások részére legyen biztosítható.

4. A tetőfokra hágott sordöntő nyomor minél intenzívebb megennyhítése érdekében az egyházak utasíttassanak minden e

célra rendelkezésre bocsátható pénz és élelmiszerkészletük áldozatulvitelére. Az ily célra szolgáló tartalékokkal, vagy alapokkal rendelkező egyházak hatalmaztassanak fel és utasítsassanak azoknak szükség esetén teljes felhasználására, a gabona-tartalékkal rendelkező falusi egyházak pedig amugy is elérték-telenedett készleteiknek a nélkülözők között leendő kiosztására. Áldott és gazdagon gyümölcsöző magvetésnek fog ez a jövőre bizonyulni s olyan veszteségnek, amely biztos nyereség gyanánt lesz elkönnyvelhető egy olyan világban, amelyben az emberek nem az életüket, hanem a pénzüket akarják megmenteni és épen ezért mindakettőt elveszithetik.

5. Földműves gyülekezeteink népével, amely a szántás, vetés, kapálás, aratás és cséplés kb. 4 hónapot kitevő évi munkaszakán kívül az esztendő további 8 hónapját improduktivitásban és egyáltalán nem lukratív házkörűli tevésekben kénytelen eltölteni, megkedveltetendő az a házi és kézműipar, melynek elsajátítására megfelelő időben ingyenes tanfolyamok rendezendők főleg lelkészek és tanítók mint továbbadók részére. Ezeket a tanfolyamokat a theológiák és tanítóképezdek növendékeire már a legközelebbi jövőben lehetővé és kötelezővé kellene tenni.

6. Ezzel szorosan összefüggő terv volna népünknek a konyhakertészetre rászoktatása, melynek gazdasági jelentőségét és lehetőségeit semmi sem mutatja jobban, mint az a tény, hogy 1—2 holdas bolgár konyhakertészetek normális viszonyok mellett ugyanannyi családnak nemcsak a tisztességes megélhetését, hanem a megvagyonosodását is biztosítják. E célra a fenti pont alattival egészen azonos módon konyhakertészeti tanfolyamok volnának rendszeresítendőek. Népünk számára, amely a földművelés arisztokráciájának nevezhető, az intenzív gazdálkodásnak ez az előtte eddig nem rokonszenves és általa nem gyakorolt módja fokozottabb munka, szorgalom és időértékesítés mellett a gazdasági megerősödés és a megvagyonosodás lehetőségeihez nyitna utat.

7. Országszerte és gyülekezetenként megszervezendő erdélyi magyar népünk kézmű, szőttés és háziipari produktumainak értékesítése és árucseréje olyképpen, hogy azokból nagyobb főleg városi gyülekezeteink évenkénti árukiállítást és vásárt rendeznének; házi és kézműiparral nem foglalkozó falusi gyülekezeteink földműves népe pedig azok ellenében gabonaneműekkel fizetne.

8. Fel kell vennünk a harcot gyülekezeteinkben a költséges divat hódításai ellen, amely már falusi népünket is sodrába

kapta s kivetkőztette korábbi puritán, komoly és tisztos népi egyszerűségéből s rárakta már népünk fiaira és leányaira drága és rontó cifraságait, hivalkodó és uraskodó ruhadarabjait. Erőteljes és egységes akció indítandó népünk fényűző, vagy költelező és divatozó hajlamainak visszanyesésére, a régi szerény életmód, puritán magyar egyszerűség és józan takarékoság megkedveltetésére, melyek nemcsak gazdasági, hanem morális életének is legerősebb biztosítékai voltak a múltban s azoknak fognak bizonyulni a jövőben is.

9. Hivatalosan megindítandó haladék nélkül az egységes és minél erőteljesebb küzdelem a népünket erkölcsileg és anyagilag egyaránt pusztító, bár általánosnak nem mondható alkoholizmus ellen. E tekintetben különösen székely népünk egy részét illetően az alkohol fogyasztásnak megdöbbentő adatai állanak rendelkezésünkre. Egy 5000 lakosu erdélyi kisváros alkohol-fogyasztási statisztikáját ragadom ki, mely szerint ez üres templomu, romladozó iskoláju, se papjait, se tanítóit eltartani nem tudó városka korcsmaiban és vendéglőiben az 1930. nyomoruságos esztendőben szeszesital-fogyasztásból pusztán 13.5 millió lei folyt be, amiből, minden lelket, a gyermekeket is beszámítva, 2700 leit kitevő összeg esik minden fejre. Adataim a várost nem nevezik meg, azt sem tudom tehát, milyen arányban részesek e döbbetes statisztika számadataiban a mi népünk gyermekei. De mindentől eltekintve is, szolgáljon ez a hivatalos adatok alapján összeállított alkoholstatisztika harci kürtszó gyanánt egyházunk és lelkészi karunk számára az antialkoholista propaganda és küzdelem sürgős megindítására.

10. Továbbmenőleg szociális intézmények létesítésében látom az egyház önvédelmi harcának egyik leghatásosabb fegyverét. Rendkívül nagy jelentőségű, viszonyaink között óriás lépés és nagy krisztusi cselekedet ebben a vonatkozásban az erdélyi egyházkerület református kórház-akciója. És bár jelenünk súlyos gazdasági viszonyai jelentős szociális intézmények létesítésére ez idő szerint teljesen képtelenné is tesznek bennünket, egyik erdélyi lelkésztestvérünknek a közelmúltban egy lelkészi értekezleten felvetett ama propozíciója, hogy a kenyér és munka után az ország utjait állandóan rovó nyomor-vándorok befogadására minden, még a legkisebb falusi gyülekezet is létesítsen egy néhány fekvőhelyre berendezett, egy szobából álló menedék-helyet, melyben a gazdasági válság eme szerencsétlen áldozatai a megfagyás ellen egy-két éjszakára védelmet találjanak: ez a Krisztus lelkétől sugallott javaslat megmutatja nekünk a lehető-

ségeket arra nézve, hogy a legsivárabb körülmények között is mi az, amit embertestvéreinkért a szociális gondoskodás minimuma gyanánt Isten nevében és Krisztus dicsőségére meg lehet és meg kell cselekednünk.

11. Névnepozó és lakmározó társas összejövetelék teljes beszüntetése, azoknak az éhezők számára leendő megváltása, keresztelőkön, lakodalmakon, lakomás alkalmakon a községbeli szegények, vagy városokon az éhező munkanélküliek és nyomorgó gyermekek megvendégelése képezhetik még ugyan kicsiny jelentőségűnek látszó, de Istennek tetsző és Krisztus lelke szerint való szociális jócselekedeteink tárgyait.

12. Egyik legveszélyebb támadási pont napjainkban az egyház ellen a stóla kérdés, ami a mai nagy szociális nyomor idején rendkívüli fontosságú kell hogy legyen számunkra az önvédelmi harcban. Mindnyájan érezzük lekipásztorok s ma különösen, hogy mennyire gyötrően kínos, megalázó, szégyenkeztető és Krisztussal ellenkező dolog ebben a nyomoruságos világban pénzért árulni a keresztvizet, az esketési áldást és a koporsók fölötti vigasztalást. Legerősebb önvédelmi fegyvereink egyike volna a stólák teljes és egyetemes beszüntetése oly képen, hogy azoknak a lekipásztoroknak, akiknél a stólajövedelem létbiztosítási bázis gyanánt szerepel, egy központilag megszervezendő stólamegváltási alap nyujtana megfelelő összegű kártalanítást.

Mindezekre pedig megmásíthatatlan örök törvény gyanánt áll Krisztusnak az a kijelentése, hogy aki az életét elveszti Ő érte, megtartja azt.

A hollandiai szabadiskolák.

A Le Christianisme című ujság egy rövid cikkben emlékezett meg arról, hogy Hollandiában évről-évre nő a felekezeti iskolák növendékeinek a száma, míg az állami iskoláké fogy. Így, míg az állami iskolákban 480.090 ről 473.205-re esett a tanulók száma, addig a felekezeti iskoláké 617.047-ről 644.820-ra emelkedett. A cikk írója nem tudja megérteni ezt a jelenséget és kérdi, vajjon részesülnek e ezek az iskolák állami támogatásban. Ezzel a cikkel kapcsolatban a ker. iskolák nemzetközi szövetségének elnöke a következő igen érdekes felvilágosítást közli.

A hollandiai felekezeti iskoláknak az államiakkal való versenyéről írott tények igazak. Hollandiában a szabadiskolák száma

jobban növekedett, mint az államiaké. És ez a helyes út. Legyen szabad olvasóimat felvilágosítanom arról a harcról, amely Hollandiában a szabadiskolákért folyt, amely minket a XVI-ik századi spanyolok elleni harcra emlékeztetett, mivelhogy az is 80 évig tartott mint emez. Részesül-e állami támogatásban a hollandi iskola?

A liberális párt uralma alatt 1840-től a század vége feléig a kormánynak az volt a törekvése, hogy újjászerveze az iskolákat. Alapelvül vette, hogy „az országban mindenütt csak állami iskolának van létjogultsága“.

Hogy kikerüljék a különböző vallásos gondolkodásokkal való harcot, a bibliát kitétték az iskolából. Az iskolának nem volt semmi köze a valláshoz, amelyet a közoktatásban tiltott dolognak minősítettek.

1856 felé egy új törvény megengedi a kormány speciális engedélye nélkül is szabadiskolák alapítását, fenntartását, de minden támogatás nélkül; kérni kellett az államtól, hogy engedje meg azt a fényűzést, hogy szabadiskolákat alapítsunk.

1856 után kezdődött a szabadiskolákért „bibliás iskolákért“ folytatott harc, a harc hosszú és heves volt. A szabadiskola barátainak nemcsak az ő iskolájuk építésére és fenntartására kellett fizetniök, hanem adókon keresztül az állami iskoláknak is.

A szabadiskolák száma ellenállás nélkül nő lassan-lassan. Ime néhány ékesen szóló szám:

1857-ben a bibliás iskolák száma	58 volt	10 000 tanulóval
1879-ben a bibliás iskolák száma	326 volt	53.000 tanulóval
1899-ben a bibliás iskolák száma	618 volt	97.000 tanulóval
1919-ben a bibliás iskolák száma	1199 volt	199,060 tanulóval

Amikor pénzügyileg is támogatásban részesült az állami iskolával 1920-ban az előrehaladás fokozott.

Ma a bibliás iskolák száma felülhaladja a 2000-et, több mint 315,000 tanulóval.

Ha ehhez hozzávesszük a róm. kath. szabadiskolákat és a nem hitvallásos iskolákat, a közétett szám érthető.

De miért ez a harc a szabad felekezeti iskolákért?

Hollandiában nagyon józanon számbavették azt, hogy életelvek forognak kockán. Feltették a kérdést: foglalkozhat-e a kormány az elemi és felsőbb iskolákkal a családdal való foglalkozás nélkül?

Hála Istennek a mi népünk a Biblia jótékony és mély befolyása alatt áll, amely felszabadít minket mindenféle külső járomtól a vallási élet terén és ehelyett annak az isteni Igének a

hatalma alá helyez, amely megtanítja a szülőkkel, hogy a gyermekeik lelkéért is felelősek. Tudja, hogy nem az egyház, hanem bizonyára a család az, amelyre mint isteni jog nehezedik a gyermek terhe.

Ez a család előjoga épenugy, amint kötelessége is. Ez az elv ellentmond annak a lehetetlen gondolatnak, hogy az államnak kizárólagos joga van a közoktatás terén.

Az egyetlen, amivel az államnak foglalkoznia kell, a programok megállapítása, a tanítók vizsgáztatása, felügyelet az iskolaépítés felett, hogy azt a legjobb egészségügyi szabályok szerint építsék.

Lassanként kezdik megérteni, hogy az államnak nincs oka kételkedni a szabadiskolákban és hogy a szabadiskoláknak az államiakkal való versenye a legjobb védelem napjaink veszedelme, a kommunizmus ellen. Ismételjük, az államnak nincs joga beleszólni az Isten ígéje és a lelkiismeret szavába.

Egy igazi keresztyén, — ha úgy tetszik egy igaz kálvinista — kevésbé kétes, mint egy atheista, vagy egy kommunista. Mindenki tudja, „jobb Istennek engedni, mint az embereknek“. Ez visszautasítja azt a gondolatot, hogy kiszolgáltassuk a család kincsét, a gyermeket egy semleges állami nevelés kezei közé.

A bibliás iskola nem új direkt, vagy indirekt propagandát a kommunizmus mellett, mint csinálja azt egy némely országban az állami iskola, amely így maga rombadöntését munkálja.

Egy ker. vagy csak felvilágosult apa és anya, megtudják választani gyermekeiknek a legjobb iskolát. Tudni akarják, hogy milyen kezekre bizzák ezt a kincsüket!

Íme ezért az egyetlen okért fogy az állami iskolák növendékeinek száma folytonosan és hála Istennek, nő a bibliás szabadiskoláké.

A legjobb, amit egy nép tehet, szembehelyezkedni egy állam szellemi uralmával és megnyerni azt a szabadságot, amely az Isten ígéből való naponkénti érintkezésből származik, formálja a jellemet, erőt ad a haladásra. — *I. L. Pierson*, a bibliás iskolák ált. tanácsának elnöke, a ker. iskolák nemzetközi szövetségének elnöke.

Szebeni József kiskereki-i ref. tanító 50 éves jubileuma.

Nagyszabású, felemelő és megható ünnepély volt ápr. 24-én Kiskerekiben, amelynek a keretében a hatóságok és nagyszámú közönség ünnepelte Szebeni József kiskereki-i ref. tanító 50 éves tanítói jubileumát. Az ünnepély a templomban folyt le és Istentisztelettel kezdődött. A gyülekezett éneke után Végb

József esperes tartott ünnepi prédikációt, melynek a keretében közismert szónoki készségével fejtette ki a tanítói hivatás fontosságát s a minden tanító mesternek kijáró töviseket, vigasztalással emelvén ki, hogy a tövisek vércseppjei nyomán a világ megújodása, az emberiség jobb jövője fakad. Ezután az érmelléki ref. egyházmegye nevében üdvözölte, kívánva neki még hosszú és boldog életet. A kiskereki-i egyház nevében Lengyel Pál helybeli lelkész szólott meleg, baráti hangon az ünnepelthez, megköszönve neki a kiskereki-i egyház érdekében kifejtett több évtizedes tevékenységét és méltatva hervadhatatlan érdemeit. Az érmelléki tanítók egyesülete nevében Tóth Zsigmond egyesületi elnök köszöntötte az ünnepeltet, átnyujtván neki a tanítótársak szeretetének szimbólumát: egy zsebórát, mondván, hogy ennek az órának a ketyegése emlékeztesse őt arra, hogy együtt lüktet, együtt dobog szeretett Nesztoruk szívével tanítói, testvéri szívük.

A község részéről Asiäu Áron főjegyző, a nőegylet nevében Lengyel Bözsike, a volt tanítványok nevében Lengyel László gyógyszerész üdvözölték szeretettől áthatott beszédekkel. A jelenlegi tanítványok nevében Szilágyi Etelka és Lélek Irma negyed osztályos tanulók köszöntötték fel tanítómesterüket megható versikékben. Ezután egy könnyeket fakasztó jelenet következett. Az ünnepelt egyik veje: Bartha Ferenc porcsalmi ref. igazgató-tanító először az ünnepelt szülővárosa: Debrecen város megbízásából üdvözölte a jubiléumot, majd felolvasta s átnyujtotta neki Debrecen város polgármesterének, utána az ős Almamaternek: a debreceni ref. tanítóképző igazgatójának, továbbá az országos magyar ref. tanítók egyesületének, majd a porcsalmi ref. tanítóegyesületnek az üdvözlőleveleit. Ezután Bartha Ferenc, mint az ünnepelt veje, a család nevében üdvözölte az apóst, zokogásba fuló szavakkal fejezve ki az apa rendkívüli szeretetét és odaadását rajongásig szeretett gyermekei és családja iránt. Az ünnepélyt a gyülekezet éneke zárta be, mely után lakásáig kísérték a gyülekezet a jubiléum tanítót. Délben az iskola teremben egy kb. 50—60 terítékes bankett volt, amelyen toasztoknak és újabb köszöntéseknek egész sora hangzott el. A jubiléum tanító minden egyes üdvözlésre külön külön válaszolt, olyan lendületes és frappáns szavakkal, hogy a hallgatóság csodálkozását és elragadtatását váltotta ki. Megemlítjük még, hogy az ünnepelt tanító nyolc gyermeket nevelt fel, akiket kivétel nélkül szép társadalmi pozícióhoz juttatott.

HIREK

Az 1932. évi egyházkerületi közgyűlésünk május hó 25. és 26-ik napjain lesz megtartva Nagyváradon.

Előfizetési felhívás A Debreceni Református Kollégium multjából merített témák alapján 10–12 humoros elbeszélésből álló novelláskötetet szándékszem kiadni „Jó öreg kollégium” cím alatt. Az előbbi munkáim („Könnv és mosoly”, „Multak tarlóján”) visszhangjaként hozzám intézett levelek arról győztek meg hogy efféle elbeszélések nemcsak a falusi gyülekezetekben tartatni szokott kultúrestélyeken töltenek be hézagpótló szerepet, hanem szíves fogadtatásra találnak a diákvilág derüs élete iránt

érdeklődő olvasóknál is. A munka melynek előfizetési ára 70 Lei, legalább 10 ives [160 oldalas] lesz és f év június végével jelenik meg. Megrendeléseket és előfizetéseket a „Reformátusok Lapja” főszerkesztőjéhez szíveskedjenek küldeni. Debrecen, 1932. április hó. Dr Nagy Sándor, koll. gimn. vallástanár.

Társszerkesztők: Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Munkatársainknak és olvasóinknak áldott pünköst ünnepeket kívánunk!

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 1845–1932. II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli lelkészi hivatalnak.* A Királyhágómelléki egyházkerület kiadásában megjelent hangjegyes énekeskönyvek, amelyek a nt. lelkészi hivataloknál bizományban vannak, az egyházkerületi közgyűlésen való előterjesztés szükségességére való tekintettel folyó hó 20 ikáig a kezeléssel megbízott egyházkerületi pénztárral elszámolandók. Ezen elszámolás a következő képen történik: Haladéktalanul bejelentendő, hogy a bizományban átvett hangjegyes énekeskönyvből hány példány van még készletben eladatlanul s hány példányt adtak el. Az eladott példányok ára ugyanakkor beküldendő, vagy a pénztárnak felhatalmazás adandó arra, hogy azok ellenértékét a legközelebbi államsegélyből levonásba hozhassa. Azoknál, akik ezt a jelentést folyó hó 20 ig meg nem teszik, az összes bizományban lévő zsolttárok eladottaknak tekintem s azok árának az államsegélyből leendő levonását rendelem el, minden utólagos reklamáció kizárásával. Az el nem adott példányok továbbra is az illetőknél maradnak bizományi áruként, hacsak azok beküldésére a tankönyvraktártól bejelentésüket követőleg külön felszólítást nem kapnak. Oradea–Nagyvárad, 1932. május 8. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, sk. püspök.

M st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Jud. Arad

Cermeiu—Csermő

Reformátusok Lapja megjelöléséről számított 15 napon belül fogadtatnak el.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-
számítól váltókat. Folyósít jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a triestli „Adriai”
biztosító-társaságot.**

VÁLASZTÓK NÉVJEGYZÉKE

1 íven 60 név részére 2 Lei ívenként. A pénz postautalványon való előzetes
küldése mellett portómentes szállítás. (Az utalvány szelvényén a rendelés elfér.)

Vizsgai Jutalomkönyvek az elemi iskolák al-öbbs osztályai
részére nagyon ajánlható

Csathóné Toth Mária Tanulságos és erkölcsnemesítő
igazgató-tanítónő által írt

MESÉK ÉS ELBESZÉLÉSEK

az összeg előzetes beküldése mellett ára 10 Lei franco szállítva s minden
10 példányhoz egy ingyen példányt adunk. Utánvételes rendelésnél a portó-
költséget felszá- Oradea, strada
mitjuk. Kapható **Béres Károly** könyvkereskedésében Aurel Lazar 14.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: **BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY**

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbébb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Ünnepek után.

Elteltek az ünnepek, nem árt egy kis összefoglalás. Felve-
tem a kérdést: melyik ünnep adott nekem a legtöbbet? Ki kell
jelentem hogy választani, dönteni nem tudok. Legfeljebb ma,
ünnepek után az összesnek hatását érzem s eme összhatás alatt
igy kiáltok fel: Hála legyen neked Atyám, aki Jézusban hoz-
zám, bűnöshöz hajoltál s aki nem távozol tőlem soha, de a te
Lelked által már itt e földön örökre magadhoz öleltél. Ezzel már
önkéntelenül is elárultam, hogy ma elsősorban az áldozócsü-
törtöki igazság foglalkoztat, mert életünk nagy problémáit ez az
igazság fogja megoldani.

A papság — jelene és jövője kérdésében — határozottan
két pártra oszlott: földpárti és égpartí. A vita nagyon régi
ugyan, de nagy lendületet napjainkban vett. Ez annak a jele,
hogy valóban egy új korszak, talán ama új ég és új föld ajtaja
előtt állunk. Nagyon itt az ideje, hogy gondolkozzunk, beszélges-
sünk, tervezgessünk, hogy e fordulatot megelőző fergeteg készü-
letlen ne találjon, ha oldalba is kap, vagy ha fel is emel, de
talpra essünk. A természet világában is csak az a tölgy tudja
kiállani a vihart, amely mélyen gyökerezett. Az bizonyos, hogy
egy támpontra van szükségünk, amelyen megálljunk, melybe
belegyökerezünk.

Nem céлом ezuttal leírni a föld- és égpartiak érvelését, mert
csak ismétlésbe esnék és ismerjük is bizonyára ezt a vitát.
Csak annak kijelentésére szoritkozom, hogy teljes igaza egyik-
nek sincs, azaz mindkettőnek csak féligazsága van, amivel nem
érvényesülhet. S mindenik féligazságát csak a másik igazsága
egészíti ki, teszi teljes igazsággá. Amint sem a fonal, sem a
vetelő, hanem a kettőnek összeverése adja a vásznat, úgy az
Isten is azért adta külön a földet és külön az eget, hogy a kettő
együtt adja az ember világát. A papság is akkor esik a legna-

gyobb hibába, mikor a földről beszél, elfeledkeznek az égről és viszont. Így természetesen nem tudunk eredményt elérni. Már pedig ott van mindnyájunk részére az áldozói igazság: Jézus mennybemenetelével a földet s rajta minket, embereket is felemelt az égbe. Felemelt, de nem szakított el a földtől. Itt járunk, élünk és mozgunk azután is, mint mennyei polgárok. Ha az embert jákóbi lajtornának is nevezem, aki által Isten össze akarja kötni az eget a földdel, mégsem hagyhatom figyelmen kívül a földet. *Életemet e földön kell berendeznem az Ég utmutatása szerint.* Ez nemcsak áldozói, avagy ünnepi parancs, hanem szól ez minden időkre. Ez lehet csak a két párt teljes és végérvényes igazsága.

E földön pedig ma az első kérdés a kenyér kérdése. Mikor erről írok nem gondolok másokra, csak magunkra és gyermekeinkre. Abban mindannyian megegyezünk, hogy a kenyeret Isten a földből adja közvetlen, vagy közvetve. Bármiként adja, de munkánk révén adja. Most csak az a kérdés, hogy melyik az a munka, amellyel bizonyosabban megnyerjük kenyerünket? Itt térnek el a vélemények és a papság is ezen a ponton oszlik két pártra. És ebben a vitában az égpártiak a hangosabbak, kiktől határozottan lehet hallani a föld megvetését, akik undorodnak a föld illatától, akik szerint a földhöz csak „sülyedni” lehet; e föld megmunkálását pedig átoknak, az ember büntetésének nevezik. A kenyérszerzésnek szerintük egyedüli módja az az utasítás, amit Jézus tanítványainak adott a Máté X. 9—10. versében.

Nagyon kérek mindenkit, akik e kérdéssel foglalkoznak, hogy ne ámitsuk magunkat, de számoljunk az adottságokkal, a reálításokkal. Igen, Jézus kiadta az utasítást azoknak, kiket elküldött, hogy járjanak faluról-falura, városról városra. Ezt a parancsot teljesítik is hiven a misszionáriusaink, de nem teljesíthetem én. Az én mai életemben az a valóság, hogy helyhez, egy egyházközséghez vagyok kötve. Innen nem mehetek sehova, senkitől kenyerét el nem vehetem s kenyeremet is csak itt szerezhetem meg. Hogyan? Államsegélyre nem sokáig számíthatunk, földet művelni nem paphoz méltó. Marad a hivek áldozatkész-sége. És mi ezen a téren a valóság? Az, hogy nincs jogom, sem okom arra, hogy kétségbevonjam azt, hogy a papság ne végezné dolgát a legnagyobb buzgósággal és lelkesedéssel s mégis merné-e valaki közlünk kenyerét s jövőjét a hivek áldozatkész-ségére kizni? És mégis nem tudom eléggé hangoztatni, hogy a mi munkánkat nem szabad megzavarnia a kenyérnek,

munkánkat függetleníteniünk kell a fizetéstől, a hivek fizetésétől. Ha valaha szüksége volt a papságnak Lélekre, úgy ma van szükség arra. Történelmi időket élünk, vihar zug körülöttünk. Nekünk meg kell állanunk, ha az állam egészen és a hivek részben veszik le rólunk kezüket. Nincs egyéb hátra, mint visszatérni a földhöz, mert az Úr egyenesen kényszerít erre. És én úgy tapasztaltam, hogy ebben a visszatérésben van isteni terv. Ezzel azt akarja Isten, hogy ne undorodjunk a föld ammoniák szagától, hanem szerettel tudjunk ráborulni és tudjuk megcsókolni e második anyát, mely ápol s egykor eltakar. Azt akarja megértetni, hogy e föld megmunkálása nem átkos robot, hanem ezzel az ő munkatársa vagyunk a teremtésben s fogalmad sincs óh ember, hogy mily sok drága örömnök forrása ez a munka, mily nagy áldássá vált az emberen ez az isteni átok. Azt akarja — ismételem, — hogy lelkészi munkádat, kulturádat függetlenítsd a kenyértől. Azt akarja, hogy nemcsak prédikáljuk ezt, de próbáljuk is meg.

Ez a munka az, amely kenyeret adott amióta a világ fennáll és kenyeret ad mindörökké. Ez a munka az, amelyre bizom úgy a magam, mint gyermekeim életét. Ez a fundamentum, hol lábainkat megvethetjük ma. Szent a hitem, hogy ha megvetjük lábunkat e földön és a parancsot az égből várjuk és vesszük s aszerint fogunk e földön munkálkodni, élni, úgy rajtunk a pokol kapui sem vesznek diadalmat.

Dr Koronka Pál.

Hozzászólás a Kálvin-nyomda ügyéhez.

A Kálvin-nyomda ügye zátonyra jutott. Amint várható volt, a konverziók, állami fizetés felfüggesztések, bankmizériák által megriasztott, zár alá vett s nagy veszteségeket szenvedett magántőkészek részint nem tudnak, részint a jövőtől való félelmükben nem mernek áldozni. Ezt a jövőt illetőleg ép ily jogos az aggodalom egyházi vezető köreinkben is. Általános aggodalom atmoszféra, a teherbirás határán álló kötelességteljesítés az egyházi közületekben megindokolják, hogy az, aki mindent előre akart látni, mindent ki akart kalkulálni s csak a ceruzájának hisz, az legfeljebb a fölöslegéből ajánlott fel a Kálvin-nyomda részvényjegyzésére.

És mégis, minden jogos aggodalom és pesszimizmus ellenére a Béres-nyomdát meg kell menteni, meg kell szerezni egyházkerületünk számára! Nem élek vissza az érzelmi érvekkel, hogy a reformáció leghatalmasabb védő és támadó fegyvere

épen a sajtó volt, hogy e nyomdával szemben kerületünknek erkölcsi kötelezettségei vannak. Ugy tekintem egyházam vagyonát és olyan gondossággal óhajtok rendelkezni róla, mint a sajátommal. A teljes objektivitás mondatja velem, hogy összesen 140 drb részvény lejegyzése a 400 darabból nyomoruságosan kevés volt! Olyan leverő szegénységi bizonyítványa nem református szegénységünknek, hanem református álmoságunknak, magunkban nem bizásunknak, amelyre a kerületi közgyűlésen kell reagálni. A kerület vezéreinek a képviselőkénél messzebb látó bölcsessége, hite és felelősségérzete kell, hogy tette rázza az álmos kálvinista lelkeket. Azok a vezérek, akik azáltal, hogy nevüket aláírták a részvényjegyzési felhívásnak, legjobb lelkiismeretük szerint tanusították az ügy áldozatra, támogatásra méltó voltát, kell, hogy meggyőzzék a közgyűlést a Kálvin nyomda megmentésének szükséges és hasznos voltáról. És a közgyűlésnek egy jelentős részvénytársaságnak a kerület számára leendő átvételével kell új lendületre mozdítani a megakadt mozgalmat.

Mert nézzük a dolog anyagi részét. A Béres nyomda aktív, jól bevezetett, modern berendezésű, eléggé foglalkoztatott vállalat. Bemutatott státusában erősen aláértékelve adja át aktiváit, fel nem tüntetett esetleges terheiért továbbra is személyesen felel, saját alkalmazását borsos áron nem köti ki. Tehát a megalakuló részvénytársaság likvid és aktív lenne. Ezt a vagyont azért lehet most olcsón megszerezni, mert a tulajdonosok a hitel megszűnése következtében nem tudnak forgó tőkéhez jutni, vállalatuk teljesítő képességének teljes kihasználására. Ugy vannak, mint aki emeletes háza mellett nem jut kenyérhez, mert egy darabját nem törheti le. Ha az általunk hozandó 400,000 Lei friss tőkét elővigyázatosan kezeljük, a nyomdát a kerület, annak alkotó tagjai és minden ref. ember intenzíven foglalkoztatja, akkor lehetetlen, hogy ez a nagy aktiva ne produkáljon. Már a hivatalos kiadványokon meg kell, hogy keresse a rezsijét. Magán klientélája hozná a hasznot.

De tegyük fel, hogy haszon nem lesz, csak a tőke marad meg, amelyet értékes gépekbe fektettünk. Kérdem, nem biztosabb elhelyezése ez minden egyházi tőkének, mint a banki, amely a jövőben abszurdum, vagy a magán kihelyezés, amit jelen és jöhető konverziók veszélyeztetnek? Lehet-e készpénzben tartani, mikor pénzvisszonyaink a devalváció kilátását nem zárják ki? És lehet-e viselni egy idegen valutázás kockázatát? Ami pedig az ingatlanban való kihelyezést illeti, hadd emlékeztessenek csak a földreformra. Ha mindezt összevetjük, be kell vallani, hogy

ennél jobb helyre nem is tehetjük egyházi pénzeinket, ha tisztán anyagi alapokon maradunk is. Különös tekintettel arra, hogy a befektetett tőkét illetőleg még speciális biztosítékokkal, elsőbbségekkel is számolhatunk, amiket a részletek tárgyalásakor megkaphatunk.

De ami indokoltá teszi, hogy ne csak fölösleges pénzt helyezzünk ebbe a vállalatba, hanem szükségést, nehezen nélkülözőt is, az az erkölcsi haszon. Az a haszon, amit meghoz, ha az anyagi minden várakozás ellenére elmaradna is, egy nyomda, amely világnézetünk 100 % os szolgálója, minden megmozdulásunk szócsöve lenne. Fontosságát egyenlőnek kell mérnem ebben a viszonylatban iskoláinkéval, melyekért mindent áldozunk, mert a ref. sajtón és ref. iskolán át tud csak szétragyogni egyébként véka alatt pislogó református igazságunk, valláserkölcsi világszemléletünk. Csak úgy fogjuk tudni azt mi és mások illően megbecsülni, ha szétsugározzuk s mindenki makulátlan fényességnek, igazi sugárnak fogja azt megismerni. Ha ez a nyomda vagy 10 éve árasztotta volna már termékein át hiveinkbe a ref. öntudatot, mai fő életfenntartó erőnket, ma kevesebb szó kellene egy második nyomda hasonló esetében.

Ennek a református öntudatnak a kisugározására akarunk szócsövet. És bármily megtépázottak vagyunk is vagyongan és hitben, kell, hogy találjunk elégséges pénzt és hitet ehhez a vállalkozáshoz! Ha csak egyszerű gyümölcsöző pénzelhelyezési lehetőségről volna szó, talán azt mondanám a mai viszonyok közt: Hátha mégis rosszul üt ki! Nem megyek bele. A kapanyél is elsülhet! De mikor ez a vállalat nem üzlet, hanem élet-szükséglet, melyet növekedésünk, felserdülésünk természetesen hozott magával és követelőn prezentál, száj, amin éltető levegő áramlik be és éltető beszéd megy ki, száj, amin ha nem tudunk kiáltani rajta, megfulladunk, — akkor nem szabad této-vázni! Meg nem szerezni ezt a nyomdát most, annyi, mint egyetlen védelmi fegyverünket átadni az ellenségnek, az ellentétes világnézeteknek, hogy ellenünk vonják ki azt. Akit ennyi indok nógat, annak hinni is kell! Hinni a felülről jövő áldásban, a segítségére jövő véletlenben és főképen a saját munkája jövőbeli megtartó erejében,

Ebben a reményben és ebben a munkára való elkötelezettségben kell hogy az utolsó döntő érvet megtalálja kerületünk bölcs vezetősége. Tiszte és elhivatása magasságából kell, hogy tisztán lásson és hogy vállalja a köz javára és terhére ezt a mentési akciót. Hangsúlyozom, hogy a köz terhére, amelynek

javát fogja szolgálni. Teherbirásunk határán igenis nem vagyunk még túl. Sajtóvasárnapok, propaganda vendégszónoklatok, ügyes és népszerű kiadványok, centralizált nyomtatvány, tankönyv, iratterjesztés-elosztás még a mai nehéz viszonyok közt is ki fogják tudni venni észrevétlenül és fájdalom nélkül a zsebekből apró részletekben azt a nagy összeget, ami ma, arányos elosztás nélkül elviselhetetlennek látszik.

Ezeket meggondolva videant consules! És tegyék, amit eszük és hitük diktál.

T. G.

Egyházmegyei közgyűlések.

A bányásági egyházmegye közgyűlése.

Április 20-án tartotta a bányásági egyházmegye tavaszi közgyűlését Resicán. 19-én délután 6 órakor vallásos ünnepély volt, melyen Elekes Gyula temesvári segéd lelkész bibliát olvasott és imádkozott, Szabolcska László dr esperes ígét hirdetett szépen felépített beszédében ragyogó színekkel világított rá a mai általános nyomoruság okára. Volt szavalat és közreműködött az egyházi dalárda, az iskolás gyermekek énekkara. A XC. zsoltár eléneklésével ért véget az ünnepély.

20-án misszióbizottsági ülés és ezt követőleg lelkészi értekezlet volt, melyen a múlt évről elmaradt kongruának kiutalásával kapcsolatban történt komoly megbeszélés. Utána istentiszteletre gyülekeztek össze az alkotó-tagok és a hivek nagy tömege. Bibliát olvasott és imádkozott Balogh Gyula, az ígét Nemes Elemér hirdette mély hatással és utóimát, áldást Streleczyk Sándor mondott. Istentisztelet végeztével kezdődött a gyűlés, melyet a gyülekezet tagjai közül is sokan hallgattak végig. A számba vételnél mély szomoruságot és megdöbbenést váltott ki Szombati Szabó István lugosi lelkész elmaradását igazoló levele, melyben bejelenti, hogy a presbitérium megtagadta a közgyűlésen való részvétel költségeinek kiutalását azzal, hogy a lelkész a jövőben csak azokon a közgyűléseken jelenhet meg, melyeken Lugost is közelről érintő ügyek lesznek tárgyalva. A közgyűlés a lugosi egyháztanácsot 1000 lei pénzbírsággal sújtotta. Ha az egyházmegye leggazdagabb egyháza — Lugos — képes egy pár 100 leit megtagadni a lelkésztől, hogy az a közgyűlésen résztvegyen, mit várjunk akkor a szegény élet-halállal küzködő Karánsebes, Bégamonostor stb. egyházainktól.

Szavazatbontó bizottság jelentése után egy hármas tagu küldöttség ment Bálint Miklós új főgondnok után, kit Szabolcska

László dr esperes az egyházmegye, Nemes Elemér a lelkészi kar, dr Szathmáry Lajos a világiak nevében köszöntötte. Bálint Miklós megköszönte a nagy bizalmat, megtartotta beköszöntő beszédjét és az eskütétel után a világi elnöki széket elfoglalta.

Az ujonnan választott egyházmegyei tisztviselők eskütétele, lelkészi és világi kerületi képviselők kiküldése, egyházmegyei ügyészi, számvevői és pénztárosi tisztségek betöltése után az elnökileg elintézett ügyekről szóló jelentést vette tudomásul a közgyűlés. Az egyházmegye belép a Kálvin nyomda R. T. alapító tagjai közé. Ugyancsak az 1932. évvel kezdődőleg alapító tagságot vállal a Károli Gáspár Irodalmi Társaságban is. A Református Férfi Szövetségnek szabályzatával és az egységes liturgiával kapcsolatban az esperesi értekezlet határozatát magáévá tette.

Az esperesi jelentésből általánosságban az egyházmegye bel élete haladást mutat, egy szebb jövő reménységének hajnalhasadása bontakozik ki, sajnos anyagi szempotból egy-két egyházat kivéve, mindenik elképzelhetetlen nehézségekkel küzd.

Közgyűlés Szondy Géza kisperegi lelkészt szeretettel köszöntötte 50 éves lelkészi szolgálata alkalmával és id. Zöld Zoltán végvári igazgató tanítónak, ki ugyancsak 50 évig szolgálta anyaszentegyházunknak veteményes kertjét, iskolánkat, elismerését nyilvánítja s nyugdíjaztatási kérvényét a kerülethez felterjesztette, míg Imre Árpád csávosi lelkész hasonló kérését azzal adta vissza, hogy megfelelő orvosi bizonyítvánnyal szerelje fel.

A belmissziói, tanügyi, pénzügyi és nyugdíj bizottság megalakulása után 2 órakerült véget a közgyűlés. Közébed után, melyet az új Főgondnok adott, a várost és nevezetességeit tekintették meg a vendégek, kiket este Coray Ármin resicai egyház főgondnoka látott szívesen vacsorán. Esperes még vissza maradt 21-ére, amikor a két tanerős elemi iskolát és az óvodát látogatta meg.

s. f.

A bihari ref. egyházmegye

tavaszi közgyűlését április 26-án tartotta meg Nagyváradon Vadai Béla esperes és Telegdi József egyhm. gondnok elnöklése alatt. Az alkotó tagok csaknem teljes számmal megjelentek és résztvett azon Sulyok István püspök ur is. Ének, a XC. zs. elhangzása után esperes főlemelő imádságban kérte az Egek Urának kegyelmét Anyaszentegyházunkra, népünkre és közgyűlési munkánkra. Majd ugyancsak esperes nagykonceptióju megnyitó beszédet tartott.

— A római mithológiának egyik alakja Janus, aki egyik arcával előre, a másik arccal hátratekint, jut most az eszembe, amikor visszatekintek az egyházmegye elmúlt 10 esztendejére s szememmel a jövőt vizsgálom.

— Ha ezen tovatünő 10 esztendőnek távlatából nézzük református Sionunk életutját, úgy találjuk, hogy némely tekintetben visszaesés, más tekintetben pedig haladás, előretörés tapasztalható.

— A visszaesés elsősorban az egyházfegyelem meglazulásában nyilvánul meg, melynek főképen a szomoru gazdasági helyzet az okozója s ennek orvoslásaképen mindent el kell követnünk, hogy a tradíció keresztyénséget az evangéliumi keresztyénség váltsa fel. A gazdasági nyomoruság következtében hitét, becsületét veszített nép láttára minden őrállót figyelmeztetni kell kötelességére: meg kell menteni a lelkeket, a keresztyén magyar tisztességet, a magyar becsületet.

— Ez az általános leszegényedés mélyen érintette a lelkészi kart is. Meg kell tanulnunk mankó nélkül járni. Az az igazságtalan és mostoha elbánás, amely az államsegély nagy redukciója folytán ért bennünket, szinte készületlenül talált. Most lelkészi karunk nyomorral küzd, legtöbb egyházközségünk fizetési kötelezettségeinek nem tud eleget tenni, tanítóink éheznek, mert az államsegély elmaradt.

— Fontos, hogy eldobván a mankót, megértsük, hogy az államsegélyre nem szabad jövőt építenünk, hanem oda kell hatni, hogy a mai adózást az önkéntes adakozás készsége váltsa fel, mert csak ez biztosítja a magyar kálvinista egyház fennmaradását. Nem tehetünk úgy, mint az elaggott szülő, aki birói uton akarja kényszeríteni gyermekeit, hogy eltartsák őt.

Beszéde folyamán bejelentette az esperes, hogy ezen év végével az egyházmegye tisztikarának mandátuma lejár s tekintettel arra, hogy őszi közgyűlés nem igen lesz, a tisztikar már most lemond. Megköszöni munkatársainak, az egyhm. gondnoknak, mint elnöktársának és az egyházmegye tisztikarának szeretetteljes munkásságát és segítségét. Kéri a közgyűlést, hogy rendelje el az új tisztikar megválasztását.

A közgyűlés az egyházmegye tisztikarának lemondását elfogadta és elrendelte az általános tisztújítást. A szavazatok beadásának határidejét f. évi augusztus 1-ben állapította meg és a szavazatbontó bizottságba az elnökség mellé Kiss Károly lelkészi és dr. Sarkady Sándor világi tanácsbírókat delegálta.

Ezután Kádár Miklós egyhm. lelkészi főjegyző felolvasta

az esperesi jelentést az 1930. évről. A nagy körültekintéssel megírt és minden dolgot részletesen megvilágító esperesi jelentéshez elsőnek főt. Püspök ur szólott hozzá, kinek atyai jótanácsait és utmutatásait nagy figyelemmel hallgatta a közgyűlés. A javaslatok egyhangu elfogadása után következett az esperesi időszaki jelentés felolvasása, melynek kapcsán meleg szavakkal parentálja el a közgyűlés a mult évben elhunyt Török Győző tanácsbíró, Oroszlán István paptamási i lelkészt és Zöld Mihály végvári lelkészt és bánáti esperest.

Ezután folytatódott a 29 pontból álló tárgysorozat letárgyalása, mely délután 2 órakor ért véget. Délután tárgyaltattak a bírósági ügyek.

Jelenvolt.

Az érmelléki egyházmegye közgyűlése.

Az érmelléki egyházmegye április 20 án tartotta Székelyhidon rendes tavaszi közgyűlését. Végh József esperes bensőséges imája után Pappszász Lajos gondnok filozófikus gondolatokban gazdag beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Az egyházmegye valláserkölcsei és anyagi állapotáról szóló, mult évről elmaradt jelentés felolvasása után Esperes időszaki jelentése következett, mely az ügyek nagy komplexumát ölelte fel. Itt jelentette be Esperes a tisztikar mandátumának lejártát és a maga részéről, öregségére hivatkozva, visszavonulását az egyházmegye vezetésétől. Természetes, tettetésnélküli, őszinte és igaz volt a közgyűlés szeretetnyilvánítása s egyöntetű ragaszkodása Esperes személye iránt, ki magas korát meghazudtoló frissességgel, fáradságnélküli élénkséggel, kipróbált bölcs tapasztalatokkal és kivételes hozzáértéssel áll szilárdan a kormányrud mellett. A rezignált hangu bucsu, bucsu volt a letűnt 10 éves ciklustól, de nem az egyházmegyétől! Meg kellett hajolnia a bizalom és szeretet ekkora kényszerítése előtt. Meghatóan szép, könnyes jelenet volt ez a lelkes ünneplés: szebb jutalmat nem is kívánhatott volna a hű szolgálat 2 decenniuma!

Közgyűlés kegyeletes érzéssel áldozott két halottja emlékének: Kalas István albisi lelkészének és dr Gellért Sándor ügyészének. Mindkettő régi diáktípus. Kalas a kihalófelben levő régi tüzoltó diákok talán utolsó képviselője. Gellért a debreceni öreg Kántusnak mintha csak tagja lett volna haláláig. Jegyzőkönyvünk külön lapjain állítottunk emléket nekik.

Elismeréssel emlékezik meg és köszönti közgyűlés az 50 éves tanítói jubileumát ülő Szebeni József kiskereki i tanítót és vesz bucsut a nyugalomba vonuló Kiss Lajos diószegi igazgató-

tanítótl, a tantestület e nagyrabecsült, kiváló tagjától. Továbbá köszönetet mond Rátz Lajos micskei nyugalmazott és Orosz Lajos keserüi lelkésznek kik nemes áldozatkészségről tanuskodó adományaikkal siettek egyházuk támogatására. Szeretettel fogadja kebelébe Saja Sándor albisi új lelkészt és Tóth Zsigmond, Bod Ferenc, Kádár Antal s Kenyeres Margit megválasztott tanítókat.

E személyi természetü ügyek után a különféle előterjesztésekre, házipénztár és gyámolda számadására került a sor. A számvevőszék jelentése magán viseli a válsággal küzdő gazdasági élet bélyegét, Kifizetetlen behivatalnokokról, nagymérvű adóhátrányokról, tőkék veszélyéről, kiegyenlítettlen köztartozásokról, főleg kerületi járulékokról tár elő szomorú képet. Nagy takarékossgot s a kiadások csökkentését ajánlja, amik természetesen önmaguktól bekövetkeznek. Nehány egyház felterjesztést tesz a kerületi járulékok, főleg a kulturtaxa s tanulmányi segély leszállítása, illetve törlése iránt. Hába! Redukció kell minden vonalon! A sivár látóhatáron oázisként tűnik fel az albisiak kérelme 80.000 Leies rendkívüli adó kivetése iránt templom és iskola renoválásra. Az új liturgiás könyvre adott véleményes javaslatát az esperesi karnak észrevételeivel együtt, valamint a „Férfi szövetség” alapszabálytervezetét magáévá tette közgyűlésünk, majd énekléssel és esperes hálaadó fohásával végződött. A közgyűlésen az a gondolat vetődött fel, hogy a jobbra közigazgatási ügyek elintézésére elég volna évente egy közgyűlés és a második gyűlés helyett egy alapos és komoly lelkészi értekezlet tartatnék, amely behatóan foglalkoznék a lelkészi kérdésekkel, úgy szellemi, mint anyagi tekintetben és tárgyalná az egyházak és hívek gondozásának nehéz problémáit. Mert mit ér egy olyan félórás közgyűlés előtti lelkészértekezlet, amiről nincs is mivel beszámolni? Előző nap délután volt a bíróság ülése. A margittai és piskolti gondnok és presbiter-választások elleni felebbezésekben ítélezett, elutasítván mindkettőt; tanító fizetésügyi panaszokban pedig halasztó végzéseket hozott. Azután átalakult tanácsbírói értekezletté, melyen a közgyűlés tárgyai kerültek alapos megvitatás alá.

Kalmár István.

Egyházmegyei Közgyűlés Nagykárolyban.

Április 26, 27-én tartotta a nagykárolyi ref. egyházmegye rendes tavaszi közgyűlését nagy érdeklődés mellett Nagykárolyban. Első nap lelkészértekezlet volt, melyen a M. Szabó Miklós halálával megüresedett lelkészegyesületi elnökség is betöltésre

került A lelkészi kar egyhangulag Kovács Lajost választotta meg elnökévé, utána még sok, a lelkészeket közelről érdeklő probléma került megvitatásra. Ugyancsak e napnak délutánján bírósági ülés is volt, melynek egyellen tárgya volt csupán, egy fegyelmi ügy. Másnap a Közgyűlés istentisztelettel kezdődött, melyen az ígét Lovász Béla kaplonyi lelkész hirdette. A közgyűlést költői szárnyalású szép beszéddel dr Nagy Sándor az egyházmegye gondnoka nyitotta meg. Azután Gönczy Sándor esperes időszaki jelentése következett, mely az egyházmegye tiszta képét tárta fel. Kegyeletes szavakban emlékezett meg esperesi jelentésében arról a nagy veszteségről, mely M Szabó Miklós halálával érte egyházmegyénket. A Közgyűlés kegyelete és gyásza jeléül nevének elhangzása után felállott s egy percnyi néma csendességgel áldozott a megboldogult emlékének s érde-meinek jegyzőkönyvi megörökítésére esperes indítványt tesz, mit a Közgyűlés egyhangulag el is fogad. Azután különböző bizottságok jelentései következtek, melyeket a Közgyűlés tudomásul vesz. Lelkészerterkezetnek két javaslata szerepelt a gyűlésen: az egyik egy református lelki kataszter felfektetése, a másik, hogy az egyházi adóval hátralékos hiveknek a lelkész mindaddig megtagadhassa az egyházi funkciókat, [keresztelés, temetés, esketés] míg egyházi kötelezettségüknek eleget nem tesznek. Mindkettőt elfogadta Közgyűlés. Elkészítette és megtárgyalta Közgyűlés véleményes javaslatát az új liturgia, továbbá a „Ref. Férfiak Szövetsége Szabályzata” tárgyában is s a véle-ményt feleterjesztette egyházkerületi közgyűléshez. Azután folyó ügyekkel foglalkozott a Közgyűlés és pedig: szórványok nyilván-tartása és gondozása, királydaróci lelkészválasztás megerősítése, tanítók fizetésük kiszolgáltatása iránti kérése, Csomaköz missziói ügye, Gencs kölcsönkérese és egyházi énekkara kérelme, Kaplony isk. segély kérelme, Királydaróc lelkészi díjlevelének megerősítése, és kérése magtári kamatainak felhasználása tárgyában, Lovász Béla lelkész indítványa, id. Papp István és társai felebbezése, nagykárolyi egyház kölcsönkérese, Nagy-károly ideiglenes kölcsöne, megüresedett egyházmegyei tisztsé-gek betöltése, illetve betöltés iránti intézkedés, géresi tanítónő felebbezése, berei közmunkaváltság megállapítása, stb. A gyűlés a késő déli órákban ért véget imával és énekkel. V. K.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Dr Lencz Géza, debreceni egyetemi tanárt április 29-én hirtelen magához szólította az Úr. — 1870-ben született Vámospércsen. Tanulmányait Debrecenben, Bécsben és Utrechtben végezte. Bécsben előbb theol. licenciátusi fokozatot, majd doktórátus, Debrecenben theol. magántanári diplomát szerzett. Előbb Tépen lekipásztorkodott, majd Ujsován, végül Mezőturon. 1909-ben a debreceni theológiára választották meg a rendszeres theologia tanszékére, 1914-ben pedig ugyane minőségben egyetemi tanárrá nevezték ki. Rendkívül sokoldalú munkásságot folytatott. Mint kiváló tudós mély hittel és nagy szeretettel teljesítette tanári hivatását. Irodalmi működése által sok értékes munkájával gazdagította egyházi irodalmunkat. Legjelentősebbek: A keresztyénség előállása, Der Aufstand Bocskays und der Wiener Fried és Máté ev. kommentárja. Csaknem másfél-évtizedig szerkesztette a Debreceni Lelkészi Tárt és több egyházi lapnak állandó, értékes munkatársa volt. Mint a debreceni egyház presbitere és a tiszántuli egyházker. tanácsbírája tevékeny részt vett az egyházi életben. Egyetemi tanár korában is többször szolgált igehirdetésével szószéken és egyesületekben. A külfölddel állandó összeköttetésben állott és a magyar református egyházat több világmozgalomban képviselte. Temetése május 2-án volt a város minden rétegű társadalmának kegyeletes részvételével. Az Úr, kinek titkait hívő lélekkel kutatta, adja meg neki az örökélet koronáját.

Bartha Bálint, az óvári-i egyház érdemeiben gazdag, köztisztelőben állott kántortanítója febr. hó 7-én, élete 69-ik, tanítói működésének 42-ik évében 6 hetes súlyos betegség után elhunyt. Munkácson született, tanulmányait Debrecenben végezte. Oklevele megszerzése után Óváriban választották meg, hol haláláig lelkiismeretes buzgósággal és kiváló eredménnyel működött. Elhunyt feleségét és 4 gyermekét borította gyászba, Temetése 9-én volt az egész község osztatlan mély részvétele mellett. A háznál Kovács Gyula darai lelkész hirdette a vigasztalás ígét, a sirnál pedig Fehér Bertalan helyi lelkész mondott beszédet és Bilkei Emma darai tanítónő bucsuzott a kartársak nevében — A hű munkásnak adja meg az Úr az örökélet koronáját.

HIREK

Lelkészerfekezletet tartottak a nagybányai egyházmegye lelkészei f. hó 14-én Szatmáron, melyen Magoss Ferenc elnök imádsága és megnyitója után Oláh Sándor e. m. főjegyző ismertetése és javaslata alapján az új liturgiára nézve általánosságban elfogadta az esperesi kar javaslatát. Majd dr. Harcsár Géza e. ker. ügyész ismertette a konverziótörvényt. Azonkívül több kisebb ügyet beszélt meg az értekezlet.

Az Egyetemes Konvent gyűlése. Apr. 27–29-én tartotta a Konvent évi gyűlését, mely dr. Baltazar Dezső imádságával és nagyszabású megnyitó beszédével kezdődött. Mély sajnálattal jelentette, hogy a konvent világi elnöke Dókus Ernő előrehaladott kora miatt tiszteről lemond. Lemondása mellett, bár Ravasz László és gr. Teleki József küldöttségileg kérték a megmaradásra, tovább is kitarított és így a gyűlés kénytelen volt elfogadni, de a veszteség külső jeleképpen a tanácskozást öt percre felfüggesztették. A konvent aztán a tárgyalás rendén nagy aggodalommal látta a fizetékiegészítő államsegélyek csökkentési tervét, mely ügyben memorandummal fordul a minisztériumhoz. Tudomásul vette, hogy a 19 református fiúközepiskolába 7169, az 5 leányközepiskolába 1633 tanuló az összes középiskolába 25019 református tanuló járt az elmúlt iskolai évben. A teológiát végzettek számára a ta-

nitói oklevél megszerzése céljából az egyházkerületekkel lelkésztanítói tanfolyamokat rendeztet. A tanári állások betöltésénél a lelkészi képesítésekkel előnyben részesítik. Állást foglalt a vasárnapi vásárok ellen és korcsmák vasár- és ünnepnapra zárása mellett. Megnyugvással vette tudomásul a kultuszminiszter előterjesztését a nagypéntek törvényes ünnepnappá és munkaszünetté nyilvánítására.

Református farkaskölyökmozgalom. A temesvári egyházban a cserkészmunka mellett megindult a farkaskölyök [kiscserkész] munka, mely a 7–12 éves fiukat tömöríti a Krisztus zászlaja alá. Az elmúlt év őszén rendezett toborzóünnepély után már 30 kisfiu gyűlt össze vasárnap délutánonként, hogy a Jézusról halljanak csodás történeteket, hogy közösen imádkozzanak, hogy hegyezett fülekkel, mint a kis farkaskölykök hallgassák Akelának meséit az őserdőről, vagy honfoglaló őseinkről, nótás kedvvel, hogy énekeljék „Fel barátim...” vagy „Daltól hangos...” és végül, hogy kipirulva vidám lélekkel kergetőzzenek. Aztán a versenyek a két falka között! Mert minden 4 erős egy falkát alkot. Az őrsben pedig 6 fíu él kedves, összetartó családi életet. A tél nehéz volt, de aki csak csak tehette, megjelent a falkaszeren. Hogyne, hiszen nem akart senki elmaradni a haladásban. Az ujoncpróbában pedig az is

benne van, hogy pontosan kell eljárni csak az tehet fogadalmat. Április 10 én d. u. Istentisztelet keretében tették le 28-an a fogadalmat hogy igyekezzenek a Jézus után menni otthon, az utcán, az iskolában, mindig mindenütt, hogy azt a csintalan szivet, melyben már benne van a Sátán, égő áldozatul nyujtják a jó Istennek. Milyen szépen beszélt a tiszteletes ur, hogy mint a különböző országok katonáit, ugy minket is a fegyverzetünkről ismernek meg. Csakhogy a mi fegyverzetünk, lelki fegyverzet, az igazság mellvasa, a hitnek paizsa és mi nem az emberek ellen harcolunk hanem a bűn ellen. Erős katonái akarunk lenni a Jézusnak. És aztán lázasan készülődtünk a mi ünnepélyünkre, amit mi rendeztünk kicsinyek, hogy a tiszta jövedelemből felruházzuk azokat a társainkat, akiknek szülői nagyon szegények. A jó Isten megsegített. Az ünnepélyünk jól sikerült, bár kicsiny termünk volt. Most itt a tavasz, nemsokára kimehetünk a zöld

mezőre, a virágos rétre, zugó erdőbe, a mi drága kis madaraink, nyuszikáink közé, ahol tiszta levegőt éltető napsugarat, madárdalt kaphatunk a mi Istenünktől (Akela.)

A bázeli misszió az 1930. évet 400,000 Frank deficitel végezte. E deficit eltüntetésére felhívást intéztek a lakosokhoz. Eredmény: nemcsak hogy a hiányzó összeget póolták, hanem még tekintélyes összeg maradt a következő év szükségére.

A belőrők hazájában, Chikágóban hatalmas mozgalom indult az egyházon belül a város átka és szégyene eltüntetésének érdekében. Hatalmas evangelizációs összejöveleteket és imnapokat rendeznek. Amit a policáj meg nem tehet, elvégzi Isten.

Társszerkesztők; Arday Aladár,
Bokor Sándor, Szombati Szabó
István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

1977—1932 II szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* A Nagyszalontai Arany Emlék Egyesület 50 drb Arany János élete és munkássága című munkát bocsátott rendelkezésünkre vizsgai jutalomkönyv gyanánt leendő kiosztásra. Felhivom azokat az iskolaszéki elnök urakat akik ilyen jutalomkönyvre végzett VII. o. növendékeik számára igényt tartanak, hogy ezt a jutalmazásra ajánlott növendék pontos nevének közlésével hivatalomnak haladéktalanul jelentsék be legkésőbb f. hó 31 ig. Csakis olyan növendék ajánlható, aki a VII. osztályt mindvégig szorgalmasan látogatta, kitünő tanulási ered-

ményt és példás magaviseletet tanusított s akiről föltehető, hogy az értékes jutalomkönyvet kellőképpen meg fogja becsülni Oradea—Nagyvárad, 1932 május 18. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

2155—1932. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli egyházi és iskolai hatóságnak.* A közmunka és közlekedésügyi minisztérium 12,235—1932. sz. értesítése szerint a folyó év április 5 én kelt 1127. sz. királyi rendelet értelmében a folyó év május 21 ről 22-re virradó éccaka az órákat egy órával előbbre kell tolni viszont az október 1 ről 2-ikára virradó éjjel egy órával vissza kell igazítani. Ez a változtatás a következő években mindég április első szombatja és vasárnapja, valamint október első szombatja és vasárnapja közötti éccaka hajtandó végre. Az így megváltoztatott idő hivatalos időnek tekintendő s minden hivatalos működésnek ahoz kell igazodni, tehát p. o. iskolákban a tanítás a megváltoztatott idő szerinti 8 órakor kezdődik. Az alárendelt hatóságoknak azzal hozom ezt tudomására, hogy hatáskörükben kövessenek el minden lehetőt ezen időszámítási változás sima lebonyolítására. Oradea—Nagyvárad, 1932 május 20. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

Figyelmeztetés! Egyházkerületünk iratterjesztésénél egyéb vizsgai jutalomkönyvekül alkalmas és jutányos áru művek is kaphatók. Felhívjuk ezekre az iskolaszéki elnök urak figyelmét. Nevezetesen: Tereh Géza: Közelebb Hozzád. Versek. Ára 40 lei. László Marcella szindarabjai. 3 füzet. Ára 20 lei. [Ezekből már 3 drb megrendelésénél jelentékeny árengedmény, a 4 drb együttes megrendelése esetén 100 lei helyett 75 Lei Kizárólag ezen alkalommal, június hó végéig] Iratterjesztésünk kiadásában megjelent bibliajelzőkből 20 darabból álló kollekción vizsgai jutalmazások céljára szintén — kizárólag június hó folyamán — 29 lei helyett 23 leiért számlázunk.

Pályázat a feketegyarmati református kántortanítói állásra. **Javadalom:** 1. Késszpenz az egyháztól 9600 Lei évente. 2. 7 és fél kat. hold tanítói szántó föld huszonélvezete. 3. 6 kat. hold kántori szántó föld haszonélvezete. 4. 4 drb legelőjog használata. A földek adóját az egyház fizeti 5 15 hektoliter buza természetben. 6 12 ürméter kemény tűzifa beszállítva természetben. Minden iskolás gyermekről egy véka [30 liter aljgabona és egy drb ölös csirke. Növendékek száma 80—100]. Új modern lakás természetben tágas kerttel. Stóla. **Kötelesség:** Bármely osztály [jelenleg III—VI. vegyes] vezetése, presbiteri jegyzőség, egyházi énekkar, vasárnapi iskola vezetése, belmissziós segédkezés, lelkész helyettesítés, Törvényesen felszerelt pályázati kérvények e hirdetés megjelenésétől számított 15 nap alatt adandók be a lelkészi hivatalnak. [Jermata neagră, p. u, Zerind Jud Arad]. Személyes megjelenés ajánlatos de költség nem fedeztetik csak a megválasztottnak. — Községünk az arad—nagyvárad vasutvonalmentén fekszik Tamásda állomástól 5 kilométerre. Aradra állandó autóbusz közlekedés.

M. st. Oficiu'ui Parochial Reformát
Nagy Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Arad Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Flók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 3,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-
számítól váltókat. Folyósít jelzálog-
kölcsonőket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.*

**Répolsezi a trleszil „Adriai”
biztosító-társaságot.**

VÁLASZTÓK NÉVJEGYZÉKE

1 íven 60 név részére 2 Lei ívenként. A pénz postautalványon való előzetes
küldése mellett portómentes szállítás. (Az utalvány szelvényén a rendelés elfér.)

Vizsgai jótalompönyonek az elemi iskolák alsóbb osztályai
részére nagyon ajánlható

Csathóné Toth Mária Tanulságos és erkölcsnemesítő
igazgató-tanítónő által irt

MESÉK ÉS ELBESZÉLÉSEK

az összeg előzetes beküldése mellett ára 10 Lei franco szállítva s minden
10 példányhoz egy ingyen példányt adunk. Utánvételes rendelésnél a portó-
költségel felszá- Oradea, strada
mitjuk. Kapható **Béres Károly könyvkereskedésében** Aurel Lazar 14.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon
6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb árákon.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján

Dr Thúry Kálmán főgondnok megnyitó beszéde

a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nagyváradon,
1932 május 25-én tartott közgyűlésén.

Egy éve annak, hogy egyházkerületünk alkotmányának keretei között foglalkozott az egyházunkat érdeklő belső és külső helyzettel.

Már akkor is helytálló volt az a megállapításunk, hogy mindkét irányban a lejtőn való lefelé csuszás kétségbevonhatlan jelenségeivel állunk szemben.

De még mindig fennállott a remény, hogy az időlegesnek látszó válság előbb vagy utóbb mint egy kártékony vihar elvonul fejeink felől s a felujuló életlehetőségek felemelik a lelkeket a kenyérgondok és nyomorúságok mélységeiből arra a magaslatra, ahol az eszme, az ige viszik a vezérszerepet.

Az azóta elmúlt egy esztendő eseményei azonban ezt a reménységet nem váltották be, ellenkezőleg kimélyítették a világválságot, amelynek gazdasági vonatkozásai most már erősen fenyegetik az erkölcsi alapokat is.

A mindenkire reánehazedő súlyos krízis az utolsó években már kritikussá tette az agrárreform tulzott és tendenciózus alkalmazása által amugy is meggyengült kisebbségi egyházi szervezetek helyzetét, míg most az államsegélyek aránytalan lecsökkentése ezen már segélynek is alig nevezhető összegeknek késedelmes és rendkívüli utánjárást igénylő kifizetése, az alalmazásamba ment iskolai segélyek teljes beszüntetése s az agráradósság converziójának az a különböző alapokat érintő hatása s amit legelőbb kellett volna emlitenem, a hiveink rohamos tönkremenése annyira pauperizálják egyházi életünket, hogy azok működési lehetősége, sőt léte az alsó és felső tagozatokban egyaránt komolyan veszélyeztetve van.

Az egyház hajója tehát ma a történelem viharos hullámainak játékszerévé vált. Minden törekvésünk és tervezésünk bizonytalanságba ütközik. Az előrelátó gondoskodás csak ritkán mutat fel valami eredményt és nem is nyújt biztonságot a károsodás ellen. Az állami és társadalmi élet rétegeződésének tagadhatlan bomlási tünetei itt-ott már átcsapnak a mi területeinkre is, mert ez a vulkánikus mozgás nemcsak az anyagi jólét leromlását idézte elő, hanem megbontotta a szellemi élet harmóniáját is, mintha bizony a szellemi élet az anyagi életnek csak afféle függvénye lenne, amelynek sorsát egyedül az anyagi élet irányítja. Pedig abban a viszonylatban, amely az emberi élet szellemi és anyagi oldala között fennáll, a tulsuly mindenkor a szellemi részt illeti meg, amely szabályozni és kiegyensúlyozni tudja az anyagi érdekek százféle összeütközését.

A világ sulyos helyzete épen abból származott, hogy a materialista felfogás elnyomta a lélek működését. Az emberi önzés, a vaksággal megvert hatalmi gőg kihagyta számításából az erkölcsi erőket s így elzárta a lelkek kiengesztelő munkájának utjait s megakadályozta ezzel a népek anyagi boldogulásának a lehetőségét is.

Ez az örvény ragadja most magával nemcsak az egyes embereket, hanem szivja a mélységbe a szellemi élet intézményeit is. És mégis fel kell vetnünk e nehéz napokban azt a kérdést, feladjuk-e a küzdelmet ezen katasztrófális bajokkal szemben és bevárjuk-e ölbetett kezekkel a pusztulást, amely okvetlenül bekövetkezik, ha nem állunk ki a gátra, hogy védekezzünk az áradat ellen.

Mi, akik nem a páncélozott földalatti pincékben felhalmozott aranyak tonnáival, hanem a keresztyén lélek igazi értékeivel mérjük a népek boldogságát s akik a vallásos érzést nem a jólét fényűző kedvtelésének tekintjük, amely a jólét összeomlásával mint a pára eltűnik, hanem oly szilárd alapnak, amely üdit a jólétben, de megsegít a szorultságban is, nem nyugodhatunk meg abban, hogy az anyagi nyomoruság egyuttal lelki nyomoruságot is jelentsen a mai kor nemzedéke számára.

Epen azért nem szabad a szellemi élet vezetőinek, köztük Onöknek is, református magyar testvéreim lecsüggesztett fővel és elernyedtt karokkal állni a kormányrud mellett akkor, amikor a kishitűség romboló kórja a hitetlenség és az anarkia felé sodorja tömegeinket. Nekünk biznunk kell az isteni gondviselés erejében, amely nagyobb viharokon is keresztülvezette és meg-

tartotta egyházunkat, mert őseink megihletett lelkét nem győzte le az anyagi lét nyomorusága.

De ha dolgozni akarunk, mert dolgoznunk kell is, azt a mai helyzet komolyságához mért akarattal és eszközökkel cselekedjük, mert a viharos zónákon nem elég a normális idők becsületese, jóakaratu munkateljesítménye. Most csak a legszigorubb önfegyelmelés, a fanatikus hűség, nagy munkabírási és a legfelfokozottabb kötelességérzet segíthet ki bennünket a kritikus helyzetből.

Ezekkel a lelki fegyverekkel járunk a mi hiveink előtt s mutassunk nekik példát a kitartásra és neveljük őket a bizakodó hitre, az anyagi és erkölcsi feltámadás biztos bekövetkezésére, mert nem szabad engednünk, hogy a reményvesztettség legyen urrá a lelkek felett s az elfásultság és nemtörődömség a lelki összeomláshoz vezesse az egyedeket s ezáltal az egyházi és nemzeti létünk fundamentumait sodorja ki a válság áradata.

Uraim! A bizalom bizalmat, a hit hitet szül. A bátor kitartás pedig lelket önt a reményt vesztett csüggedőkbe is. Ez a mai harc a lelkek ellenálló képességének próbaköve, amit a profán világ úgy szokott kifejezni, hogy az idegek dolga. Mi azonban nem a fizikai lét erejére, hanem a lélek hatalmára alapítjuk védekezésünket, amely bizalmat önt belénk a jövő iránt még akkor is, ha a jelennek földi gondjai véres nyomokat szántanak hátainkon.

Ezzel az érzéssel kezdjük meg hát a mi mai tanácskozásunkat s ha azt befejeztük, a jobb jövőbe vetett rendithetlen hitet vigyük innen magunkkal városainkba és falvainkba, az írással szólva, elmenvén tanítsuk erre a mi testvéreinket, hogy a megerősített bizalom átmentse nagy értékeinket ebből a jelenből egy jobb jövőbe.

Mielőtt szavaimat befejezném, egy pillantást kell, hogy vessek a mi veszteséglistánkra az. egy év óta kifáradt és kidőlt harcosaink sorára. Nem látjuk itt ma már nagytiszteletű Havas Gyula esperes urnak kedves alakját, akit a korral járó gyengeség kényszerített a magasabb igazgatási munkától való visszavonulásra. A vele eltöltött munkás évekre azonban mindig szívesen gondolunk vissza s kerületünk bizonyára szerető emlékébe fogja zárni az ő értékes tevékenységét.

De fájó sebet ütött lelkünkön Zöld Mihály esperes, Bottyán Pál, Mándi Szabó Miklós, Szaplóczay Bertalan, Kalas István és Oroszlán István lelkészeknek jobb hazába költözése is, mert e testvéreink mindegyike kiváló hűséggel harcolta meg a maga

harcát s amikor közülök ki fiatalabb, ki öregebb korban kiejtette kezéből az ő fegyverét, a bibliát, annak odaadó szolgálata révén elnyerték bizonyára az örök üdvösséget s itt a földön pedig az utódok hálás megemlékezését.

A mezőgazdasági adósságok rendezéséről szóló törvény egyes intézkedéseinek ismertetése.

A mezőgazdasági adósságok rendezéséről szóló törvény azon rendelkezéseit, melyek az egyházközségek követeléseinek tárgyában intézkednek, minden presbitériumnak ismerni kell, de maga iránti kötelessége minden lelkésznek és tanítónak tudni azt, hogy a törvény szerint mihez van joga, ha adós s mi a kötelessége. Ez okból a törvény s végrehajtási utasítás idevontkozó intézkedéseit rövidre fogva ismertetni célszerűnek tartom.

A törvény s a végrehajtási utasítás alapján teljes bizottsággal állithatom, hogy az egyházközségek s az iskolák bármely természetű követeléseit teljes egészükben, tehát nemcsak a tőke követelés, hanem a kamatok s ha merültek fel, a költségek is mentesek a rendezés alul, azokat tehát az adósok teljes összegükben a kikötött kamat felszámítása mellett kötelesek megfizetni.

A törvény iskolaszékek követeléseiről beszél. Én ezalatt a megjelölés alatt az iskolák követeléseit értem s mivel felekezeti iskoláink egyházi intézmények, szerintem követeléseiket is mint az egyházközség követeléseit kell tekinteni, ezek tehát mint iskolai célt szolgáló egyházközségi követelések mentesek a rendezés alul.

Ott, ahol az iskoláknak [közép iskola, főiskolák, kollégiumok] esetleg jogi személyisége volna, lehet szó az iskola nevében való érvényesítéséről, véleményem az, hogy az ilyen iskolák követeléseit is mentesek a rendezés alul, mert hiszen annak elbírálásánál, hogy a követelés iskolai követelés e nem az a lényeg, hogy az iskolát iskolaszék vagy más elnevezésű szerv vezeti, hanem az, hogy maga a követelés az iskolát illeti-e meg?

Ezek előrebocsátása után meg kell ismernünk, mi a teendő az egyházi és iskolai követelések biztosítása és behajtása tárgyában, figyelemmel a conversiós törvény rendelkezéseire?

A törvény 5 § a elrendeli, hogy bármiféle hitelező köteles követelését bejelenteni az illetékes járásbirósághoz, ha adósának 20 hold vagy annál kisebb területű mezőgazdasági művelés alatt álló ingatlana van.

A végrehajtási utasítás 5. §-ának 1. ső bekezdése s 6. §-ának 8. bekezdése azt rendeli, hogy a conversió alá nem eső követeléssel rendelkező hitelező, ha adósának 20 hold vagy annál kisebb kiterjedésű mezei gazdálkodás alá eső ingatlana van, köteles 1932. év július hó 19-ig követelését az adós lakása szerint illetékes járásbiróságnál bejelenteni. Bejelentésében felüntetni köteles az adós vezeték és keresztnévét, lakását a követelés összegét felszámítva a tőkét, kamatot s költségeket, megjelölve a követelés jogcímét s azokat a fedezeteket, amelyeket kapott, ha követelés zálogjoggal van biztosítva az elterhelt ingatlan fekvését vagyis azt a községet, amelyben az ingatlan fekszik s az ingatlan telekkönyvi és helyrajzi számát.

A törvény 51. § 9. bekezdése pedig azt rendeli, hogy „a bíróság a szanálási határozat meghozatalakor számba veszi a leszállításnak alá nem vetett követeléseknek a mennyiségét s megfizetésüket belefoglalja az évi törlesztési részletbe a szanálási terv első 5 évében.”

A törvény s végrehajtási utasítás ismertetett rendelkezéseit nem lehet másként érteni csak úgy, hogy a rendezés alul kivett összes egyházi és iskolai követeléseket, ha az adós falusi földműves vagy mezőgazdasági ingatlan tulajdonosa s földje 20 hold vagy annál kisebb kiterjedésű, be kell jelenteni azért, mert az ilyen követelések tekintetében a rendezést kimondó határozat kötelezni fogja az adóst, hogy 5 év alatt 5 egyenlő részletben fizesse meg ilyen természetű tartozását. Szükség van a törvénynek erre az intézkedésére azért, mert különben az adósnak a vagyona a többi rendezés alá kerülő tartozásai fedezetéül köttetvén le, nem maradna fedezet ezekre a rendezés alul kivett követelésekre s egészen hiábavaló volna a követeléseket mentesíteni a rendezés alul, ha a fedezet elvonatnék, míg így 5 év alatt 5 egyenlő részletben az egyházak s iskolák követeléseiket kamatokkal együtt megkapják.

Kerületünk elnöksége bizonynal gondoskodni fog arról, hogy az egyházközségek részére a bejelentéshez szükséges nyomtatványok elkészüljenek s kellő időben az egyházközségek rendelkezésére álljanak, helyes, ha addig a presbitériumok egyéb olyan okmányok s adatok beszerzését eszközlik, amelyek a bejelentéshez csatolandók, illetve amiket a bejelentés elkészítésénél okvetlenül ismerni kell.

Attérek most már annak a kérdésnek az ismertetésére, vajjon a lelkészek és tanítók tartozásai a mezőgazdasági tartozások rendezéséről szóló törvény intézkedései alá esnek?

A törvény 1. és 2. §-a bármely falusi birtokok és mezőgazdasági művelésre szánt területek *tulajdonosai* tartozásai rendezéséről intézkedik, ha a 2. szakaszban megjelölt földek tulajdonosai részes gazdálkodással, saját kezelésben vagy mással társulva művelik földjüket.

A törvény 3. §-a a földművesek adósságait rendeli convertálni.

A törvény idézett szakaszaiból az állapítható meg, hogy csak a föld tulajdonosának van joga a törvény kedvezményét igénybe venni, ha a föld tulajdonosa földműves s ha a földjét maga műveli a fentebb megjelölt módon.

Argetoianu pénzügyminiszter ur kijelentései szerint az agrár törvény mezőgazdáknak tekintette a lelkészeket és tanítókat; a lelkészek és tanítók mezőgazdák s mivel a törvény csak a mezőgazdákat akarja segíteni, a lelkészek és tanítók is igénybevehetik ezt a segítséget, mert az, hogy tulajdonosa valaki a mezőgazdasági ingatlanok, csak critérium, de nem egyedül ügydöntő tény.

Ezzel szemben Vasilescu Valjeanu előadó ur szerint csak a föld tulajdonosának van joga a rendezést igénybe venni, nincs erre joga a haszonbérlőnek és senkinek, aki más földjét műveli, használja, *bármi címen áll is fenn ez a helyzet.* Ez alul az általános elv alul a törvény kivételt tesz, a kivételt felsorolja, tehát csak az ott megjelölt nem tulajdonosok vehetik igénybe a rendezés kedvezményét, ezek pedig: haszonélvezeti joggal bíró szülők, jogképtelenek képviselői, kolonisták, besajátítottak.

A végrehajtási utasítás a lelkészek és tanítókra külön intézkedést nem tartalmaz.

A törvény rendelkezéseit s a pénzügyminiszter ur és Vasilescu Valjeanu ur véleményét mérlegelve, nekem az a véleményem, hogy a falusi lelkészek és tanítók, ha tulajdonukat képező falusi birtok vagy mezőgazdasági művelés alá eső ingatlan, igénybe vehetik a mezőgazdasági adósságok rendezéséről szóló törvény kedvezményeit, mert a foglalkozásukkal vele jár a javadalmukat képező földek művelése, ez a foglalkozás főfoglalkozásuknak tekintendő.

Azok a lelkészek és tanítók azonban, akiknek nincs földjük, akik tehát csak a javadalmukat képező földeket művelik, nem vehetik igénybe a törvény kedvezményét, mivel a föld amelyen gazdálkodást folytatnak, nem tulajdonuk.

A lelkészek és tanító urak, véleményem szerint helyesen járnak el, ha tartozásaikat mint rendezés alá eső tartozásukat

bejelentik, mert nincs kizárva a fenti ellentétes vélemények következtében egy olyan judikatura kialakulása, amely azoknak a lelkészeknek és tanítóknak a tartozásait is rendezni engedi, akik csak javadalmas földjeiket művelik.

A bejelentéseket a lelkészek és tanítók lakóhelye szerint illetékes járásbirósághoz intézve kell megtenni. Azok bélyegmentesek.

Meg kell még említenem, hogy rendezés tárgyai mindazok a követelések, amelyek 1932 április 19. napja előtt keletkeztek.

Dr Harcsár Géza.

Egyházkerületi közgyűlés.

Nehéz időben, súlyos gondok között gyűltek össze egyházkerületünk közgyűlésének alkotó tagjai a szokásos tavaszi, illetve évi közgyűlésre, melyet május 25. és 26. napjain tartottunk meg. A saját egyéni, gyülekezeti, kerületi, sőt egyetemes egyházunk sorsa felőli gondok, a jövő miatti aggodalmak s a felelősség érzése ott ült mindenkinek a lelkén. Egy vigasztaló és különösen fölemelő jelenség volt az egész közgyűlésen: az egyértelem, a lelkes egyetértés, nemcsak a cél, hanem szinte kivétel nélkül a kivitel és az eszközök tekintetében is.

A XC. zsoltár eléneklése és Püspökünk áhítatos szép imádsága után dr Thúry Kálmán főgondnok — lapunk vezetőhelyén közölt nagykonceptióju, erőteljes beszédével nyitotta meg a gyűlést, mely hódoló táviratot küldött az uralkodónak. A különböző jelentések során tudomásul vette dr Szabolcska László és Gönczy Sándor esperesek és Bálint Miklós emgondnok, valamint dr Soós István ker. vil. főjegyző, Ottmayer Gyula tanítóképviselő, dr Ajtay Nagy Gábor világi rendes, dr Gulácsy Sándor világi póttag és Barta István tanítói rendes zsinati taggá választását és a megürült helyekre az új választást elrendelte.

Nagy megütközést váltott ki a kultuszminisztérium értesítése, hogy azoknak a s. lelkészeknek, kik 1921. óta magyar érettségivel mentek theológiára, nem folyósítja államsegélyeiket. A közgyűlés felkérte az elnökséget, hogy mindent tegyen meg e rendelet visszavonására.

A hatalmas, mindenre kiterjedő s az egész kerület képét hiven megrajzoló püspöki jelentéssel kapcsolatban elhatározta a közgyűlés, hogy a kerület törvényhozásilag megerősítése érdekében, mely sok ígéret dacára is még mindig csak ígéret maradt.

magához az uralkodóhoz fordul az erre megválasztott küldöttsége által. — Az istentiszteletekre vonatkozó püspöki jelentésből kifolyólag a vasárnap délutáni kátémagyarázatot és a kétköznap i istentiszteletet minden esetben megtartani szigoruan elrendeltetett.

Ugyancsak a püspöki jelentés során került tárgyalás alá a tanítói fizetések megállapítására. Erre nézve a közgyűlés az egyházi törvényt vette alapul, mely szerint az alapfizetés 1000 kor. és öt 100 kor. ötödéves korpótlék, Valutáris kulcs gyanánt 24-et állapított meg és így az alapfizetés 24,000 L. és 2400 L. a korpótlék. A természetbeni járandóságok pedig évenként értékelteknek.

A pénzügyi bizottság jelentései között szomoruan hallottuk, hogy a Baldácsy-alap ránk eső része (18,28 % a) melyhez csak tíz év múlva jutottunk hozzá, alig tesz ki többet 700 pengőnél, úgy hogy csak mintegy 14,000 L. kerül kiosztásra segélyül az özvegyek és árvák között, ami 50 %-os redukción jelent. — A tanulmányi segélyt és a kulturtaxát 50 % -ra szállította le, de ezzel szemben kimondta, hogy a jövőben senkit sem segélyez, aki ezután lép lelkészi, tanári, vagy tanítói pályára. A zsinattartás költségét 1 L. ban a jövő évre is beállította. — A költségvetést az előző évihez képest nagymérvű redukálással állapította meg.

A megvalósulás stádiumába került a Kálvin-nyomda ügye. A közgyűlés felhatalmazta a pénzügyi-bizottságot, hogy a nyomda jelenlegi aktívájának és passzívájának és egész berendezésének felértékelése után a kibocsátandó részvénytőke 34 %-ig részvényeket jegyeztesse az iratterjesztési és sajtó-alap terhére.

Nagyon komoly és az egész tárgysorozatban legélénkebb vitát váltott ki a nyugdíjintézet ügye. Az évi nyugdíjjarulék a lelkészi államsegélyek 13 %-a, a nyugdíjak pedig 30 % -al csökkentetnek, Ezidő szerint senki sem nyugdíjaztatott, hanem e helyett a nyugdíjat kérő négy lelkésznek havi 1000 Lei káplántartási segélyt ad az intézet.

A bánáti egyházmegye német hangzásu nevét a magyarosabb bánási ra változtatta.

A tanügyi-bizottság előterjesztései során megválasztotta a közgyűlés a különböző bizottsági tagokat és felhatalmazta a bizottságot, hogy elemi iskoláinknak esetleg saját kiadásu könyvekkel való ellátásáról gondoskodják. Eldöntötte a nagyszalontai tanítók régen huzódó fizetési vitáját, amennyiben a multa nézve

46.000 Leiben állapította meg fizetésüket. A szatmári főgimnáziumot a gyülekezetek támogatásába ajánlotta olyképen, hogy az ünnep másodnapi perselypénzeket küldjék be a szegény tanulók segélyezésére.

A liturgia tárgyában a magyarországi zsinat által megállapított liturgiát ajánlja némi módosítással a zsinatnak.

A belmissziói bizottság javaslatai alapján két fontos határozatot hozott a közgyűlés. Elfogadta a Reform. Férfiak Szövetségének alapszabályát és elrendelte a szövetségek megalakítását és elhatározta a belm. utazó titkári állás megszervezését. — A külmissziói ügy rendezését a zsinat elé terjesztette, az egyházfegyelem bevezetését is még a törvény meghozatala előtt szabályrendeleti uton a zsinattól kérte.

A nagyszámu díjlevél és különösen feltűnően sok kölcsön ügy nyert még elintézést

A közgyűlés előtt való nap a bizottságok ülészetek, első nap délután bírósági gyűlés volt, melynek végével a közgyűlés folyt tovább de így is a komoly előkészítés és a reggeltől késő estig tartott folytonos tárgyalás mellett is csak másnap délfelé sikerült végére érni a 115 pontból álló tárgysorozatnak.

A közgyűlést Püspökünk bensőséges hálaadó imádsága és záró szava fejezte be.

Kivágott fiatal cédrusfa.

Maturandus ifju Balogh Ferenc temetésén elmondotta Boruzs Lajos.

A tavasz tündéri tündöklésébe komor felhők hoztak borulatot, a pünköszt tüzes lángolása felett fekete holló lebbentette szárnyát: a csillogás kihunytt, a tüzes ragyogás éjszaka fekete lepelébe burkolózott. A szörnyü hír kiszállt a jéghideggé lett fészekből s völgyek és halmok, paróchiák és házak felett el vijjogta megdöbbentő üzenetét: Balogh Ferike meghalt...

A fejünkhöz kaptunk, a fülünket befogtuk: nem igaz, ne rémits! És elindultunk bizonyosságért és ime a koporsó lezárt ajkával némán bizonyít: igaz, megcáfolhatatlanul és visszavonhatatlanul! A zsarnok úr: a halál, elragadta drága zsákmányát, akit régóta szemelgetett s egyszer csak nagyhirtelen tört rá, mint rabló várúr a mit sem sejtő utasra.

Te fekete sereg, akik itt vagytok a mennyország arany kapujánál, mit hoztatok és vajjon mit akartok?! Pogány pallossal, nehéz gerellyel kaput ostromolni, rést ütni rajta legalább is,

hogy betekintsetek és kérdőre vonjátok a Nagyurat: miért tetted, miért?

Óh, de hiszen ez a fekete ruházat kálvinista papok fekete palástja, hosszan sorakoznak... még a nőkre is ez borul védelmező, oltalmazó gyanánt, a kezek imára vannak kulcsolva, a szemekből csöndes könnyek szivárognak; nem, nem viaskodni jöttünk, hanem bucsuzkodni a messzi utra indult kedves fiutól...

*

Huszonkét esztendő s már itthagysz bennünket! Mit láttunk eddig belőled? A pöttömnyi gyermeket, a csöndest, szófogadót, a mindig jót, aki édesanyja szoknyája mellől nagy, komoly szemekkel figyel édesapját, amint felövezi az ősök palástját és megy a szent szolgálatra... A boldog kis fiut, aki szép utazások után ragyogó szemekkel nézi a nagy-nagy iskolát, amelynek egyik termében hosszú évtizedeken át tanított az ő európai hírű nagyapja, a tudós professzor, majd fűrgelábakkal futkároz a réten s szed pipacsot a másik palástos nagyapától maradt örökségen. Láttuk a nyulánkodó kis diákot, aki nehéz tudományok könyvei fölött görnyedve készült az élet porondjára s a jól végzett munka melengető boldogságával élvezte a szülői szeretet simogatását a vakációkon. S lett a kis diákból nagy diák, magasra nőtt fiatal cédrus, ki kezdte méregetni a lehetőségeket, számot vetni a jövővel, álmodozni az életelrendezés nagy problémáiról. Az öntudatos komoly ifju szép tervezgetéseivel szánta magát az elődök szent mesgyéjére, mikor rádöbrent a mai ifju magyarok sorstragédiája...

Láttuk, láttuk a szép, tiszta homlokokon a gond borulatát, a nagy, aranybarna szemekben a fényes lélek megrebbenését, de az erős akarat kisugárzását is, mely egy becsületes és ártatlan lélek szent reménységét hintette maga köré, hogy a hiven végzett munka, fölemelt fejű igazság és egy jövőt kérő ifjuság győzedelmeskedni fog.

És azután — láttuk a megsápadt orcákat, melyre a láz csókolt könnyü pirosságot. Olyan voltál így, mint egy nyilni kezdő szép rózsabimbó, amelyet még nem érintett kéz, nem zilálta meg forró szél... és mégis remegett érted a szívünk! Láttunk az utolsó percig reménykedve, tervezgetve, várva ki-melegedő tavasz édes hevítését, majd a nyár termelő forróságát. Óh, hiszen Te még az életnek csak hideg, olykor megborzongató tavaszát élted, Teneked még nem nyiltak piros virágok! Szépen, fehérén éltél, mint mezők lilioma!

Hát bucsuzzunk el Ferikém, többet nem látunk életedből.

Édes fiam! „Anyámé“ az Isten áldjon meg! Mit tudna mondani Neked még az Édesanyád?! Elvitted a hangját, a szavait, a kezének simogatását, a nap fényét, az éjszaka pihentető álmát, mindent, ami az életben még szép és jó volt. Óh, bár lehetne, hogy az édesanya ne csak egyszer adjon életet a gyermekének, hanem adhassa oda a magáét újra. Óh, akkor Te élnél fiacskám. De nem lehet, nem lehet! Óh, amig lehetett, odaadott mindent az édesanyád, amit csak anya adhat az életben gyermekének. A jó Isten legyen Veled Ferikém!

Fiam! én egyetlen fiam! kire mindig úgy néztem, mint életem folytatójára, öregségem büszke öröme, még egy ölelés Edesapádtól! De nagy boldogság volt látni Téged s a jövőre gondolni, álmodozni csöndes öregségről, áldott békés évekről fiam s unokáim körében. Másként határozottatott odafent. Én szégyen, alázatos szolgája az Urnak meghajtom fejemet s megcsókolom a kezét, mely olyan nagy sebet ütött apai szivemen.

Testvér! édes kis Öcsém! hát így kellett, a fiu itthagyhatta gyöngé nővérét?! Oh, csak még egyszer szolgálhatnék Neked, csak még egyszer csókolhatnálak meg Isten Veled Isten velünk édes kis Öcsém!

Jó kis unokaöcs! Te kedves gyermek, könnyes a szemünk s úgy fáj a szívünk! Akit annyiszor dédelgettünk, akit úgy szeretünk, akire úgy néztünk, mint az ősi törzs egyenes, sudár ágára, oly nehéz ez az utolsó Istenhözad!

Kedves Ferike! im itt van mindenki, aki szeretett, aki ismert. Egy-egy szál virág, egy-egy könny a szemben, egy-egy sóhajlás: így bocsátunk el. S a zilahi Kollegiumban: volt tanáraid és szerte mindenütt: ifju barátaid hied hallatára mellükre ejtik gyásztól megnehezült fejüket s kinyújtják kezüket egy utolsó kézszerítésre!

*

Bucsuzunk, bucsuzunk és könnyes szemekkel nem látjuk és saját szavainktól nem halljuk, hogy még van itt valaki, aki szól. Figyeljete! Étheri magaslatokból jön a hang, a szivek antennája fogja fel: Én Ur Atyátok vagyok, ki „öök és elevenitek, sebet ütök és gyógyítok“. „Vajjon elfelejtkeztek-e az anya az ő gyermekeiről, ha ő elfelejtkezik is, de én el nem felejtkezem tirólatok“. „Mit féltek óh kicsinyhitűek?“ „A gyermek nem halt meg, hanem csak aluszik.“ „Feltámad a ti fiatok.“ Hiszen mi tudjuk, hogy a mi Megváltónk él és a mi poraink felett megáll, „És kijönnek, akik a jót csélekedték az élet feltámadására.“

Mint ahogy „Krisztus feltámadott a halottak közül, zsengejük lőn azoknak, akik elaludtak“.

Halljátok ezeket a hangokat ti szülők, te testvér! Nem halt meg a ti fiatok! Bizony nem halt meg, hanem örökké él. Él itt a földön a Ti emléketekben, él a mosolya, a mozgása, a szelid pillantása, a kedves hangja. Ugyan elhagy-é benneteket, amíg csak lélegzeni, gondolkozni tudtok? Egy zsebkeendő, egy könyv, amit kezébe fogott, egy szék, amelyen ült, az óra, amelyen az idő múlását figyelte, a padló, mely megcsikordult léptei alatt. Óh minden, minden az ő életéről beszél Nektek. És él az örökkévalóságban, ahol az ártatlanok Isten látásában gyönyörködnek s ahová — hitünk szerint — egykor mi is eljutunk és boldogan látjuk viszont szeretteinket, akik előttünk mentek el.

Óh, szakadjon fel lelketekről Ti szomorodott szülők, testvér, nagybátyák, nagynénék, unokatestvérek, rokonok az a sötét felleg s szálljon fejetek fölé a pünkösti Lélek a szelid emlékezés Isten akaratán való megnyugvás kettős lángjában és így sutto-gjátok el: „Az Úr adta, az Úr vette el is, áldott legyen az Ő szent neve.“ Ámen.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

IIj. Balogh Ferenc fiatal életének 22-ik évében május hó 16 án rövid szenvedés után elhunyt. A szelidlelkű és nagy reményekre jogosító ifjuban Balogh Ferenc margittai lelkészünk és családja életük reményét és mindhalálig hűséges szerető gyermeküket vesztették el az Úr akaratából. „Az Úr adta, az Úr vette el, áldott legyen az Úrnak neve“. (Job 1. 21)

HIREK

Lelkészmeghívás. A Nagy Zoltán Erdőhegyre történt megválasztásával megüresedett belényesujlaki lelkészi állásra Liszkay Kálmán borosjenői h. lelkészt hívta meg a gyülekezet, kit az esperes megbízásából Jakab Viktor belényesi lelkész iktatott be állásába. — Liszkay Kálmán utóda Borosjenőben Csép Gergely parajdi s. lelkész lett. Isten áldása le-

gyen az Úr szolgáin és a gyülekezeteken.

Csereajánlat. A bányási egyházmegyéből cserélni óhajt lelkészi állást lehetőleg hegyvidéki paróchiával oly lelkész, kinek fizetése 32 hold bányási föld évi hozama két vagon termény. Párber cca 25 q buza és tengeri vegyesen, 4 méter fa. Lelkész által vásá-

rott fa hivek által leszállítva az erdőből. Készpénz 4000 lei. Stóla. Vasut állomás 2 kilo méterre. Posta helyben. Ajánlatokat kér a lap szerkesztő ségébe küldeni „Csereajánlat -u-“ címen

Csereajánlat. Királyhágó-mellékén 1800 lelket számláló egyházközség lelkésze cserélni óhajt. A község járási székhely, a Nagyvárad—kolozsvári vasutvonal mentén fekszik Nagyváradtól 19 km. távolságra, rendes autóbusz járatokkal, Fizetés: 1. Gyönyörű, modern lakás. 2. 15 katasztr. hold föld. 3. 36 q buza értéke az egyház pénztárából. 4. 48 méter fa. 5. 490 liter bor. 6. 4900 lei készpénz. 7. Temetői

fű hasznóértéke. 8. 40 drb. takarékpénztári részvény kamatja. 9. Legelőjogok. A községnek rendes hetivására van. Biharmegyének egyik legforgalmasabb mezővárosa. Megkeresések „Csereajánlat g” c. Kovács József felelősszerkesztő urhoz intézendők.

Társszerkesztők; Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

P. J. K—g. Szives türelmet kérem. Tévedésben vagy, mert nálam nincs s. lelkészi üresedés.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

1775—1932. sz. Közigazgatási. KÖRRENDELET. *Valamennyi nt. lelkész hivatalnak.* Biharvármegye egészségügyi és népjóléti hivatala, hivatkozással a temesvári egészségügyi és népjóléti inspektorátus ez évi február 27-én 1364. sz. alatt kelt rendeletére, Biharvármegye valamennyi főszolgabirájához, vármegyei főorvosához és községi [városi] előljáróságához körrendeletet intézett, melyben a temetkezésekre vonatkozó bizonyos tiltó rendelkezéseket közöl. Nevezetesen: tilos a temetkezés a templomok udvarán vagy kertjében, továbbá kutak közelébe 200 méter távolságon belül, ugyszintén tilos a holttestek kihantolása a temetés idejétől számított 7 év eltelté előtt. Minthogy azonban ezek a temetkezési szabályrendeletek eddigelé nem voltak büntető szakcióval ellátva, a Munkaügyi, Egészségügyi és Népjóléti Minisztérium ez évi február 22-én 10819. sz. alatt elrendelte, hogy a fentebbi szabályrendelet ellen elkövetett minden kihágás esetén azt az illetékes egészségügyi hatóság jegyzőkönyvileg konstatálja s a jegyzőkönyv a vármegyei főorvos útján az illetékes törvényszék ügyészségéhez tétessék át a büntető törvénykönyv 284 cikkében megállapított büntetés kiszabása céljából.

Kivételes esetekben templomudvarokba [templomkertekbe] vagy kutak mellé 200 méteren belül való temetkezésre, valamint

siroknak 7 évi határidőn belül való megnyitására a fentemlített minisztérium adhat engedélyt az illetékes egészségügyi hatóságok indokolt javaslata alapján. Biharvármegye egészségügyi és népjóléti hivatala az itt kivonatolt körrendeletét hozzám is megküldötte s kérte megfelelő intézkedésemet. Minthogy pedig az abban foglalt rendelkezések mint a munka és egészségügyi és népjóléti minisztérium általános rendeletén alapulnak, illetőleg ennek csupán a továbbítását képezik, nyilvánvaló, hogy azok egyházkerületünknek bármely vármegyében fekvő lelkészi hivatalát egyformán érdeklik. Méltóztassanak tehát a fentieket az összes nt. lelkész urak tudomásul venni s azokhoz alkalmazkodni. Oradea—Nagyvárad 1932 május 27. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k. püspök.

Tanügyi: 2182—1932 II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskola hatóságának.* A minisztérium 66642—1932. sz. rendelete értelmében az elemi iskolákban a tanítás május 31-én befejezendő. A június 1—10. terjedő idő általános ismételésekre, az ismeretek praktikus alkalmazására, kirándulásokra, gyárak, műhelyek, gazdasági üzemek stb. meglátogatására s más effélékre használandó fel. Vizsgálatok elemi iskoláinkban nincsenek. Ahol a 63.604—1932 sz. miniszteri rendeletre hivatkozva az állami hatóságok azt követelik, hogy iskoláink növendékei állami kiküldött jelenlétében vizsgálatot tegyenek, ez elől a követelés elől mindaddig ki kell térni, míg a püspöki hivatal erre vonatkozó rendelkezést ki nem ad, miután a vonatkozó miniszteri rendelet helyes értelmezése tárgyában a minisztériumtól kértünk felvilágosítást. A VII. oszt. után következő abszolváló vizsgát, miután intézkedéseket az idő rövidege miatt nem teherünk, tartsák meg iskoláink mindenütt a eddigi szokás szerint, azonban a vizsgálat lefolyásáról a statisztikai iven kérendő jelentést különös gonddal töltsék ki. Oradea—Nagyvárad, 1932. május 27. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

No. 2266—1932. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságának.* 2182—1932. sz. körrendeletem 3. pontja kiegészítéséül közlöm, hogy a minisztérium a félreértésekre alkalmat adó rendeletet 66486—1932. sz. a. hitelesen magyarázta és annak 4. pontjában a következőket mondja: *Şcoalele a căror situaţiune n'a putut fi rezolvită în vreun fel până în prezent, vor beneficia şi anul acesta de drepturile avute, dacă s'au conformat la timp art. 107. al. 1. din L. I. P.* azaz: Azok az iskolák, amelyek helyzetét bármely módon mostanáig nem lehetett megoldani, ebben az évben is élvezni fogják előbb birt. jogaikat, ha idejében alkalmazkodtak a magánoktatási törvény 107. fejt. 1. bekezdéséhez. Miután iskoláink ebbe a kategóriába tartoznak, a miniszter felvilágosító rendelete értelmében kétségtelen, hogy

iskoláink semmiféle vizsgálatot (examen) nem tartanak az abszolváló vizsgán kívül s ennek következtében sem vizsgáztató bizottságot sem vizsgáztató elnököt elfogadni nem kötelesek. Ellenben kötelesek az igazolt miniszteri kiküldöttek [inspectorok, revizorok stb] iskolalátogatását az évváró munkálatok közben is fogadni ép úgy mint az évközbeni látogatások alkalmával. Oradea—Nagyvárad, 1932. május 31. Atyafiságos szeretettel: A püspök távollétében, helyette, Csernák Béla, s. k. e. ker. főjegyző.

2341—1932-III. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. lelkészi hivatalnak.* Felhívom mindazon egyházközségek Nt. lelkészeit és Presbitériumait, akik az egyházközségeik ingatlanai után az 1932. évi tűzbiztosítási díjakat be nem fizették, hogy ezen kötelezettségeiknek soron kívül tegyenek eleget, az évi díjat a püspöki hivatalba azonnal küldjék be, mert a szerződés értelmében a befizetési határidő már ötödik hónapja, hogy elmúlt és a Biztosító Társaság e hó folyamán az összes tűzdíjak kiegyenlítéséhez ragaszkodik. Amennyiben ennek ellenére sem fizetné be valamely egyházközség a tűzdíjat, úgy az esetleges tűzkárokért, illetve a Biztosító Társaságnak ezen kötelezettségeiket nem teljesített egyházközségekkel szembeni magatartását illetően hivatalomról minden felelősséget elhárítok Oradea—Nagyvárad, 1932. június 2. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k. püspök.

A Református Hrvaházi Képes Naptár 1933-i évfolyamában közlendő elbeszélésekre pályázatot hirdetnek. Az elbeszélések 3—4 nyomtatott oldalra terjedhetnek. A bíráló bizottság által elfogadott munka legfeljebb 600 Lei jutalomban részesül. A pályamunkák alólirotthoz küldendők 1932. július 20 ig. Nagyvárad, 1932 május 27. Csernák Béla egyh.-ker főjegyző.

Pályázati hirdetemény. A nagyváradai Református Leánygimnázium Igazgatótanácsa az 1932—33-ik iskolai évre pályázatot hirdet egy román, latin, francia nyelv és egy mennyiségtan, természetrajz, francia nyelv tanszékre. Pályázhatnak református vallásu tanárnők akiknek fenti tantárgyakból képesítő vizsgálatuk [examen de capacitate] van. A megválasztottak kötelesek az egyházi hatóság által megállapított heti óraszámiban tanítani az egyházi hatóság által megszabott fizetési feltételek mellett. A pályázati kérvények június hó 20 ig adandók be a nagyváradai református leánygimnázium igazgatótanácsához. Oradea—Nagyvárad, 1932. május hó 28. *Az Igazgatótanács Elnöksége.*

Pályázati hirdetés. A satu-marei [szatmári] ref Felsőkereskedelmi Leányiskola igazgatósága pályázatot hirdet két könyvtel levelezés szakos tanár állásra. Csak olyanok pályázhatnak, akik legalább licența vizsgával rendelkeznek. Előnyben részesül az a pályázó, aki a román és német nyelvet tökéletesen bírja. Javadalmazás: az Egyházkerület által megállapított helyettes tanári fizetés. Pályázati határidő: a hirdetés megjelenésétől számított két hét. **I g a z g a t ó s á g.**

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Loco,
Calea Victoriei [Kolozsvári u.] 61.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadhatók.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Flók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik hetibetét gyűjtéssel. *Le-
számítól váltókat. Folyósít* jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a triestli „Adria”
biztosító-társaságot.**

Középiskolába vagy szakiskolába

beiratkozó IV. elemi osztályba járó gyermekek számára, a
magánoktatási törvény 68. fejezetének teljesen megfelelő

román-magyar szövegű

ADEVERINTÁ-IGAZOLVÁNY

Darabonként
3 Lei
áron kapható.

A pénz előzetes beküldése esetén frankó szállítás.

Iskolai nyomtatványokból nagy raktár

Béres Károly könyvkereskedése

Oradea—Nagyvárad, str. A. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon
6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ör-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizelési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

„Nem erővel, sem hatalommal...”

Ifjusági konferencián

Valami tizennyolc esztendő repült el azóta, hogy Babilon hős legyőzője, a diadalmas Cyrus Izrael népét szabadon bocsátotta és megengedte nekik, hogy hazatérjenek.

Lobogó hazafiúi érzéssel, szent elhatározásokkal érkeztek vissza Jeruzsálembe. Egyetlenegy nagy vágy hevítette őket, ujjáépíteni a szent város falait, otthonaikat, legelső sorban pedig a Jehova templomát. Akkor lesz csak képes újra Izrael arra, hogy dicsőséges feladatát a világ népei között tovább folytassa, világitó lámpása legyen a sötétben tapogató nemzeteknek.

Ezzel a grandiózusan nagy céllal szemeik előtt, nagy lelkesedéssel rakták le Jehova hajlékának alapköveit...

És azóta tizennyolc év múlt el... a Jehova hajléka még sincs felépítve... Sőt az egész Jeruzsálem romokban hever még.

Vajjon mi lehet e lesújtó kudarcnak az előidéző oka?!...

Mi bénította meg ennek a lobogóan lelkes népnek az erejét?!...

Ugyanazok az infernális erők, amik alattomban ma is ott működnek az emberek lelkében. Ezek: 1., a minden nemesebb érzést porbatipró *anyagimádás*; ennek nyomában; 2., az irtóztató *anyagi leromlás* és 3., ennek kérlelhetetlen következménye: a rettenetes *nyomor és kétségbeesés*.

A régi dicsőség elhalványodott. A szent lelkesedés kihűlt. Szegény, erőtelen, halálravált lett a nép.

Nincsen ennél szivettépőbb sors!

Ragyogóan fényes kulturát teremtettek valaha a mórok dél Spanyolországban. Lánglelkük dicső maradványai előtt ámulva áll meg ma is a világ. És utódaik a marokkói nomád szaracénok, milyen rideg egykedvűséggel tekintenek fel őseik remekműveire.

Lesülyedtek a félbaromi sorba. Végelpusztulás, végelkárhozás biztos lejtője ez!

Tökéletesen ilyenféle sors függ a mi fejünk felett is ma. Tizenhárom esztendővel ezelőtt hazajöttek a népek egy szörnyüségessé világfelfordulás gyehennájából. Nagy elhatározásokkal jöttek onnan haza Európa kulturnemzetei. Egyetlen nagy szándék acélozta meg izmaikat: újjáépíteni a romokba dőlt világot. Rajzoltak a lelkekben a szebbnél-szebb tervek.

És ma mégis csak ott vagyunk, ahol Izráel népe volt a babiloni fogság után. Az anyagimádás szivtelen démona lábbal tiport minden szent ajándékot. Bűnök mérges dudvait burjánzottatta fel a lelkekben helyette. Ezért elkövetkezett az anyagi leromlás. Logikai elkerülhetetlenséggel jött erre a munkanélküliség, a sáppadtképű nyomor és kétségbeesés.

Végső elkeseredéssel néz a ma embere a sötét jövőbe... Mi van ott megírva vajjon a számára?... Végelpusztulás?... Nem!

A reménytelen vak sötétségben égi fény lobban fel Izráel előtt. Prófétát támaszt nékiek Isten, aki új erőfeszítésre biztatja őket az Úrnak nevében.

Zakariás csodás víziót mond el nekik. Elragadtatásában hétkaru aranyos gyertyatartót látott. Olyat, aminő a szent helyen vagyon. Ahelyett azonban, hogy a szolgálattévő pap keze táplálta volna azt, közös nagy tartályból maguk látták el olajjal magukat. Ezt a közös nagy tartályt ismét két élő olajfa táplálta, amik a templom jobb és bal oldalán álltak.

Aminő elengedhetetlen tápláló forrása az a két olajfa a gyertyatartóknak, olyan éltető forrása Istennek lelke népe számára, hogy messze világítson és tanubizonyságot tegyen róla a nagy világ előtt.

Ez a szent vízió Isten izenete. Izráel népe azt lelkébe fogadta és Isten megáldotta érte. Kijelentésének szent edényévé lett.

Izrael a babiloni fogság után megszűnt politikai ország lenni. Függetlenségét, önálló nemzeti létét elveszítette. Sohasem is szerezte vissza többet. Örökös kisebbségi sorsban élő nép lett azután. Mi adott hát mégis olyan kiválóan ragyogó helyet ennek a népnek a világtörténelmében, hogy tulragyogták parancsoló uraikat is?! — Mi magyarázza meg azt a mély benyomást, amit ők a világtörténelemre gyakoroltak volt?!

Mély vallásosságuk, kiválasztottságuk!

„Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkem által, ezt mondja a Seregeknek Ura.“ [Zakariás 4. 6]

Minékünk is anyaszentegyházunk támogatásában, építésében, felvirágoztatásában kell összpontosítanunk lelki erőnket a mi mostani kisebbségi sorsunkban. Mint színes kagylóhéj, az hadd oltalmazza legszentebb ideáink drága gyöngyszemeit. Nekünk is világítanunk kell hatványozott hithűséggel, komoly istenfélelemmel. Oly mély tisztelettel kell illetnünk Istennek dolgait, mint Izráel fiai tették, akik sohasem léptek rá eldobott papirdarabkára, nehogy véletlenül Istennek a neve legyen arra írva és netalántán lábbal taposnák azt.

Ez az egyetlenegy istenrendelte ut áll ma a kisebbségi sorsban élő magyar kálvinista ifjuság előtt... A másik a szaracénok sorsa... Harmadik meg nincsen.

Bokor Sándor.

Püspöki látogatás az érmelléki egyházmegyében.

Május 30—június 5 ig terjedő időben hivatalos látogató körutat tett Püspök Urunk, ezuttal az érmelléki egyházmegye 8 egyházában, ugymint: Asszonyvására, Apátkeresztur, Érábrány, Bogyoszló, Ottomány, Értarcsa, Gálospetri és Érsemjén egyházközségekben. A körutba pihenő állomásként be volt kapcsolva még Margitta és Érmihályfalva is. Margittán a Püspököt Kozma Lajos alezredes egyházmegyei tanácsbíró és Horváth Mihály buzgó egyháztagok látták vendégül uri, magyaros vendégszeretettel, Érmihályfalván pedig Végh József, az érmelléki egyházmegyének mindenkitől szeretett esperese.

Mint mindig, valahányszor ilyen látogató köruton hivei körében megjelent, az ősz püspököt a gyülekezetek lelkes örömmel fogadták és a maguk egyszerű szívének minden szeretetnyilvánításával elhalmozták. Bandériumok ugyan nem voltak, csupán az értarcsai gyülekezet küldött a püspök elébe néhány délceg, fiatal lovast és a nehéz gazdasági helyzetre való tekintettel a püspök-látogatások szokásos külső ünnepélyességei a püspök óhajtására némileg mellőztettek, mindamellett ebben a leegyszerűsített formában is meg volt ennek a püspöki körutnak a maga fénye és értékes ragyogása a hivek lelkének igaz örömeiben, hogy ősz főpásztorunkat, aki az ő sorsukat, nehéz küzdelmeiket a távolból is látja és a szivén hordozza, közletről, szemtől szembe, maguk között láthatták. Az apostoli idők emléke ujult fel midőn Pál apostol a maga gyülekezeteit a

külső pompa és ünnepségek minden disze nélkül, de az apostoli buzgóság annál nagyobb és diadalmasabb erejével s az Isten igéje fegyverzetébe öltözve végiglátogatta.

A mai nyomoruságos helyzetben a meglátogatott gyülekezetek kétszeres áhitattal és örömmel hallgatták az ősz főpásztor ajkáról azokat az igéket, melyeket Isten az örökkévalóságból küldött és küld alá ma is a szegény halandókhöz, hogy őket mulandó sorsuk súlyos harcaiban a Krisztus békességével eltöltse. A püspöknek magának is sok lelki örömet szerzett az a tudat, hogy benne a Krisztus követét várták és fogadták s virágokat is azért hintettek utjára, hogy azokat a lábukat, amelynek a békeséget és az örökkévaló jókat hirdető utjait járják ennek a világnak, ékesekké és dicsőségesekké tegyék.

Hiányos volna ez a leírás, ha meg nem emlékeznénk arról, hogy a körut egyes községeiben lakó földbirtokosok a püspök-várás örömeiben osztozva maguk is jó példával jártak elő abban a kegyeletben, mely az egyházak főpásztorait hasonló körutakon megtisztelni szokta, sőt iparkodtak nyújtani neki a hagyományos magyar vendégbarátság minden melegségét. Így pl. Ottományban a püspök és kísérete Lovas István földbirtokos és nejének voltak szívesen látott vendégei. Jóleső látványt nyújtott mindenütt a helybeli görögkatholikus egyházak lelkészeinek a tisztelgése a püspök előtt, mely körülmény egyben azt is dokumentálta, hogy az egyházak, dogmákra, nemzetiségre való tekintet nélkül átérzik a parancsoló szükségességét annak, hogy a lelkek válságának eme rendkívül súlyos napjaiban kétszeres igyekezettel fogjanak össze arra, hogy a rájuk bizott hivek lelkében a valláserkölc ideálok hitét és egyedül megtartó erejét átmentsék egy jobb és boldogabb jövő számára. Ennek a gondolatnak a tiszteletreméltóságát emelte ki — még jobban, mint máskor — a püspöki körut minden pontján az illetékes főszolgabírák és községi előjáróságok megjelenése és tisztelgő küldöttsége is.

A meglátogatott gyülekezetek képe magán viselte kétségen kívül a mai gazdasági nyomoruság sötét vonásait, de mindenütt ott virraszt bennük a hit egy boldogabb jövőben Ezt a hitet a lelkészek buzgósága ébrentartja bennök s az igének és Isten titkainak ezeket a lelkes sáfárait, kik maguk is érzik a maguk családi életében a szegénység nyomasztó terhét, támogatják, bizakodó reménységükben fönntartják azok az illusztris férfiak, kik az érmelléki egyházmegye élén állanak: Végh József esperes, Pappszász Lajos kamarás e. m. gondnok és az egyházmegyének tanácsbírái és egyéb lelkes vezetői, köztük

kiváló módon Bónis Elemér földbirtokos egyházkerületi tanácsbíró, aki az esperessel és e. m. gondnokkal együtt a püspököt hivatalos útjában végigkísérte.

Sulyok István püspök, évei ellenére is, mindenütt fiatalos lelkesedéssel hirdette az igét és állotta egy ilyen körutazásnak letagadhatatlan fáradozásait, sőt lélekben a látottak és tapasztaltak nyomán bizonyára fölülülve érkezett vissza dr Szemethy Géza e. ker. titkárral, ki őt útjában elkísérte.

Hazahozta magával ennek a rózsanyilásos püspöki körutnak sok kedves emlékét s azok közt Fráter Tibor gálospetri-i földbirtokos nejének különösen gyönyörű rózsacsokrát, melynek csodás rózsáiból az azt nyújtó megbecsülő tiszteletnek és szeretetnek minden hervadhatatlan szépsége kiragyogott.

Feljegyzések a közgyűlésről.

Bármily nehéz időket élt is a multban magyar református anyaszentegyházunk, az Isten Lelke és kegyelme mégis képessé tette a legsúlyosabb körülmények között is új alkotások létesítésére. Gondoljunk csak arra, hogy a reformáció elterjedésének kezdetén nemzetünk egyik leggyászosabb korszakában: a mohácsi vész után létesültek ma is virágzó főiskoláink, avagy arra, hogy az 1848–49 et követő gyászos időben fejlődtek ki modern középiskoláink. De sok más példát idézhetnénk, melyek mind arra intenek bennünket, hogy nincs jogunk jelen helyzetünkben sem megelégednünk meglevő értékeink és intézményeink úgy, ahogy megtartásával, hanem kötelességünk újabb alkotásokat létesíteni. Nem szabad, sőt valóságos véték örökké csak azzal takargatni tétlenségünket, hogy ma nincs erőnk semmihez, mert Isten sohasem a tétlen csüggedőket, hanem az ő országáért tenni kész hívő lelkeket segíti.

Jóleső örömmel állapíthatjuk meg, hogy egyházkerületünk közgyűlése több bizonyosságát adta a vezetésre elhívottak tenni és alkotni merő hitének.

Egyik és legjelentősebb bizonyosság a *Kálvin nyomda* ügyében hozott nagyjelentőségű elvi határozat, mellyel kimondotta, hogy az alakítandó részvénytársaság részvényeiből 34 százalékot lejegyez. Ez a határozat reményünk szerint biztosítja nemcsak a társaság megalakulását, hanem annak teljes egyházi jellegét. Hisszük, hogy ezután egyházközségeink és egyesek követni fogják a példát annál is inkább, mert e határozat végre-

hajtóinak körültekintő óvatossága és szakértelme garanciát nyújt a pénz helyes elhelyezésére.

Másik új kezdeményezés, mely szoros kapcsolatban lesz ezzel: *saját elemi iskolai tankönyveink kiadása*. Most még csak egy feltételes határozat, de kerületünknek sokszoros érdeke, hogy *mielőbb* valóság legyen belőle. Érdeke első sorban szellemi, sőt mondhatjuk lelki szempontból, hogy minden tekintetben a mi világnézetünknek és egyházunknak megfelelő, sőt azt erősítő tankönyveink kerüljenek minden tárgyra nézve gyermekeink kezébe. De érdeke gazdasági szempontból is, mert egyfelől mi szabjuk meg a tankönyvek árát, másfelől a kiadás haszna egyházkerületünk kulturális céljait segítheti elő.

A lelki munka terén két új kezdeményezés történt. Az egyik az *ifjúsági utazó titkári állás* megszervezése, mellyel régi törekvésünk válik valóra s amely minden bizonnyal nagy segítsége lesz egész kerületünkben az ifjúsági munka fejlődésének. Sőt az a remény is megvan rá, hogy csakhamar sikerülni fog női titkári állás szervezése is. A másik kezdeményezés a férfiszövetség megalakítása, melynek célja a férfiak komoly lelki és szociális munkába állítása és megszervezése.

A reménnyel biztató, sok áldást ígérő kezdeményezések felemelő jelenségei mellett voltak lehangoló jelentések és határozatok is. Ilyen az a határozat, amellyel kimondotta a közgyűlés, hogy a jövőben egy lelkészi, tanári, tanítói pályára lépő ifjút sem segíyezhet. Kétszeresen szomorú határozat ez: okánál és következményénél fogva. Egyetlen oka, hogy elapadt a forrás, melyből a segélyek — ha nem is buzogtak — legalább vékonyan csörgedeztek. A gyülekezetek nagyrésze nem fizette az 1 lejes tanulmányi segélyt és amelyik fizette is, csak zugolódással. A következményeit nagyon könnyű meglátni: mindhárom pálya elnéptelenedése, vagy a diáknyomorúság fokozódása. Pedig nem mondhatjuk, hogy bármelyik pályán is tultermelés mutatkoznék. A tanárin egyelőre nincs szükség utánpótlásra, momentán talán a lelkészin sincs hiány, de van — és még jó pár évig lesz — a férfitanítóknak. Erre a pályára azonban segélyezés nélkül csak elvétve fog menni valaki.

A tanulmányi segély helyett, részben két más irányu határozattal állott az ifjúság mellé az atyák bölcsesége és szeretete. Az egyiket a *legációk* ügyében hozta. Megdöbbenő dolog a legációk ügye. Kerületünkben 45 egyház jelentkezett legátus-kérésre. Tehát egyházainknak éppen negyedrésze. De ma már ebből is csak 22 fogad legátust, vagyis kevesebb a nyolcadánál.

Ez nemcsak szomorú, de szégyenletes is, ami különösen akkor válik azzá, ha tudjuk, hogy egyesek mily könnyelműséggel kezelik a legáció ügyét, kik titokban állandóan fogadnak legátust, de olyat, ki soha sem fog egyházunk szolgálatában állani, sőt ismerünk lelkészt, ki egy volt gimnázistát tisztviselőkorában is járatott magához legációba. Meg kell szüntetni az ilyen visszaéléseket és ahol egy gyülekezet nem tud megfelelő legátust biztosítani, álljon össze két-három szomszédos gyülekezet, de ezt a régi áldásos intézményt kiveszni ne engedje!

A másik segítő határozatot a szatmári főgimnáziummal kapcsolatban hozta a közgyűlés: A múltban az ünnepekre kimenő legátusok az ünnep másodnapján a debreceni kollégium szegény tanulói számára hirdették meg az adakozást és vitték el a perselypénzt. Nekünk egy főgimnáziumunk van, mely a debreceni örökébe lépett: a szatmári. A közgyűlés a debreceni kollégium jogait e tekintetben átadta a szatmári főgimnáziumnak, sőt felhívta a gyülekezetek nőszövetségeit, hogy ezt az egyetlen református fiú-középiskolát a részére rendezendő akciójukkal támogassák. Nem csupán az iskola segítése a cél, hanem főképen a lelkészek és tanítók gyermekeinek segítése, mert a begyűlő adományokból az intézet internátusában elsősorban ők kapnak kedvezményt. A határozatot abban a biztos reményben hozta a közgyűlés, hogy kellő eredménnyel fog járni és gyülekezeteink lelkes vezetői és buzgó asszonyai szívvel-lélelkel és minden tőlük telhető áldozattal odaállanak az ősi, négy-százados iskola megerősítésére és szegény fiaink istápolására.

Az idők szomorú szimptomája volt az a sok kölcsönügy, mely felsőbb jóváhagyást igényelt. Már magában aggasztó, hogy ezekben a kilátástalan időkben annyi egyházunk terheli magát adóssággal, de az meg határozottan egészségtelen állapot, hogy orgonát, harangot, templomfűtést és világítást kölcsönből akarnak szerezni és berendezni, különösen mikor némelyiknek már is annyi az adóssága, hogy bénítólag hat életére. Mindezek helyes, szükséges dolgok és eszközök, de csak ott, ahol a hívek lelkesedő áldozatkészsége teszi lehetővé, ám kölcsönhöz, sőt még adóhoz sem szabad soha folyamodni.

Figyelő.

A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése.

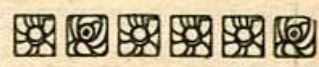
Lelkeszi és világi alkotó tagok részéről egyaránt nagy érdeklődés nyilvánult meg a nagyszalontai egyházmegye tavaszi közgyűlésén, amelyet Kassay Béla esperes biblikus hangu ünnepélyesen felemelő imádsága nyitott meg. Az elnöki megnyitó

beszédben feltárta egyházmegyénk és benne református magyar társadalmunk anyagi és szellemi állapotát, hangsúlyozván, hogy a sötét színek között vannak még biztató és vigasztaló jelek is, amelyek azt mutatják, hogy az igazi őrállók munkálkodnak felelősségük teljes tudatában. A gyengélkedése miatt most is távolmaradt Szabó Zoltán egyhm. gondnok világi elnöki tisztét gróf Tisza Kálmán tanácsbíró töltötte be. A tárgysorozat egy pontja sem provokált nagyobb vitát, miután az előző napi bizottsági üléseken és lelkészértekezleten ugyszólván minden pont megvitatás alá került. Kiemelkedett azonban Kun Zoltán pankotai lelkész, egyházi- és Dr. Balogh Ernő borosjenői orvos, világi tanácsbírák ugyszintén az egyhangulag egyhm. világi főjegyzővé választott Dr. Olosz Lajos kisjenői ügyvéd eskütétele. Az iskolák állapota Jakab Viktor tanügyi előadó jelentése szerint a mai nehéz viszonyok között is kielégítőnek mondható, míg Nagy Zoltán missziói előadói jelentése különösen a szórványok gondozása tekintetében mutat rá több fogyatkozásra, amelyek a mai általános romlás természetes következményei.

Nánássy Dániel számvevőszéki jelentése megnyugtató képet ad az egyházi számadásokról. Az egységes liturgiára nézve Arday Aladár javaslata szerint kevés módosítással a magyarországi liturgiát kívánja elfogadni egyházmegyénk. Egyházkerületi képviselőül Balogh Mátyás anti és Nagy Zoltán erdőhegyi lelkészt választotta meg a közgyűlés. Vita nélkül fogadta el a közgyűlés az egyhm. közpénztár költségvetését is. A délután tartott bírósági ülésnek alig volt tárgya, mivel a már régebben huzódó nagyszalontai fegyelmi ügyet a felek békességesen visszavonták. A közgyűlést barátságos hangulatu közebed zárta be, amelyen értékes köszöntők hangzottak el.

HIREK

Nagybányai lelkészbelkötés. A nagybányai egyház f. hó 5 én lélekemelő ünnepséggel iktatta hivatalába ujonnan választott lelképásztorát Oláh Sándor szamoskrassói volt lelkészt. Mialatt a harangok zúgó szava hálaadásra szólította az áhitatra ajzott sziveket, az egyházi tanácsteremben Széll György esperes közvetlen szép beszéddel mutatta be a pres-

byterek gyűlésének az elhivott új pásztort, méltatva annak az egyház szolgálatában s főjegyzői tisztében negyedszázadon át szerzett érdemeit. Utána a szorongásig megtelt templomban a gyülekezeti éneklés keretében először Széll György esperes imájának szárnyain szálltak a lelkek a kegye'em Istenéhez, majd Veress Ferenc karnagy vezénylese mellett az

egyházi énekkar sikerrel előadott énekszámát után az új lelkipásztor tartotta meg be-
köszöntő beszédét, mely —
gondolatokban gazdag és for-
más kidolgozásban — a Filippi-
beli levél 2 r. 12–18 v. alap-
ján és a mai kor lelki- és testi
nyomoruságainak vonatkoz-
sában Krisztus ügyének mun-
kás és áldozatos szolgálatáról
szólt, amire az elhívott lel-
kész szentül kötelezte magát.
Különösen elragadó volt az a
magánének, amit Révész Illy
urleány adott elő csengő-csat-
togó gyönyörű hangján telje-
sen kiforrott művészettel. Majd
az urasztalánál esperes ur
intézett az új lelkészhez és a
gyülekezethez tartalmas beik-
tató beszédet, pásztor és nyá-
jat egymás kölcsönös figyel-
mébe és szeretetébe ajánlva s
az Úr gazdag áldásával bo-
csátva el a jelenlevőket Isten-
tisztelet után ismét gyűlésre
jött össze a presbyterium a
tanácsteremben, mely alkalom-
mal az új lelkipásztor egyház-
vezetői hivatalát vette át espe-
resi beszéd kíséretében. Dr
Ajtay Nagy Gábor főgondnok
az esperes ur buzgó fárado-
zásáért fejezte ki hálás köszö-
netét és áldást kért az egyház
megújított életére. Déli 1
órákor 200 terítékes közebed
volt. A délután 4 órákor tar-
tott istentiszteletet, Gulya Géza
apai lelkész végezte alapos
felkészültséggel; míg a 6 órai
vallásos összejövetelen Peles
key Sándor szatmárhegyi lel-
kész mondott mélyszántású
és hatású bibliamagyarazatot;
Révész Illy pedig újból egy
nehéz műdarab eléneklésével
remekelt. Énekszámait mind-
kétszer testvére Révész Mitó

kísérte orgonán szintén műv-
szi hozzáértéssel általában az
egész ünnepséget a kegyelem
napja ragyogta be, melyből
bizonyára sok indító és hajtó
erőt merített a gyülekezeti
élet.

**Ötvenéves énekkari jubi-
leum.** Pünköszt ünnepén ülte
meg több részből álló nagy-
szabású lélekemelő ünnepség-
gel a Szatmári Református
Iparos Dalegylet 50 éves jubi-
leumát. Az ünnepség pünköszt
első napján délután kezdődött,
mikor az énekkar nagyszámu
közönség kíséretében kivonult
a temetőkerthe, hol megemlé-
keztek az alapítókról, elhunyt
karvezetőkről, tisztviselőkről
és tagokról. A tulajdonképeni
ünnepség az ünnep második
napján folyt le. Alkalmi isteni-
tisztelettel kezdődött, melyre
a város összes dalárdája tes-
tületileg, zászló alatt vonult fel.
Debreceni István imádkozott
és hirdette az igét Ef 5, 18–20.
alapján, textus előtt a jubiláló
dalárda énekelt Istenitisztelet
után diszgyűlés volt hatalmas
közönség részvételével, melyet
a dalárda éneke után Boros
Jenő elnök nyitott meg. Utána
Inczédi Joskman Ödön, a Ro-
mániai Magyar Dalosszövet-
ség elnöke tartott gondolatok-
ban gazdag, mélyhatású ünnepi
beszédet. Majd Boros Jenő
olvasta fel a dalárda 50 éves
történetét. Aztán az egyházak,
magyar párt helybeli valamint
nagybányai és nagykarolyi
dalárdák, jótekonyságyesületek
és a magyar sajtó képviselői
üdvözölték a jubiláns énekkart
szébbnél-szebb beszédekkel.
Majd a régi dalosok kitünté-
tése következett. A 10 évesnél

régibb tagok kis, nagyzeüst s a két 40 évesnél régibb tag aranyérmét, minden tag pedig diszoklevelet kapott. Azonkívül kedves meglepetésben részesítették a dalárda lelkes és fáradhatatlan karvezetőjét: Csecskedi Károly kántort, az egész ünnepély legfőbb rendezőjét, kinek egy értékes aranygyűrűt ajándékoztak. A kitüntetésekkel Csecskedi Károly és Gyüre Lajos ügyvezető elnök köszönték meg frappáns beszédekkel s az utóbbi válaszolt az üdvözlésekre is találó szavakkal. Végül a dalárda új jellegét énekelték el. Az ünnepség harmadik része délután 6 órakor folyt le a városi színházban, melyet zsufolásig megtöltött a lelkes közönség. Hatalmas műsor keretében részt vettek a helybeli összes és az ombódi földmives dalárdák. Azonkívül szerepeltek: Boros Jenő, ki megnyitó beszédet mondott, Erdődi Sándorné, a szatmáriak szavalóművésze, Homoky András ifjú tehetséges poéta, dr. Böszörményi Emil, ki a magyar nóták zongoraművésze, Sikos Ica magyar nótákkal, melyeket Csecskedi K. kísért, egy kiváló magyar táncos urleány: Vass Mici. De a leghatározottabb szám Inczédi Joskman Ödön közreműködése volt, ki egy sereg szép magyar dalt adott elő és hegedült el az ő csodálatos előadói művészetével. Este táncmulatság fejezte be az ünnepség sorozatát mely az egész város reformátusságának fölemelően lelkes igazi örömmünnepe volt.

Az érmelléki egyházmegyei nőszövetség-tagozat április hó 20-án tartotta közgyűlés

Székelyhidon Betöltésre került a Pappszász Lajosné lemondása folytán megüresedett elnöki szék, melybe Bónis Eleménné és ő mellé az alapszabály megváltoztatásával az eddigi 3 alelnök helyett ügyvezető elnökké Szabó Zoltánné választatott meg. Ez alkalommal tárgyalta közgyűlés Szabó Zoltánné gondos összeállításában a tagozat első számadását, ami a kezdethez viszonyítva igen szép eredményt mutat. Az egyházmegye 34 egyházában 31-ben megalakult és működésben van a nőszövetség, felerészben papnék, felerészben világiak vezetése mellett. Rendes tagok száma 1955, dolgozóké 427. — Bibliaórákat rendszeresen tartottak, vallásos estélyt rendeztek 134, kulturális 40 esetben. Összesített bevétel 215,386 lei, kiadás 136,406 lei, maradvány 78,980 lei. A kiadás nagyrésze jótékony célra: templom, iskolák, gyermekek, szegények, betegek segélyezésére történt.

A szentleányfalvai református Nőszövetség elnöke Nagy Dánielné Költő Berta kedvesen lepte meg a református híveket pünköst második napján egy szép s megragadó templomi ünnepélyvel, amikor a virágokkal gyönyörűen feldiszitett templomban levő hívek előtt 18 iskolás gyermekkel szebbnél-szebb vallásos verseket szavaltatott, minden gyermeket maga tanított be a versekre. Május 18-án pedig az egyházlátogató Arday Aladár és Kun Zoltán lelkészek előtt a gyermekek megismételték a versek elszavalását, akik megelégedésüknek

adtak kifejezést, dicsérve és serkentve a gyermekeket továbbbi szorgalomra és vallásunk szeretetére; a versek betanítójának pedig elismerésüket fejezték ki, hogy a válasosságot ébren tartja a gyermekek szívében; ugy szintén megelégedésüket nyilvánították a lelkésznek a hittan és a kántortanítónak az ének szép eredményü tanításáért.

Anyák-napja ünnepély Lugoson. A legnagyobb siker jegyében zajlott le május 8 án Lugoson az Anyáknapja ünnepély, amelyet a református templomban nagyszabásu templomi hangversennyel kapcsolatosan rendezett meg a református nők szövetsége. A választékosan szép műsort Koch Róbert, fiatal komponista saját szerzeményü orgonanyitányával vezette be, mely után ifj. Hajós Imre Ohlsen Müller: „Az édes anya“ címü meghatóan érzelmes dalát énekelte rendkívül nagy hatás kíséretében. Szombati Szabó István az anyakultusról és az anyai hivatásról tartott alkalmi beszédet, utána Hegyesi Zoltán, hegedüművész G. F. Haendel-Hubay: Largettójának brilliáns előadásával ragadta el az ünnepély közönségét. Maradandó, mély hatást váltott ki Marsi Baba Mécs László: „Anyá kell“ címü költeményének nagyon szép előadásával. Gábor Györgyike, Gounod: „Altatódal“ át énekelte tünteményes szépen. Gyenge Gyula drámai előadói művészetének teljes valórijével szavalta el Kiss József: „Simon Judit“ címü költeményét, mellyel lelke mélyig megráztá a hallgató-ságot. Utána ifj. Hajós Imre

csillogtatta ujból tenorjának szépségét De Curtis-Bovio: „Cante pe'me“ c. szerzeményének előadásával. Hegyesi Z. Veracini-Corti: Largettóját adta elő hegedün. Gábor Gy ifj. Hajós Imre és Ábrahám Géza dr együttese Haydn: „Teremtés“ oratóriumából előadott tercettjével nyújtott nagyon szép és méltó befejezést az egyre fokozódó hatásu művészi programhoz. Az ünnepély koncert-részének hatását és sikerét nagy mértékben biztosította dr. Ábrahám Gézáné preciz, alkalmazkodó orgonakisérete. A minden egyes számában a lehető legmagasabb művészi színvonalat reprezentáló ünnepélyt, amelyen nagyszámu, a város különböző felekezeteiből való előkelő közönség volt jelen, Koch Róbert rutinos orgonajátéka fejezte be.

Nőszövetségi élet Kispereggen. A kisperegi nőszövetség áldásos közreműködéssel sietett az egyház vezetőségének segítségére, a szegények felségítésére. Minden alkalommal a leánybibliakör tagjainak buzgó közreműködésével mozdította elő a jótékonykodás sikerét. Karácsony első napján a leánybibliakör tagjai által adományozott karácsonyfa körül gyűjlötte össze a nőszövetség a gyülekezet gyermekserégét és a szegénysorsu felnőtt egyháztagokat segítette harisnyákkal, kendőkkel és cukorral, mintegy 500 lei értékben. A márciusban tartott teadélután, mely a maga szép lelki tartalmával és gondos megrendezésével a gyülekezet széles rétegeit vonzotta a fiúiskolába, 504 lei tisztá bevételt eredményezett a jótékonykodás számára. Pünköst másodnapján a nőszövetség és

a leánybibliakör tagjai által készített kézimunka-tárgyak és a helybeli Hangya fogyasztási szövetkezet által adományozott érték-tárgyak kisorsolása az aradmegyei árvizkárosultaknak 500, a nőszövetség pénztárának pedig 536 leit juttatott. A nőszövetség további terve a templomi terítők megújítása. A leánybibliakör tagjaival együtt munkálkodó nőszövetség felemelő példája magával ragadta az egyházi férfiénekkar tagjait is, akik a munkanélküliek javára a február 7-én rendezett

műkedvelői estély tiszta jövedelmét, 1320 leit, melyért 3 mázsa lisztet és 20 kgr. zsirszalonnát vásároltak. A gyülekezetre jótékony hatást gyakorolt a nőszövetség, a leánybibliakör és az egyházi énekkar tagjainak áldásos munkája, mely fokozta az áldozatos adakozás iránti kedvet, növelte és mélyítette az Istenhez és az Ő egyházához való ragaszkodás szent érzését, mely felemelő példaadásért Istené a hála, a jószívű adakozóknak pedig köszönet. *Tudósító.*

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 2415—1932 II. szám KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Jelen körrendeletem száma alatt kiküldtem a statisztikai űrlapokat a joghatóságom alá tartozó elemi iskoláknak. Figyelmeztetem az összes illetékeseket, hogy azok kitöltésénél a legnagyobb gonddal járjanak el és szigorúan alkalmazkodjanak a rovatok előírásához, valamint a 2423—1931. sz. körrendeletemben [Ref. Lapja 1931—293. oldal] adott utasításokhoz, a következő eltérésekkel: [a számok idézett körrendeletem megfelelő pontjait jelentik] 1. Küldés portómentesen. Iskola irattára számára űrlapot küldeni nem tudok. 4 Nagy Vilmos-féle nyelvtanról jelentés nem adandó. A 37. és 38. rovatokhoz a megjegyzésekben részletes kifejtés adandó arra nézve, hogy azok a VII. o-t végzett növendékek, akik abszolváló vizsgát nem tettek, miért mulasztották azt el, továbbá, hogy ahol a növendékek abszolváló vizsgát tettek, hol, milyen iskolában, kinek az elnöklete alatt vizsgáztak s a vizsgáztató bizottság kikből alakult? Oradea—Nagyvárad, 1932. június 10. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k. püspök.

Tanügyi: 2416—1932 II. szám KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* A munka és társadalmi védelem minisztériuma az iskolásgyermekre nézve 10.432—1932. sz. a. egészségügyi adatok felvételét rendelte el. Az összes tanszemélyzet és az iskolai orvosok kötelesek a 48.778—1932. sz. miniszteri rendelet értelmében saját iskolájukban ill. osztályukban ezekben a felvételekben, ha hozzájuk fordulnak, teljes mértékben segédkezni. Oradea—Nagyvárad, 1932. június 10. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k. püspök.

Tanügyi: 2278—1932-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli lelkész és kántortanító urnak.* A Romániai Magyar Dalosszövetség 1932. június 26 tól július 24 ig négyhetes karnagy és kántor továbbképző tanfolyamot rendez Kolozsvárott. Tantárgyak: zeneelmélet, összhangzattan, hangszereléstan, forma-tan, zenetörténet, zeneesztétika, énekkari gyakorlat, művészi ének, liturgia és orgona. A tanfolyamon részt vehetnek a karnagyok, kántorok, lelkészek, tanítók, főiskolai hallgatók és mind-azok, kik a zenében továbbképzést óhajtanak nyerni. A tanfolyam részvételi díja 200 lei. A szállás négy hétre fejenként 200 lei. Étkezés [ebéd és vacsora] naponként 24 lei. A hallgatók természetesen nem kötelesek az intézeti szállást és a tömegétkezést igénybe venni. A karnagyok és kántorok kérhetik a dalárda, illetve az egyház anyagi támogatását. A tanfolyam előadó rendes tanárai: Gokler Antal, Nemes Elemér, Tárca Bertalan, Veress Gábor, dr. Viller József és Zsizsmann Rezső. Mint óra-adó tanárok közre fognak működni minden felekezeti részéről egy-egy teológiai tanár, továbbá egy orvosprofesszor, ki a gégeről fog szemléltető előadást tartani. A tanfolyam szabad óráiban a kolozsvári muzeumokat, régi épületeket és gyárakat fogjuk bemutatni. A tanfolyam végeztével befejező hangverseny és a kolozsvári dalárdák közreműködésével dalünnepélyt fogunk tartani. Felkérjük mindazokat, akik ezen a tanfolyamon részt óhajtanak venni, hogy eziránti szándékukat legkésőbb folyó évi június 16 ig jelentsék be a következő címre: Romániai Magyar Dalosszövetség, Cluj Ref. Kollégium. Oradea—Nagyvárad, 1932, június 10, Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s k. püspök.

2454—1932-III. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nt. Lelkészi Hivatalnak és az egyházközségek tekintetes Presbyteriumainak.* Dr. Harcsár Géza egyházkerületi ügyész urnak hivatalos lapunk ez évi 16. számában a kenverziós adósságokról közzétett fejtegetésével kapcsolatban és elem terjesztett javaslatára a következőket tartom szükségesnek ezuttal a címben megjelölteknek szives tudomására hozni. Nevezetesen:

Azok a mezőgazda adósok, kiknek 20 holdnál nagyobb birtokuk van, maguk kötelesek megtenni adósságuk bejelentését. Bejelentésükben kötelesek a kedvezmény elvesztésének terhe mellett minden tartozásukat, tehát az egyházzal szemben fennálló tartozásukat is bejelenteni. Ezeknél tehát az egyházakra kötelesség nem hárul s ezeknek a bejelentési határideje június 19 én jár le. A 20 holdnál kisebb földdel rendelkező adósok tartozásait ellenben a hitelező köteles bejelenteni s így ezeknél a bejelentési kötelezettség az egyházközségekre hárul követe-léseik tekintetében: a bejelentési határidő pedig július 19.

Ez utóbbi bejelentésekhez nyomtatványokra lesz szükség. Minthogy azonban még nem lehet tudni, vajjon a törvény végrehajtása tekintetében nem történik-e valami változás, azért a nyomtatványok elkészítése iránt ezidőszert még fölöslegesnek tartom az intézkedést, annál is inkább, mert sürgős esetben az egyházközségek azt máshol is beszerezhetik,

Egyébként a bejelentési formula a következő:

„Conforme art. 57. din Legea asanării scutit de timbre.

Onorată Judecătorie!

Conformându-ne dispozițiunilor art. 5 din Regulamentul Legii pentru asanarea Datoriilor Agricole avem onoare a Vă înainta această declarațiune despre sumele pe cari le avem de primit dela D l. .... dom. în ..... în baza titlurilor de creanță anexată în copie certificată de noi.

1. Capital lei ..... dobânzi de ..... % dela ..... până la 19. IV. 1932 .....

In total: lei .....

Afară de aceasta sunt speșele lichidate în suma de ..... lei.

2. Titlul creanței: [Beirandó a követelés jogcíme, kölcsön, váltó stb.]

3. Garanția reală: ..... asupra imobilelor din Cartea Funduară ..... [Ha a követelés be van kebelezve]

4 Terenurile agricole și bunurile rurale ale debitorului au în total o întindere de ..... jugh ..... stg. [Kiirandó egy tételben a községi kataszterből.]

5 Debitori solidari, sau garanți sau succesori de drept obligați de plata sunt: a) D-l ..... dom în .....; b) D l ..... dom în .....; c) D l ..... dom în .....

6. Improcesuat: [Ha peresítve van, a per száma közlendő.]

7. Bunurile rurale și terenurile agricole având o întindere de ..... jugh ..... stg. sunt deci după știrea noastră mai puțin decât 30% din patrimoniul debitorului.

Ne rezervăm însă drepturile noastre în caz dacă se va dovedi contrariul. Totodată ne rezervăm în general toate drepturile pe cari le am avea în cazul dacă s'ar abroga legea din oricare motiv, dacă ea și-ar pierde efectele sau dacă ar fi ulterior modificată.

8. Având în vedere că este vorbă de o datorie către o parohie, aceasta datorie conform art 52 al 8 din Legea asanării nu cade sub converziune, așa încât cu toate accesoriile ei rămâne intactă fără nici o scădere.

La stabilirea sumelor ce urmează să fie plătite. Vă rugăm să binevoiți a ține seamă de art. 61. al 11 din Regulamentul Legii Asanării care prevede o repartizare spre amortizarea pe 5 ani sau dacă se poate mai puțin.

Fiind însă față de celelalte datorii convertite o creanță privilegiată în înțelesul aceluiaș articol, vă rugăm să binevoiți a întrebuița întreagă anuitate spre achitarea acestei datorii. Cu stimă: [Megfelelő aláírások]

Megjegyzendő, hogy a bejelentés minden adósra nézve külön eszközlendő és annyi példányban adandó be, ahány adós van, s ahány telekkönyvi hatóság területén fekszik az adós vagyona és még az illető járásbiróságnak is maradjon egy példány. A kezeseket is adósoknak kell számítani Oradea—Nagyvárad, 1932. június 11. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s k. püspök]

Pénztári: 2469—1932 III. szám. *Valamennyi kebelbeli Nt. Lelkészi hivatalnak.* A magyarországi Tiszántúli Református Egyházkerület 1931. évi közgyűlésének 114 sz. határozatával Koronkay István Gábor szatmárnémeti-i születésű atyafinak, aki egyházunk kebeléből kilépett, lelkészi oklevélet az E. T. I. 141. § 3 bekezdése értelmében megsemmisítette. Miről a Nt. Esperes és Lelkészi hivatalokat azzal értesítem, hogy ezt a hirdetményt nyilvántartásba venni sziveskedjenek. Oradea—Nagyvárad, 1932 június 11. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök

Tanügyi: 2417—1932-II. szám. *Valamennyi kebelbeli a kolozsvári inspektorátus területén levő elemi iskolai hatóságnak.* Tudomásvétel és alkalmazkodás végett közlöm a kolozsvári inspektorátus 13924. sz. következő intézkedését: „Hogy az iskolák megvizsgálásáról szóló tanulmányt előkészíthessük, kérjük, sziveskedjék kimutatást összeállítani, mely a vezetése alatt álló iskolánál az 1924/925—1931/932. tanévekben történt iskolalátogatások adatait tartalmazza. A kimutatás adatai ezek lesznek:

No. curent Sorszám	Numele inv. inspectat (A megvizsgált tanító neve)	Titlul inv. (A tanító címe)	Numele pers. de control (A vizsgáló közeg neve)	Titlul pers. de control (A vizsgáló közeg címe)	[Notă dată invățătorului (A tanítónak adott jegy)]	Observațiuni [Megjegyzések]

A megjegyzés rovatában mindenik iskolai évnél megjegyzendő, hogy hány tanító maradt megvizsgálatlanul és kik ezek. A kimutatások mielőbb az illetékes subrevizorátusokhoz küldendők be. Oradea—Nagyvárad, 1932 június 10. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Pályázat. Az óvári ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet halálozás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javaldalom: 1. 22 [huszonkettő] mm tiszta buza, 15 [tizenöt] mm. szemes tengeri az egyház magtárából kimérve. 2. 3 [három] öl kemény tűzifa ez udvarra beszállítva. 3. A belső Garon 12 [tizenkettő] köblös 1-ső osztályu föld haszonélvezete, melynek adóját tanító fizeti. 4. Az egyház tagja végében az ugynevezett Cigánytagból 3 [három] köblös szántó föld haszonélvezete, az egyház által szántatva. Adóját egyház fizeti. 5. Minden elibe járó gyermek után egy ölő csirke, 6 Törvényes stóla. 7. Természetbeni jó lakás, 2 szoba, konyha, kamra és a szükséges melléképületek, valamint két nagy kert. Kötelessége: a presbitérium által reá bízott osztályok vezetése, presbitéri jegyzőség, énekkar szervezése és vezetése, kánonikus istentiszteletek végzése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítés és a lelkésznek minden nemű belmissziói munkában való segédkezés Pályázatok az óvári [Szatmár megye] ref. lelkészi hivatalhoz a szükséges okmányokkal együtt június hó 30 ig küldendők be. Az állás szeptember hó 1-én foglalandó el.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagyt. Református Lelkeszi Hivatalnak
 Jud. Arad Cermeiu—Csermő

R

megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
 Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
 előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik hitelbetét gyűjtéssel. *Le-
 számított váltókat. Folyósít jelzálog-
 kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen
 teljesít. Minden bankszerű üzletet
 kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a triestzi „Adria”
 biztosító-társaságot.**

Középiskolába vagy szakiskolába

beiratkozó IV elemi osztályba járó gyermekek számára, a
 magánoktatási törvény 68. fejezetének teljesen megfelelő

román-magyar szövegű

ADEVERINȚĂ-IGAZOLVÁNY

Darabonként
3 Lei
 áron kapható.

A pénz előzetes beküldése esetén frankó szállítás.

Iskolai nyomtatványokból nagy raktár

Béres Károly könyvkereskedése

Oradea—Nagyvárad, str. A. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
 ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
 levélpapírokat, borítékokat, a legkülönfélébb magán-
 és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
 esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
 modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

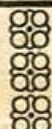
Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Major (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Elégséges kegyelem.

2. Kor. 12, 9.

A kételkedés, bizonytalanság oka Istennek és önmagunknak nem, — vagy épen félreismerése. A hit mindenkor bizonyosság és e bizonyosságból folyó engedelmes önátadás, ahol hiányzik ez a megismerésen alapuló bizonyosság, ott a kétségeskedés, reménytelenség lesznek úrrá a lélek felett. Az emberi lélek forró sóvárgással vágyik bizonyosság után s nincs a sziv számára nagyobb kin és gyötrelme a bizonytalanság érzeténél. A Kálvin János genfi kis kátéja szerint az ember életének nincs is más célja, mint Isten megismerése s hitünk szerint az örökkévalóság üdvösséges lelkiállapota a színről színre látás, Isten leplezetlen dicsősége szemléletének boldog bizonyossága. Az ember összes kérdéseinek fókuszpontjában ez a két kérdés állott mindenkor: ki vagyok én és kicsoda az Isten? Már a görög bölcsek szerint minden megismerés előfeltétele az önmagam ismerete s az Isten megismerése utáni vágy pedig ha sokszor torz formában is szinte megrendítő módon mutatkozik az emberiség egész történetének folyamán. A mi tragikumunk épen az, hogy keresünk valamit, amit sohasem találunk meg, s zörgetünk egy ajtón, ahova emberi lábunk nem adatott bebocsáttatás. Bennünket égető vágy, forró szomjuság gyötör Isten s önmagunknak megismerése után és sem Isten, sem önmagunk teljes ismeretére e földi életben el nem juthatunk. Magunkat csak Istenhez viszonyítva, csak az ő megismerése tükrében ismerhetjük meg, Istent pedig itt e földön soha meg nem látjuk, teljességgel meg nem ismerjük. Az emberi lét értelmében benne van e nagy hiány, amit, mivel Isten helyezett belé, emberi törekvések, munka, fáradás ki nem pótolhat. Az emberi élet félszeg, hiányos, torz, az ember földi léte befejezetlen, önmagának ellentmondó, magamagában teljességgel elégtelen. Ez az emberi élet problémája

s e probléma megoldása kívül esik e lét határain. Az emberi élet teljességéhez hozzátartozik, hogy ne legyen egész, ne legyen kerek.

Szent titkok, örök csodák, boldog meglepetések között járja Istennek gyermeke e világnak utját s végtelen hálával telik meg szive az ő mennyei Atyja iránt, minden kijelentett csodánál, kipattantott titoknál. A legnagyobb csoda, a legszentebb titok, tudja, ott lett nyilvánvalóvá a betlehemi éjtszakán, e földön legnagyobb kérdéseire választ nem találó embernek ott mutatta meg magát Isten, hogy mint valóság álljon az ember elé az Ő megismerésének lehetősége. De nyilvánvalóvá lett az is, hogy értelmünk hiábavalósága, hitünk elégtelensége miatt itt e földön csnk homályosan, tükör által látunk.

Van e hát mégis számunkra megismerés, bizonyosság e földi életünkben? Van. A megismerés gazdagsága, mint a kegyelmi ajándékok, különböző, de annak a megismerésnek bizonyosságát, hogy az Isten nekünk Atyánk s mi neki gyermekei vagyunk, mindannyiunknak részévé juttatta. És ez az ismeret, ez a bizonyosság teljességgel elég nekünk utat, világosságot mutatni az örökkévalóság felé. Ebben az ismeretben gyökerezik az engedelmes hit, ebből táplálkozik a magát átadó neki szentelt élet.

Pál apostol könyörögve tusakodik az Úrral, a testébe adott tövis eltávolításáért, szive kétségek között hánykódik, lelke lázadozva csapong, míg meg nem hallja az Úr üzenetét; „Elég neked az én kegyelmem“. Nem kell s nem szabad néked kétségbeesned, elcsüggedned, s nem szabad képtelennek érezned magadat a rád szakadt nyomoruság elviselésére. Neked csak egyet kell tudnod s ez megtart téged. Tudnod kell, hogy az én kegyelmem elég tenéked, Ne nézz te más mentség után, ne keress te más szabadítót, ne a magad erejétől várd sorsod jobbra fordulását. Az én erőm épen erőtlenség által végeztetik el. Én épen azért gyöngitettelek el, tettelek beteggé, mert utamban állott a te erőd. Azért vagy erőtlen, beteg, mert meg akarlak erősíteni, mert meg akarlak gyógyítani.

Ez az ismeretünk nekünk is meg van, ez az üzenet nekünk is szól. Ez az elégséges kegyelem bennünket is megtart, ez az Ige nekünk is világosság. Életünk utja a siralom völgyében kanyarog s kétségek tépik, marcangolják lelkünket, egyházunk, népünk, családunk, magunk jövődjét, sorsát illetőleg. Nem vagyunk bizonyosak lételünk, megmaradásunk, vagyonunk, boldogságunk felől, csak azt érezzük nap mint nap, hogy erőnk

fogy, karjaink gyöngülnek s néha már nagyon közelről halljuk a végzet szekerének mennydörgő robaját. Olykor szinte halljuk magunk felett összedőléssel fenyegető világunk eresztékeinek lazulását. Vulkánikus talajon járunk, ahol gyámoltalanul tapogatózó lábunk nem talál bár egyetlen szilárd pontot sem. A kishitűség, kételkedés, bizonytalanság érzetének fellege nehezedik felettünk, a nyomoruság fojtogatja torkunkat s szivja el életünk legjobb erőit, a bűn hulláma lábainkat nyaldossa s összeszorul szivünk annak láttára, hányan élnek sorainkban, az összeroskadásig megterhelve. De azért félelem, megrettenés nélkül haladunk utunkon. Hol vezet, merre kanyarog, nem tudjuk. Nem is fontos. A völgyet átláthatatlan homály, köd fedi, s mi megyünk a jövődőknek, a bizonytalanoknak biztos léptekkel. Megyünk, mert a világ pokoli zürzavarán keresztül is tisztán halljuk az elégséges kegyelem mindenre erőt adó evangéliumát. K. B.

Faji öntudatunk hiánya.

Egy pohárköszöntő rögtönzött stílusában, szűk keretében és spontán megfogalmazásában foglalkoztam már a fenti problémával, azonban szükségesnek tartom, hogy ez a végtelen fontos probléma a sajtó szócsövén keresztül, szélesebb rétegeket is megmozgasson.

A fenti kérdést egy vasuti utazás alkalmával egyik egyháztagom előtt vetettem fel, aki vagyonánál és intelligenciájánál fogva, nem tartozik a szoros értelemben vett „nép“ sorai közzé s akinek faji érzése, öntudata, féltése és aggodalma a következő éleslátásra valló szavakkal világított bele faji öntudatunk hiányának végzetesen fontos kérdésébe:

Faji öntudatunk hiányát — mondja utitársam — én is látom, azonban ennek az okát nem faji sajátságunkban, hanem abban találom, hogy a mi népünkben a faji öntudat nincsen kifejlesztve. A mi vezetőink: az intelligencia, amelynek az lett volna a feladata, hogy inspirálja, ápolja és fejlessze ezt az érzést: ehelyett még letörni igyekezett a faji önérzetet.

Falun nőttem fel, — folytatja — s el fogom mondani, mit láttam a falun, s aztán el fogom mondani, mit láttam később a városon.

Két felekezet volt a falunkban: egy magyar, meg egy román. A román felekezetnek volt egy papja, meg egy tanítója. Ha bármilyen ügyes-bajos dolga volt a népnek, mindjárt a tanítóhoz, meg a paphoz szaladt, ezek aztán azonnal magukévá

tették ügyét. s úgy a községi, mint a városi hatóságoktól — sokszor még a magyarokkal szemben is — kedvező döntést provokáltak. Ha komplikáltabb volt az ügy, jött a román ügyvéd, aki ugyanilyen készséggel állt népe szolgálataira, aki a földbirtokossal együtt a legszolidabb alapokon bankot alapított hogy a népet olcsó kölcsönökhöz juttassa. Ha eladó föld volt a falunkban, azt rendszeren a románok vették meg, mert ott volt mellettük a pap, meg a tanító, akik biztatták, bátorították őket, s aztán ott volt a bank, amely előnyös kölcsönével lehetővé tette a vásárlást. A román orvos megkülönböztetett bánásmódban részesítette román betegét, a bíró enyhítő körülményeket talált, és így tovább... Nem csoda hát, ha ilyen bánásmód és befolyás mellett a román népben a faji öntudatnak és összetartozandóságnak nálunk szokatlan ereje fejlődött ki.

Hogy a zsidó felsőbb körök mennyire támogatják az alsóbbakat, s mennyire kifejezik, sőt demonstrálják faji összetartozandóságukat, s hogy ennél fogva milyen faji öntudat és összetartás él közöttük: ez közmondásos, erről nem is beszélek.

Lássuk ezzel szemben — folytatja utitársam — mit láttam magunknál:

A helybeli földbirtokos nem talált fajtája lekicsinylésére más címet, mint — a szagosabbik szót nem akarom használni — „marha paraszt”. A pap oly magas piedesztálra helyezkedett, hogy szinte megközelíthetetlen volt és csak a szószéken keresztül érintkezett a néppel. A tanító anyagi nyomoruságával úgy el volt foglalva, hogy egyébre nem jutott ideje, de meg tehetetlenségénél fogva tekintélye sem volt. A jegyző basának képzelte magát a faluban, s ha nem parirozott kedve szerint a „paraszt”, ráhuzta a vizes lepedőt. Az ügyvéd boldog volt, ha a népet megnyuzhatta, nem is volt más neve közöttük, csak „nyuzó”. A szolgabíró előtt urral szemben a „parasztnak” sohasem volt igazsága, sőt a magasabb bíróságok előtt is a legtöbb esetben a nép gyermeke maradt alul, mert az urnak volt pénze, ügyvédje és jobban ki tudta magyarázni magát.

A román diákot népe szeretettel, várakozással vette körül, mert anyagi és szellemi ügyeinek leendő vezérét látta benne, de a magyar falu ellenszenvvel tekintett a sorai közül kiemelkedett diákra, mert tudta, hogy nem vezetője, hanem lenézője lesz, aki már csemete korában nem vezetésre, hanem fölényeskedésre használta fel több tudását.

A katonaságról meg épen az abszurditás hangnemében lehet beszélni — folytatja egy kézlegyintéssel utitársam. A nép

fiait katonáéknál a kulik, sőt a páriák nivójára süllyesztették, akikkel érintkezni, emberi tónusban beszélni önkéntesnek, vagy „pláne“ tisztnek nem volt szabad.

Mulatozó asztaloknál, banketteken, hazafias ünnepélyeken elhangzott egy-egy sokatigérő frázis, de nyomban ki is aludt az, mint az ünnepélyes alkalomra szánt rakéta, s a vezetők azt hitték, hogy a faji öntudat inspirálásának, fejlesztésének és ápolásának a nagy műve ezekkel a kialudt szórakétákkal be van fejezve.

Hja uram! — sóhajt fel utitársam — a faji öntudat velünk született csiráját ép úgy ki lehet ölni, mint ahogy ki is lehet fejleszteni. Hát ugyan ki törődött minálunk ezzel, s vajjon törődnek-e az anyaországban ma és törődünk-e a nemzetiségi sorsba jutott magyarok között!? Magyarországon a nép forradalmak alatti szereplése természetes reakciója azoknak a hatásoknak, amelyek őt a felsőbb rétegek részéről érték. És természetes következmény az is, hogy itt, nálunk minden magyar intézmény szétesőben van.

Nem termeltük ki a faji öntudatot és nem inspiráltunk olyan érzéseket, amely a faji összetartozandóság szindetikonja legyen: nem csoda hát, ha széthullottunk és szét fogunk szóródni, mint az oldott kéve...

És én ezekkel a súlyos szavakkal nem mertem csatára szállni. Csak bámultam arra a rezignáltan beszélő, fajtája lelkiismeretéből beszélő magyar emberre, s még ma is töprengék belém döbbsentett súlyos szavainak a terhe alatt.

A jó Isten látja a lelkem, hogy nem akarok senkit sem megbántani, sem vádolni, mikor ezeket a gondolatokat továbbadom, de egy belső kényszert érzek erre: döbbsenjen meg más is és töprengjen más is...

És ha úgy találja, hogy tulzottak, vagy hamisak utitársam színei: saját döbbsenete és töprengése nyomán találja meg a fajáért igazán dobogó sziv és igazán aggódó lélek a széthullás igazi okait és a gyógyítás igazi szérumát.

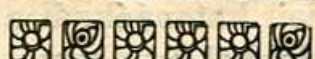
Tóth Zsigmond.

Skócia. Az egyik Edinburgi egyház elhatározta, hogy beteg és gyöngye tagjaival, akik nem tudnak elmenni az istentiszteletre, minden szombatn levelező lapon közlik az énekeket és a biblia-olvasási részeket, hogy így ők is bekapcsolódhassanak a gyülekezeti istentiszteletbe.

HIREK

Lelkészbelkötés Szamoskrassón. Az Oláh Sándor Nagybányára történt meghívásával megüresedett szamoskrassói lelkészi állásba f. hó 12 én iktatta be Várady József előbb nagysomkuti, majd domokosi lelkészt Sárközy Lajos e. m. tanácsbíró, szatmárnémeti-i lelkész. Az új pásztor 1 Kor. 4., 1. 2. v. alapján tartott meghatározó tartalmú beszédet a Krisztusi szolgálat hűségéről. Fokozta az ünnepi buzgóságot az egyházi vagy eskarnak Tóth Kálmán helybeli kántortanító vezetésével előadott hatásos énekszáma, valamint a lelkész feleségének gyönyörű művészi szólóéneke. Istentisztelet után a presbytérium gyűlésén Domokos Miklós presbyter üdvözölte szeretettel és szép beszédben a presbytérium új elnökét, majd a családi közegében több lelkes felszólalás köszöntötte családjával egyetemben.

Egyház és misszió címmel külmissziói lapot indított meg Horváth Jenő aninószai lelkész, ki az erdélyi egyházkerület megbízásából a külmisszió barátait akarja felkutatni és számbavenni. A külmisszió barátai közé tartoznak, akik érette imádkoznak, propagálják, tetszésszerinti adományokkal támogatják, e célra perselyt vállalnak. A lapnak előfizetési díja nincs, mindenki ingyen kapja, aki adományt küld be a külmisszió céljára. Aki a külmisszió barátai közé akar tartozni, írja meg Horváth Jenőnek Aninószára, Hunyad megye.

Társszerkesztők; Arday Aladár,
Bokor Sándor, Szombati Szabó
István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Pályázat. A nagyváradai Református Püspöki Hivatal egy segédtisztviselői [gépirói] állásra pályázatot hirdet. Csakis református vallású olyan fiatalabb gépirók vagy gépirónők pályázhatnak, kik a középiskolai érettségi vizsgát (baccalaurát) sikeresen letették vagy kereskedelmi iskolai oklevelük [diploma de absolvire] vagy ilyennek elnyerésére a próba idő leteltével joguk van, a gépirást tökéletesen tudják, a román nyelvet szóban és írásban bírják. Gyorsírók előnyben részesülnek. A pályázati kérvényhez csatolni kell az iskolai végzettséget igazoló iratot, polgári hatósági erkölcsi bizonyítványt láttamozva az illetékes lelkészi hivattól, hatósági orvosi bizonyítványt egészségi állapotáról és előző hivatali szolgálat esetén az ezt igazoló szol-

gálati bizonyítványát is. Férfi pályázók ezen kívül igazolni tartoznak azt is, hogy katonai kötelezettségüknek eleget tettek. Pályázati határidő 1932. június hó 30. Fizetés kezdőknél a szokásos kezdőfizetés, gyakorlattal bíróknál az egyházkerületi határozatokban megállapított fizetés. Személyes megjelenés ajánlatos, költség megtérítést azonban még az alkalmazást elnyerő sem igényelhet. Próba szolgálat fizetéssel 3 hónap. Egyebekre nézve az egyházkerületi központi hivatal tisztviselőinek szolgálati szabályzata az irányadó. Oradea—Nagyvárad, 1932. június 17. Sulyok István, s. k., püspök.

1461—1932. sz. Közigazgatási. KÖRRENDELET. *Valamennyi nt lelkészi hivatalnak.* A közoktatás- és vallásügyi minisztérium ez évi 25,979—4467. sz. leiratával megküldte hivatalomhoz a pénzügyminisztérium bélyegügyi osztályának 75 547—1932. sz. körrendeletét, amelyben felhívja mindazokat a hatóságokat, melyek mozgó bélyeggel ellátandó okiratok kiállítására vagy elfogadására fel vannak jogosítva, hogy az illető iratokra ragasztott okmánybélyegeket oly módon tegyék használhatatlanná, hogy azokat olajos festékes bélyegzővel bélyegezzék felül és pedig vagy a saját hivatali bélyegzőikkel vagy pedig egy külön, e célra rendelt bélyegzővel, melyen ez a szó legyen: „anulat” [megsemmisített]. Ugyanaz a miniszteri rendelet azt is meghagyja, hogy a bélyegköteles iratokra az okmánybélyegeket nem szabad úgy ragasztani fel, hogy azok egymást akár részben, akár egészben eltakarják, hanem úgy, hogy egymás mellett elhelyezve, mindegyik bélyeg egész alakjában látható legyen. A pénzügyminisztérium fenti rendelkezésére az szolgált okul, hogy sok visszaélés történt a bélyegekkal, amennyiben a már egyszer felragasztott és keresztül irt vagy könnyebben törölhető bélyegző festékekkel használhatatlanná tenni vélt bélyegeket vegyi uton újra használhatókká tették s így a kincstárt tetemesen megkárosították. A minisztérium fenti rendelkezését szives tudomásul és mihez tartás végett a fentiekben érdemi részében közölve vagyok, Oradea—Nagyvárad, 1932. június 20. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

Tanügyi: 2538—1932-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Egyházkerületi közgyűlésünk 21-f—1932. sz. határozatával, az elemi iskolai oktatási törvény egyes szakaszait módosító törvénnyel összhangban a fennhatósága alatt álló iskolákban a véglegesítési vizsgálatokat [examen de definitivat] megszünteti, fenntartva azt, hogy a viszonyok jobbra fordulásával kötelező szünidei kurzusokon fog gondoskodni a tanítók továbbképzéséről. Felkérem ezzel kapcsolatban az esperes urakat, hassanak oda, hogy a tanítói továbbképzés ügyét az egyházmegyei tanítógyűlések bármily csekély mértékben felkarolják, addig is, míg a kérdés a fedezet megteremtésével egyházkerületileg rendezhető lesz. Oradea—Nagyvárad, 1932. június 17. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

2595—1932. sz. Közigazgatási. KÖRRENDELET. *Valamennyi nt. lelkeszi hivatalnak és iskolai hatóságnak.* Szigorú mihez-tartás végett közlöm itt szószerint a közoktatási és vallásügyi minisztériumnak e hó 16-án 74,122—8899. sz. a. kelt következő rendeletét: „Püspök Ur! A posta, táviró és távbeszélő önálló üzemének vezérigazgatósága közli velünk, hogy a különleges bélyegek eltörlése következtében megfigyelte, miszerint egyes hivatalok azt követelik, hogy a levelezésnek, amelyet elküldenek, nagy részét ajánlva vegyék fel, szaporítva eképp a postai szolgálatot, amennyiben az ajánlott levelezésnek különleges kezelése van, amely időt vesz igénybe a bejegyzés, aláírás, elküldés, kísérő jegyzékek, átadó vevények stb. következtében. Ha számuk igen nagy volna, elkésznének a különleges átadási és átvételi alakítások következtében. Ezenkívül, ha amint a P. T. T. vezérigazgatósága jelzi, csaknem egész levelezésüket csak ajánlva adnák fel, azonkívül, hogy ez a levelezés késnék, még nem is lehetne feladni a postai hivataloknál, csak bizonyos órákban és a hatóságok képviselői számára megállapított különleges alakítások mellett. Tekintettel arra, hogy a postai szolgálat jelenlegi szervezete következtében az egész levelezés biztonsággal közlekedik és idejében érkezik meg rendeltetési helyére, nincs ok arra, hogy ajánlottan adják fel. Van szerencsénk tehát kérni, hogy sziveskedjék intézkedni, miszerint az összes alárendelt szervek figyelmét hívják fel arra, hogy ne adjanak fel ajánlva csak titkos, bizalmas küldeményeket és olyanokat, amelyek olyan aktákat tartalmaznak, amelyek, ha esetleg elvesznek, nem pótolhatók s ezekre írják rá a megjegyzést: bizalmas. Hasonlóképpen értesít bennünket a P. T. T. igazgatósága, hogy egyes hatóságok levelezésüket repülő lapok alakjában, nem borítékba zárva adják fel. Mivel a P. T. T. üzem kezelési szabályzata ezt a rendszert nem engedi meg, szükséges intézkedni és az egyházi szervek figyelmét felhívni arra, hogy ezt a szabályt is tartásuk tiszteletben. [Aláírások]. . .” Oradea—Nagyvárad, 1932 június 20. Atyafiságos szeretettel: S u l y o k István, s. k., püspök.

Tanügyi: 2602—1932-II. szám KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli alárendelt hatóságnak.* Tudomásulvétel és mihez-tartás végett közlöm egyházkerületi közgyűlésünk 57. a. b. c.—1932. sz. határozatát. a. A kulturtaxa és tanulmányi segély alapoknál fennálló hátralékok következtében az egyházkerületi pénztár a Segélyosztó Bizottságtól megállapított segélyek folyósításáért felelősséget nem vállal. Tehát a Segélyosztó Bizottság a segélyeket az alapok követeléseinek mértékéig elvileg megállapítja ugyan, de az egyházkerületi pénztár az elvileg megállapított segélyeket csak a fenti alapokra tényleg befolyt összegek erejéig az elnökség intézkedései szerint fogja folyósítani ill. az egyházkerület a segélyek fenntartását vagy fenn nem tartását ezen alapok fenntartásától vagy fenn nem tartásától teszi függővé. b. Új [az előző években nem segélyezett] teológusokat, tanító és tanítójelölteket az 1932—33. tanévben segélyezni nem fog, a tanárjelöltek segélyezését pedig, mint célra nem vezetőt végleg megszünteti, kivéve a már segélyezett tanárjelölteket,

tanulmányi éveik leteltéig. c. A 149-b—1930. sz. egyházkerületi határozattal megállapított egyházkerületi segélyeket leszállítja, már ebben az 1931—32. iskolai évben a kulturtaxa alap állományához mértén 30—40 % kal, az elnökségre bízva a leszállítás pontos mértékének megállapítását Oradea—Nagyvárad, 1932. június 18. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

Tanügyi: 2602—1932 II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli lelkészi hivatalnak.* A megnehezedett idők sujtó elemi csapástól tetézve zudultak le a lippai kicsiny egyházközségre. A máskor oly csendes Maros — mint ez a hír a napi sajtót is napokon keresztül állandó riasztóként járta be — a parti városokat előntéssel fenyegette, a különben is szegény Lippán pedig úgy az egyháztagnak, mint az egyház vagyonában súlyos károkat okozott. Arra a meleg atyafiságos szeretetre és áldozatkésztségre hivatkozva, amellyel az ősi református összetartás mindenkor segíteni tudott bajba jutott testvéreim, szólítja fel általam egyházkerületi közgyűlésünk egyházkerületünk összes egyházközségeit, hogy tehetségükhöz mértén segítsenek a nehezen meglátogatott testvéreken. A lippai árvizkárosultaknak szánt adományok az egyházkerületi pénztári hivatalhoz küldendők, f. é. október hó 1 ig, amely dátumig azok az egyházközségek is tegyenek jelentést a püspöki hivatalhoz, amelyekben a gyűjtés eredménnyel nem járt. Oradea—Nagyvárad, 1932. június 18. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

Tanügyi: 2603—1932 II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli lelkészi hivatalnak.* Egyházkerületi közgyűlésünk 56—1932 sz. határozatával a kiadásában megjelent hangjegyes énekeskönyvek árát Leu 20 szal leszállította 1932. június 1. hatállyal. Így ezen időponttól fogva a tankönyvraktár a hangjegyes énekeskönyvek árát vászonkötésben, piros metszéssel Leu 100 zal, arany metszéssel Leu 150 nel számlázza. Az 1845—1932. sz. körrendeletem alapján f. é. május 20 ig el nem számolt hangjegyes énekeskönyvek ellenértékét a pénztári hivatal Leu 120 ill. Leu 170 az illetőknek terhére irta és államsegélyükből levonásba helyezi, ugyancsak az idézett egyházker. határozat értelmében. Egyébként érvényben marad az az intézkedés, hogy a lelkészi hivatalok, esetleg nőszövetségek, bibliakörök vagy az alakítandó férfiszövetségek a vezető lelkész ur garanciája mellett a hangjegyes énekeskönyveket 3 hónapra bizományba kaphatják legalább 10 drb. egyszerre való megrendelésnél 10 % engedménnyel. A bőrkötéses biblianyomó papir su hangjegyes énekeskönyvek ára változtatlanul Leu 300 marad Oradea—Nagyvárad, 1932. június 10. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

Pályázat a micskei református egyház kántortanítói állására. Fizetés: 1. Lakás kerttel 2. Havi egyezer lei készpénz, 3. Tizenkettő kat. hold és 883 □ föld. Ennek az adóját az egyház fizeti, 4. Négy erdő és négy legelőjog. 5. Egyházkerület

által megállapított korpótlék. Kántorságért: 1. Négy kat. hold agrárföld. Ezért az egyház felelősséget nem vállal. Haszonbérét és adóját a tanító fizeti. 2 Stóla. Kötelesség: I—VII. osztályu osztatlan, vegyes iskola vezetése, vasárnapi iskola. kántori teendők végzése. Egyházi jegyzőség. Egyháztársadalmi munkában segédkezés. Lelkész akadályoztatása esetén és urva csoraosztás délutánján istentisztelet végzése. Megválasztott tanító az érmelléki egyházmegye tanítói nyugdíjintézetének kötelezett tagja. Csak orgonázni tudó, román vizsgával bíró, férfi tanítók pályázhatnak Felszerelt pályázati kérvényeket ennek a hirdetésnek a megjelenésétől számított négy hét alatt a lelkészi hivatalhoz kell küldeni. Mișca—Micske, Jud. Bihor. Presbitérium.

Pályázat a bihari egyházmegyébe kebelezett mezőtelegdi ref. egyház orgonista kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Természetbeni lakás szép nagy kerttel 2. Havi 2000 Lei készpénz az egyház által előre fizetve. 3. 2400 Lei ötödéves korpótlék a ker. gyűlés határozata szerint. 4 5 m. tűzifa beszállítva. 5 Stóla. Kötelesség: Az I—VII. vegyes osztályok vezetése, kántori teendők végzése, presbyteri jegyzőkönyv vezetése, vasárnapi iskola, belmisszió minden ágában segédkezés. Lelkész akadályoztatása esetén szószéki szolgálat. Törvényesen felszerelt kérvények július hó 17-ig adandók be a lelkészi hivatalhoz címezve. Személyes megjelenés tanácsos, de utiköltsége csak a megválasztottnak térítetik meg. Presbyterium

Pályázat az erdőgyaraki ref tanítói állásra. Javadalom 1 Készpénz havi 1500 Lei. 2 Két szobából, konyhából s kamrából álló lakás. 3. 5 k. hold agrár föld haszonélvezete, melynek adóját az egyház fizeti. Kötelesség: A presbitérium által reá bízott osztályok vezetése, egyházi énekkar szervezése' vezetése, belmissziós segédkezés, ha a megválasztott férfi: lelkész és kántor helyettesítése, ha nő: az összes iskolás leányoknak női kézimunka tanítása és kántor helyettesítés. Az állás szept. 1 én foglalandó el. Törvényszerűen felszerelt pályázati kérvények e hirdetés megjelenésétől számított 15 nap alatt adandók be a lelkészi hivatalhoz. Ghiarac—Erdőgyarak. Bihar megye. Megjegyzés: A fenti fizetés csak az 1932. polgári évre biztosítatik. A pénz. illetve a gabona értékének változásával a fizetés is változhatik. Az esetleg személyesen megjelenők költsége nem térítetik meg.

Pályázati hirdetés. A tóti i [Tăuteu] egyház presbitériuma pályázatot hirdet a kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Természetbeni lakás. 2 8000 lei készpénz. 3. 28 köből tiszta buza. 4. 12 hold föld. 5, 3 öl tűzifa. 6. 4 erdő legelőjog. 7. Stóla. 8. Esetleges államsegély, melyért azonban az egyházközség nem szavatol. Kötelessége: III—VII. vegyes iskola vezetése, kántori teendők végzése, lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése, minden egyházi, nevezetesen belmissziói munkában segédkezés Pályázati határidő: 1932 jul. 10. Tóti [Tăuteu] 1932 június 10. Presbitérium.

Pályázat hirdettetik a kügypusztai előkönyörgő tanítói állásra. Javadalom: nyolc hold agrárföld, átlag 30 gyermek után 200—200 Lei, 6 q buza, 4 q tengeri, stóla, lakás kerttel. Az egyházkerület az egyházközséget tanítói fizetés kiegészítése céljából a lehetőség szerint segíyezi. a segély összege azonban előre meg nem állapítható. Érdeklődőknek bővebb felvilágosítással szolgál: Lelkészi Hivatal Niuved. Jud. Bihor. Csak román vizsgálával is bíró férfitanítók pályázhatnak: július 10 ig.

Pályázat. A nagyzeréni ref egyház kántortanítói állásra pályázatot hirdet. I. Tanítói javadalom: 1. Lakás természetben, kerttel és gazdasági udvarral 2 20 hl. buza, 20 hl. zab, 3. 9 kat. hold 1322 ö. szántó 2 hold kaszáló és 8 legelő illetőség 4. Készpénz 327 Lei 35 b. és 100 Lei igazgatói tiszteletdíj. II. Kántorságért: 8. kat hold egyházból kisajátított szántóföld, melyért az egyház nem szavatol. Stóla. Földek adóját az egyház fizeti. Köteleesség: III—VII. fosztály vezetése, orgonistakántori teendők végzése, egyházi jegyzőség, egyháztársadalmi s minden belmissziói munkában segédkezés, kánonikus órákon istentiszteletek végzése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítés Pályázhatnak orgonista kántortanítók Állás f évi szept 1 én elfoglalandó Pályáza'i határidő jul 10 Pályáza'ok a ref. lelkészi hivatal címére küldendők: Nagyzerénd—Zerindul-Mare. Jud. Arad. Presbitérium.

Pályázat. A paptamási-i ref presbitérium pályázatot hirdet orgonista kántortanítói állásra, a következő feltételek mellett. Javadalom: 1. Tisztességes lakás kerttel és melléképületekkel. 2 20 katasztrális hold föld, adójának felét az egyház fizeti. 3. 8 katasztrális hold agrárföld melyért egyházközség nem szavatol, adóját teljes egészében kántortanító fizeti 4 3 hold legelőilletőség. 5. 20 köből tiszta buza, gazdasági évenként utólag fizetve. 6. 2 1/2 ö. kemény tűzifa beszállítva. 7. 1108 Lei készpénz. 8. Stóla az egyházkerület megállapítása szerint. Köteleesség: Kántori teendők végzése orgonával. A presbitérium által kijelölt [jelenleg IV—VII. vegyes osztályok] vezetése az érvényben levő tanterv szerint, vasárnapi iskola, belmissziói munkában való intenzív részvétel, egyházi énekkar szervezése és vezetése, egyházi jegyzőség, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítés. Paptamási a Nagyvárad—Szatmári vasútvonalon 3-ik állomás Nagyváradhoz. Posta és vasútállomás helyben. Pályázhatnak érvényes oklevéllel rendelkező, román vizsgájukkal és katonai szolgálatukkal rendben levő román állampolgárok. Személyes bemutatkozás tanácsos, megválasztottnak utiköltsége megtérítetik. Kellően felszerelt kérvények ezen pályázati hirdetemény megjelenésétől számított 15 napon belül ref. lelkészi hivatalhoz Paptámásiba [Tamașeu jud. Bihor] küldendők. Az állás szept. 1-én elfoglalandó.

A fekelegyarmati kántortanítói pályázat határideje f. évi július hó 1-ig meghosszabbított.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

Tamaciók a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Flók: Fugyóház helyen.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibélét gyűjtéssel. *Le-
számítól váltókat. Folyósít jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.*

**Képziseli a frleszt „Adriai”
biztosító-társaságot.**

Középiskolába vagy szakiskolába

beiratkozó IV elemi osztályba járó gyermekek számára, a
magánoktatási törvény 68. fejezetének teljesen megfelelő

román-magyar szövegű

ADEVERINTÁ-IGAZOLVÁNY

Darabonként
3 Lei
áron kapható.

A pénz előzetes beküldése esetén frankó szállítás.

Iskolai nyomtatványokból nagy raktár

Béres Károly könyvkereskedése

Oradea—Nagyvárad, str. N. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
Telefon
6-22
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönfélébb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.